

Magyar Református Nevelés

REFHÁLÓ
2026–2030

Szerkesztői előszó

Üdvözlét az Olvasónak! ■ SZONTAGH PÁL 3

Műhely

BÁNNÉ MÉSZÁROS ANIKÓ ■ Református oktatási intézmények értékelése
a keresztyén szellemiség tükrében – követéses vizsgálat: 2006–2024 5

Dokumentum

BRUCKNER LÁSZLÓ – SZONTAGH PÁL ■
A „református hozzáadott érték” növelése közös szándékunk 28
REFHÁLÓ – A Magyarországi Református Egyház köznevelési és
szakképzési hálózatfejlesztési stratégiája és cselekvési terve
a 2026–2030 közötti időszakra (Zs. 31/2025. (11.19.) számú zsinati határozat) 34

Recenzió

RAPALI VIVIEN REGINA ■ Donáth Péter: Tanítóképzők, tanáraik
és diákjaik az 1945–1949. évi politikai forgószelemben 92

Számunk szerzői 96

Üdvözet az Olvasónak!

Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól. (Péld 22,6) A szentírási parancsnak megfelelően a református egyháznak meg nem szűnő feladata nevelés-oktatási tartalmait és stratégiáit folyamatosan a kor elvárásainak megfelelően formálni úgy, hogy az örökérvényű tanítás ne szenvedjen csorbát. Ez nemcsak az egyes pedagógusok vagy a nevelőtestületek, intézmények feladata, hanem az egyház missziójának kulcseleme is. Ebből a felelősségből és kötelezettségből ki-

Dr. Szontagh Pál expozéja a RefHáló stratégiáról a Református köznevelési, szakképzési fenntartói és igazgatói konferencián

indulva a Magyarországi Református Egyház Zsinata a református nevelés-oktatási rendszer fenntartójaként időről időre szükségesnek látja köznevelési intézményrendszerének stratégiai fejlesztését, távlatos, hitvallási és pedagógiai-szakmai alapokon álló jövőképének megalkotását. Ennek jegyében került kidolgozása a *RefHáló – a Magyarországi Református Egyház köznevelési és szakképzési hálózatfejlesztési stratégiája és cselekvési terve a 2026–2030 közötti időszakra*. Lapszámunkban ezt, a Zsinat által Zs. 31/2025. (11.19.) számon elfogadott dokumentumot közöljük azzal a reménnyel és meggyőződéssel, hogy a széles körű szakmai előkészítést követően megszületett anyag valóban vezérfonala lehet a középtávú fejlesztéseknek a református oktatási hálózatban.

A stratégiai előretékinés természetesen nem lenne lehetséges a (közel)múlt értékelése nélkül – a stratégia maga is hivatkozik az elmúlt időszak megalapozó és iránymutató dokumentumaira. A református köznevelés vonatkozásában ilyen alapvető értékelési szempont lehet az is, hogy a keresztyén szellemiség milyen mértékben és hogyan jelent és jelenik meg iskoláinkban az elmúlt közel 20 év során. Bánné Mészáros Anikó egy 2006-os vizsgálat utánkövetését végezte el 2024-ben, melyben rámutat, hogy a református iskolák identitásépítése adatokkal is kifejezhető. A több mint 100 oldalas vizsgálati jelentés szerkesztett összefoglalóját olvashatják jelen lapszámunkban, amely remélhetőleg sokak érdeklődését felkelti az interneten olvasható teljes elemzés iránt is.

Szemle rovatunkban Rapali Vivien egy kicsit még régebbi múltba, a tanítóképzők államosításának sötét történelmi időszakába kalauzol el bennünket.

A megszokottnál gyakorlatiasabb lapszámunk egyszerre intézménytörténet, egyház-történet és bizonyágtétel. Hisszük, hogy a változó történelmi korszakok változó feltételei és lehetőségei között alapfeladatunk nem változott, nem változik: a neki megfelelő módon kell nevelünk a ránbízottakat.

DR. HABIL. SZONTAGH PÁL főszerkesztő

Műhely

BÁNNÉ MÉSZÁROS ANIKÓ

Református oktatási intézmények értékelése a keresztyén szellemiség tükrében

Követéses vizsgálat: 2006–2024

Kutatás relevanciája

A Református Pedagógiai Intézet kezdeményezésére 2005-ben református szaktanácsadók egy csoportja kidolgozott egy kutatási tervet. Célul tűztük ki, hogy a 2006/2007-es tanévben – a református szellemiséget megítélésünk szerint jól megjelenítő – 19 intézményben átfogó látogatást végzünk, melynek fókuszában az áll, hogy a református szellemiség hogyan mutatkozik meg az intézményi dokumentumokban, az intézmény arculatában és az iskola szakmai munkájában. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy hogyan látja az intézmény helyzetét és jövőjét az intézmény vezetője és a fenntartója.

A 2006/2007-es adatokat akkor egy szakdolgozat keretében feldolgoztam és szűk körben publikáltam.

Közel 20 év elteltével ugyanezekkel az iskolákkal megismételtük a kutatást. Az adatfelvételt most is a Református Pedagógiai Intézet koordinálása alatt álló szaktanácsadók végezték. Az adatokat rögzítettük, szövegelemzést követően feldolgoztuk és az eredményeket jelen írásunkban mutatjuk be. Tanulmányunkban többször hivatkozunk *Vizsgálati jelentésként* a kutatás eredményeit feldolgozó, bővebb terjedelmű dokumentumra, amely a Református Pedagógiai Intézet honlapján olvasható, letölthető.¹

A református közoktatás szerveződéséről

1990. szeptember 1-jével nyithatták meg kapuikat az első újrainduló református iskolák a Budapesti Református Gimnázium (Baár-Madas), a Kecskeméti Református Kollégium Gimnáziuma és a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma. A volt egyházi

ingatlanok tulajdonjogi rendezéséről szóló törvény (1991/XXXII. tv.) kihirdetésével 1991-ben megkezdődött a református iskolák rendszerének újjászervezése.

A református iskolák kétféle módon jöttek létre. *Táblacserés iskolaátvételn*ek nevezük, amikor egy működő iskola egyházi fenntartásba kerül, értelemszerűen a benne tanuló diákokkal és az ott tanító tanárokkal egyetemben. Az átvétel sarkalatos pontja, hogy az iskola reformátussá válásakor maradnak-e a diákok és a tanárok az intézményben, és az iskola működésében nem lesz-e fennakadás: ehhez meg kell nyerni a szülők támogatását és a pedagógusok lojalitását. A tanulóknak a kötelezően bevezetendő hittanoktatás helyett biztosítani kell a választható erkölcsstan órát, és a pedagógusok felé sincsenek túlzott hitéleti elvárások. Az iskola egyre reformátusabbá válását hosszú távon a tanulói közösség természetes kicserélődése és a tantestület tudatos építése biztosítja.

Az *alulról építkező iskolák* egy régi, újjáépített, vagy új egyházi tulajdonban lévő ingatlanban kezdték el működésüket, általában csak egy-két évfolyammal. Minden résztvevőt hajtott a tenni akarás, hisz felemelő érzés a semmiből valamit teremteni. A tantestület megszervezésére évek álltak rendelkezésre. A kollégák kiválasztása nagy körültekintéssel történhetett, szakmai, emberi és lelkiismereti szempontból is a legmegfelelőbbeket próbálták megtalálni. Az *alulról építkező iskoláknak* a tanulók kis létszáma miatt évekig jelentős anyagi nehézségekkel kellett megküzdeniük.

A 2006/2007-es tanév óta eltelt időszakban a református oktatási rendszer dinamikus fejlődésen ment keresztül. Az intézmények és az ellátott feladatok száma nagymértékben nőtt. Míg 2006 őszén 153 köznevelési (akkor közoktatási) feladatot láttak el 108 intézmény keretei között, addig 2024 őszén ez már 381 feladatra és 212 intézményre bővült.

Bővebben a *Vizsgálati jelentés* 4–6. oldalán olvashatnak erről.

Az RPI szaktanácsadói látogatásainak forgatókönyve

2005-ben az RPI-ben megalkottuk a „*Református oktatási intézmények értékelése a keresztyén szellemiség tükrében*” látogatás forgatókönyvét. (Megtalálható a *Vizsgálati jelentés* 147–160. oldalán.)

Az iskola nyilvánosan elérhető *dokumentumainak* előzetes áttekintése során megvizsgáltuk, hogyan él az intézmény a szakmai autonómiájával, hogyan tudja meghatározni önmagát, és a dokumentumokban milyen módon jelenik meg a református szellemiség.

A *látogatás* során megfigyeltük és minősítettük az arculati elemeket: a szimbólumrendszert, a kiadványokat, az arculati jelentőségű rendezvényeket és helyeket. Megfigyeltük a keresztyén szellemiség megjelenését többek között a köszönésben, a jelképekben, az osztálytermek dekorációjában és a könyvtár felszereltségében is.

*Interjú*t készítettünk az intézmény vezetőjével, és az általa delegált közismereti tanárok csoportjával (2–3 fő), a hittanokkal, vallástanárokkal (1–2 fő) és az intézmény

fenntartójával. Az interjúk kérdései arra vonatkoztak, hogy milyennek látják az intézményük megítélését, tisztában vannak-e annak erősségeivel, gyenge pontjaival, lehetőségeivel és az intézmény fejlődését veszélyeztető tényezőkkel.

A szaktanácsadók a látogatás követően *Összegző lapot* töltöttek ki: az intézmény adottságait és eredményeit értékelték egy 8 fokozatú skálán.

Az intézményektől előzetesen kértük az ún. *Adatlap* kitöltését, melybe statisztikai adatokat vártunk a látogatás tanévét (2006/2007.) megelőző három tanévről. Így lett a kutatásunk kezdő éve egyes területeken a 2003/2004. tanév – és így a 2024-hez képest 20 évnyi időintervallum.

A meglátogatott intézmények részletes listája a *Vizsgálati jelentés*ben található a 11–13. oldalon.

A kutatás hipotézise

A hipotézisünk 2006-ban az volt, hogy a vizsgált 19 iskola különböző földrajzi, társadalmi és gyülekezeti környezetben működik. Működésük megkezdése óta hosszabb-rövidebb idő telt el, ami meghatározza református jellegük kialakultságát is. A vizsgált intézmények mindennapjait áthatja a keresztyén szellemiség. Egyik iskolában sincs akut probléma. Működésük kiegyensúlyozott, tervszerű és tudatos. Kialakult jógyakorlataik adaptálhatók más református intézményekben is.

2024-ben ezt a hipotézist azzal egészítettük ki, hogy a vizsgált intézmények a 2006-os eredményeikhez képest még láthatóbban és még inkább dokumentáltan jelenítik meg a református szellemiséget. (2024-ben a kutatás 18 iskolára terjedt ki, mert időközben a 19. iskola megszűnt.)

Eredmények összegzése

A feldolgozás menete

A szaktanácsadók által kitöltött látogatási dokumentumok adatait szöveges vagy számszerűsíthető formában táblázatkezelő programban rögzítettük. A szöveges válaszokból tartalmuk alapján kategóriákat képeztünk, majd a tipikus válaszok gyakoriságát vizsgáltuk. A számszerű adatokat a vizsgálat konkrét tárgyától függően összegeztük, átlagukat, szórásukat, szélsőértékeket számoltuk. Kialakítottuk a meglátogatott iskolák sorrendjét. A kapott adatokat a jobb áttekinthetőség érdekében grafikonokon ábrázoltuk.

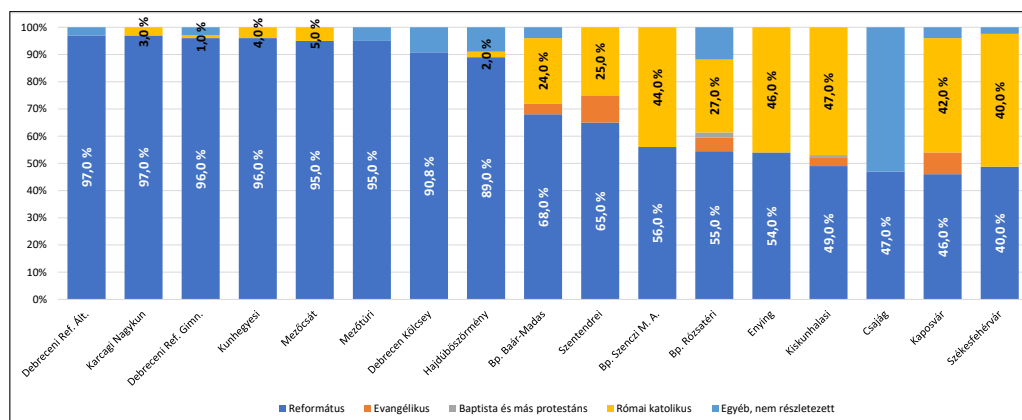
Tanulói létszámok alakulása

Az iskoláktól előzetesen bekért *Adatlap*on kértük az aktuális és az azt megelőző két tanév tanulói és pedagógus létszám – és felekezeti összetétel – adatukat is.

Áttekintve a 2004–2024-es időszakot, azt láttuk, hogy az alsó és felső tagozatosok létszáma is közel másfélszeresére nőtt, és a középiskolai korosztályban is 10% feletti volt a létszámnövekedés. Ezt azt jelzi, hogy az iskoláink elfogadottakká váltak, nagy irántuk az érdeklődés.

Felekezeti összetétel

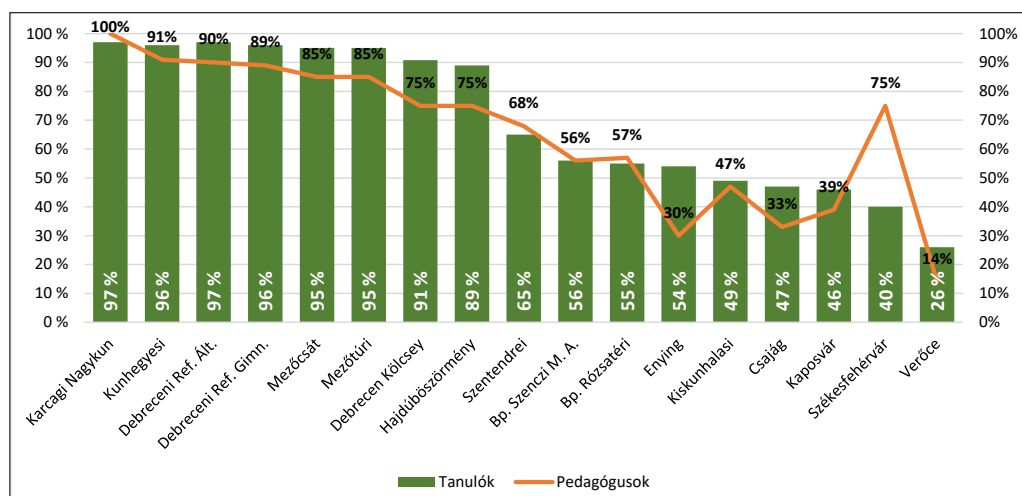
A 18 iskola tanulóinak felekezeti arányaiban a 2004-től 2024-ig tartó időszakban nem tapasztaltunk lényeges elmozdulást. A 2004/2005-ös tanévben a református tanulók aránya 63% volt és ez 2024-re csupán 70,1%-ra nőtt, de így is az iskolák túlnyomó többségében megvalósult az a fenntartói igény, hogy a református iskolákban a más felekezetekhez tartozókhoz képest többségben legyenek a református vallásúak. A római katolikus tanulók aránya sem változott az évek során: a vizsgált iskolákban összességében 20% körüli a megjelenésük.

1. ábra: Tanulók felekezeti megoszlása a 2023/2024-es tanévben

A 2023/2024-es tanévben a 18 közül 7 intézményben volt 90% feletti a református tanulók aránya. Ezen iskolák mindegyike nagy múltú és jellemzően református településeken működő iskola. A hajdúböszörményi iskolában ezektől alig elmaradva 89% a reformátusok aránya. A sort Verőce zárta 26%-os református tanulói aránnyal. A verőcei református iskola a település egyetlen iskolája egy katolikusok által lakott környéken.

A tantestületek összetételét is vizsgáltuk, és ábrázoltuk a tanulók és a pedagógusok körében a reformátusok arányát. (Egy iskola nem rendelkezett adatokkal, így a diagramon 17 iskolát jelenítettünk meg.)

2. ábra: Reformátusok aránya 2024-ben: tanulók – pedagógusok

A tanulók körében jellemzően pár százalékkal magasabb a református vallásúak aránya, mint az őket tanító tantestületben. Kivétel Enying, Csajág és Verőce, ahol a református diákok aránya lényegesen magasabb, mint a tantestületé. Székesfehérváron pedig éppen fordítva, a 75%-os pedagógus arányhoz csupán 40%-os református diák arány társul.

A 2006-os adatok azt mutatták, hogy a Karcagi Nagykun (1996-tól induló, alulról építkező) és a mezőcsáti (1992-ben induló, alulról építkező) iskolákban az „új” (református) tantestület kiépítése még folyamatban volt, de 2024-re ez a kiépülés megtörtént.

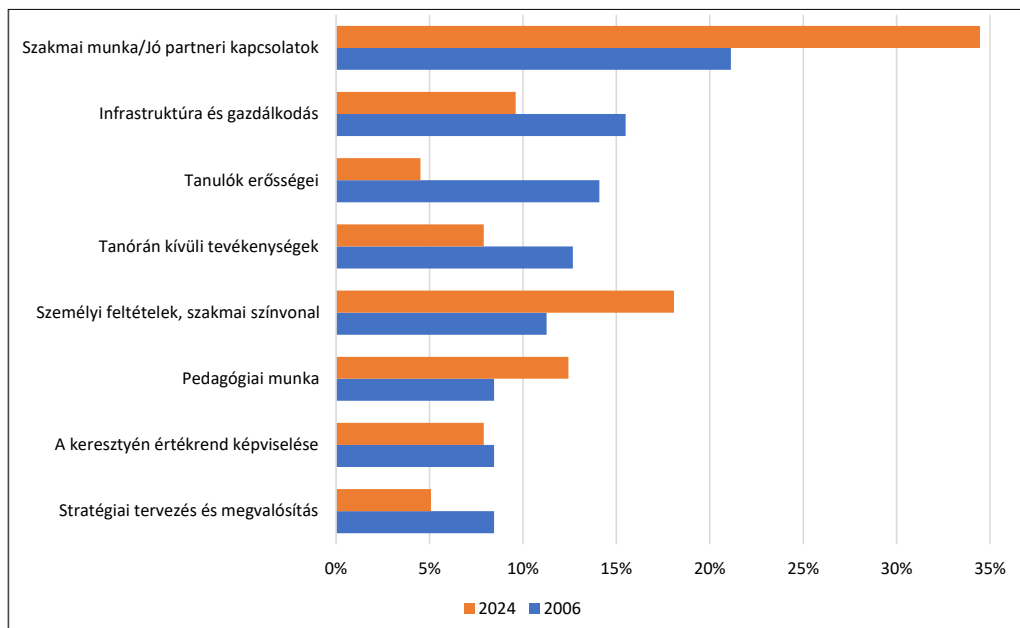
Dokumentumok elemzése

A dokumentumokban a református szellemiség nagyon sokféle megnyilvánulását tapasztaltuk. Ezek rövid leírását SWOT tematika szerint foglalva adjuk közre. (Az elemzés teljes egészében elolvasható a *Vizsgálati jelentés*ben a 24–33. oldalon.)

Erősségként jelentkezett, hogy a dokumentumok 2006-ban és 2024-ben is jól kidolgozottak voltak. Mivel az oktatás „piacán” 2006-ban új színfoltként jelentek meg a református iskolák, így elkerülhetetlen volt, hogy markánsan meghatározzák önmagukat. 2024-ben az erre kényszerítő körülmény a fogyó gyermeklétszám miatt kialakult versenyhelyzet volt. A Gyengeségek terén 2006-ban azt tapasztaltuk, hogy nehéz megfelelni a partnerek felől érkező, sokszor idealizált „református iskola” képnek. 2024-ben sem volt könnyebb a helyzet, mert időközben a kiegyensúlyozott családi háttér esetleges hiánya mellé még a globalizáció és az internet (okoseszközök) okozta értékválság is társult. Veszélyként 2006-ban azt láttuk, hogy – főként táblacserés iskoláknál – a fenntartó türelmetlen volt, sürgette a református szellemiség minél gyorsabb kialakulását. 2024-re letisztult az elvárások és a reálisan megvalósítható tényezők köre. 2006-ban az iskolák úgy vélték, hogy célszerű a lehetőségekhez képest minél jobban bevonni a gyülekezetet (a fenntartót) az iskola életébe. Ez sok iskolában 2024-re meg is valósult.

Az intézményvezetői interjú

Az intézményvezetői interjú során az intézmény működésére vonatkozóan SWOT analízis elkészítését kértük az igazgatóktól. A továbbiakban áttekintjük és összehasonlítjuk a 2006-os és 2024-es válaszokból képzett kategóriák alakulását.

3. ábra: ERŐSSÉGEK kategóriáinak változása 2006–2024

2006-ban az Erősségek körében a legnagyobb részarányú kategóriát *Partneri kapcsolatok*-ként tudtunk azonosítani. Ez a kategória 2024-ben már nem jelent meg. Helyette legnagyobb arányú kategóriaként a *Szakmai munkát* ábrázoltuk a diagramon.

Az adatokból kirajzolódik, hogy a személyi feltételek, a pedagógiai és a szakmai munka mint erősségek nagyobb arányban vannak jelen 2024-ben. A tanórán kívüli tevékenységek kisebb jelentőségűek lettek. A tanulók erősségeinek a 2006-os aránya 2024-re közel harmadára csökkent. Ezt az iskolák kiépülése során a tanulói létszám növekedésével, a kevésbé „válogatott” tanulók református iskolákba bekerülésével magyarázhatjuk.

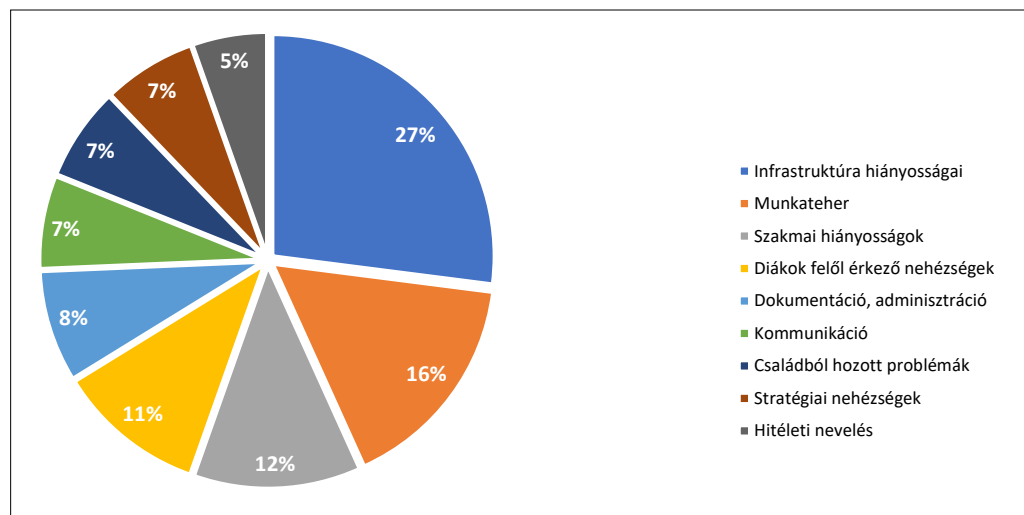
Az infrastruktúrával való elégedettség megjelenési aránya csökkent. Ennek oka lehet, hogy a létszámnövekedés miatt egyes iskolák „kinőtték” a 2006-os kereteket, vagy az akkor még korszerűnek számító körülmények mára már elavultakká váltak.

Erről bővebben olvashatnak a *Vizsgálati jelentés*ben a 34–39. oldalon.

2006-ban is nagyon sok *gyengeséget* azonosítottak be az iskolák. Ezeket akkor különböző kategóriákba soroltuk. Ilyen kategória volt a *külső feltételek* (pl. az iskola állagának megőrzése és az anyagi bizonytalanság, kicsit kinőtték az iskola épületét, nincs tornatermük, nincs étkező, eszközhiányban szenvednek); *humán erőforrás* (eltérő szakmai színvonal, egyenletlen munkaterhelés, adminisztrációs teher, szakemberhiány (pl.

fejlesztőpedagógus), csökken a belépő tanulók neveltségi szintje, egyre több a szociális probléma, 8 és 6 évfolyamos gimnáziumok elszívó hatása, sok család és gyerek nem tartozik egyházközséghez; az iskola működése, mint hogy nem alakultak még ki a hagyományaik, nem sikerült a helyi önkormányzati vezetéssel jó partneri viszonyt kialakítani.

2024-ben gyengességként a 18 iskola összesen 74 tételt sorolt fel, átlagban 4 db-ot. A szórás 2,19-nak adódott.

4. ábra: Az intézmény GYENGE pontjaiként azonosított kategóriák 2024.

A válaszok bő negyedében a megkérdezettek az *infrastruktúra hiányosságaira* mutattak rá.

A tantestülethez köthető intézményi gyengeségek közül a leggyakoribb az óraadó pedagógusok nagy aránya volt. Tapasztalatból tudjuk, hogy az óraadók, mint elnevezésük is mutatja, csak a tanórai feladatokat látják el, de az iskolai élet más, elkerülhetetlen feladataiból természetesen nem veszik ki a részüket, és így a tantestület többi tagjára nagyobb teher hárul. Gyengességként jelent meg az is, hogy a pedagógusok többsége nem vesz részt aktívan a gyülekezet életében.

A *szakmai hiányosságok* kategória az összes válasz 12%-át tette ki. (Pl. a módszertani újdonságok beépítése a napi gyakorlatba nem valósul meg, nem eléggé innovatívak a pedagógusok, nem eléggé hangsúlyos a kompetencia alapú oktatás stb.)

A *diákokkal kapcsolatos* intézményi gyengeségek az összes válasz 11%-át tették ki. A felsoroltak között volt, hogy a diákok motiválatlanok, frusztráltak és túlterheltek. Nehézkes a lemaradó tanulók felzárkóztatása és a szociális hátrányok kompenzálása.

További részletes elemzés olvasható a *Vizsgálati jelentés*ben a 40–44. oldalon.

A *lehetőségek* már 2006-ban is nagyon sokszínűek voltak. Az iskolák az adottságaikat maximálisan kihasználva próbáltak és próbálnak 2024-ben is az összes kínálkozó lehetőséggel élni.

2006-os kategóriák (%-os arányokkal nem rendelkezünk)	Ezeknek megfeleltethető 2024-es kategóriák (%-os arányokban kifejezve)
Az iskolák református jellegéből adódó lehetőségek	Keresztyén értékrend erősítése (9%)
	Keresztyén kapcsolati háló erősítése (5%)
Anyagi lehetőségek	Infrastruktúra fejlesztése, helyi adottságok kihasználása (19%)
Tantestületben rejlő lehetőségek	Pedagógusok szakmai munkájának segítése, jobbá tétele, a tantestület „fiatalítása” (18%)
	Módszertani újítások, tanórán kívüli foglalkozások körének bővítése (15%)
	Egyéni bánásmód és lelkigondozás (18%)
Szakmai lehetőségek	Szülőkkel való együttműködés (9%)
	Társadalmi közösségi háló bővítése (7%)

1. táblázat: Az intézmény LEHETŐSÉGEIKÉNT azonosított tényezők 2006–2024

A részletes elemzés olvasható a *Vizsgálati jelentés*ben a 44–49. oldalon.

Összevetve a 2006-os és a 2024-es veszélyként azonosított tényezőket, azt tapasztaljuk, hogy az anyagi bizonytalanság már kikerült a veszélytényezők közül, bár néhány intézmény most is jelezte, hogy nehézségeket okoz a sokszor előre nem látott, kiszámíthatatlan gazdasági környezet.

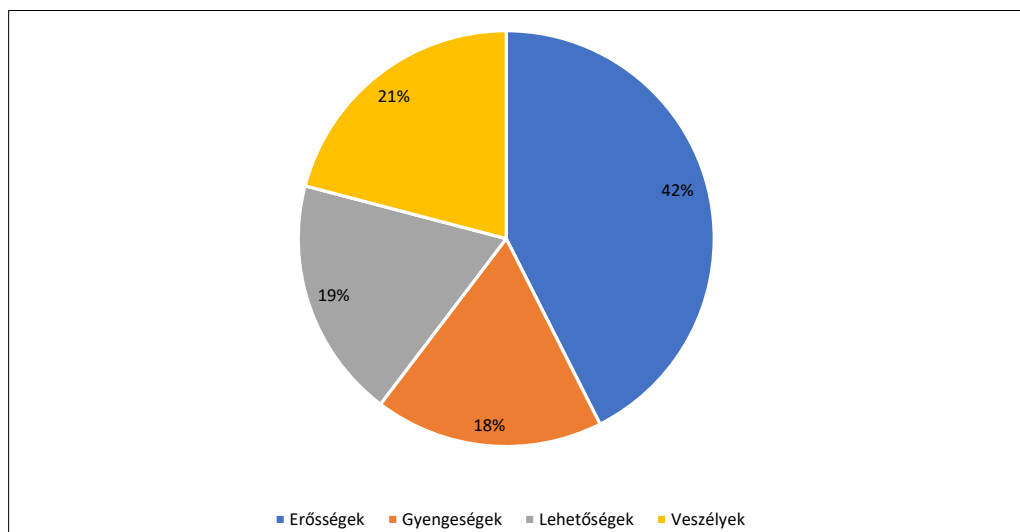
2006-ban az anyagi veszélyek körébe soroltuk a tanulói létszám csökkenése okozta veszélyeket is. Ez a demográfiai „apály” az eltelt 20 évben még súlyosabbá vált, és így felerősítette az iskolák közötti konkurenciaharcot.

A 2006-ban még jelenlévő nagyléptékű építkezések, iskolabővítések helyett 2024-ben már inkább az állagmegóvás gondja jelentkezik.

Míg 2006-ban a csökkenő gyermeklétszám miatti kényszerű pedagógus leépítésektől tartottak az intézményvezetők, addig 2024-ben éppen a pedagógusok – életkoruk miatt – rendszerből való „kiesése” a gond.

A társadalomban a keresztyén értékrend térvészése továbbra is veszélyeztető tényező, ahogy a tömegkommunikáció káros hatása is. A tömegkommunikáció 2024-ben már tágabban értelmezhető, mert széles körűen elterjedtek az informatikai eszközök, és ezek térnyerése a tanulók szabadidős tevékenységében aggodalomra ad okot.

A SWOT analízis összegzése

5. ábra: SWOT analízis egyes komponenseinek aránya a 18 intézményben 2024-ben

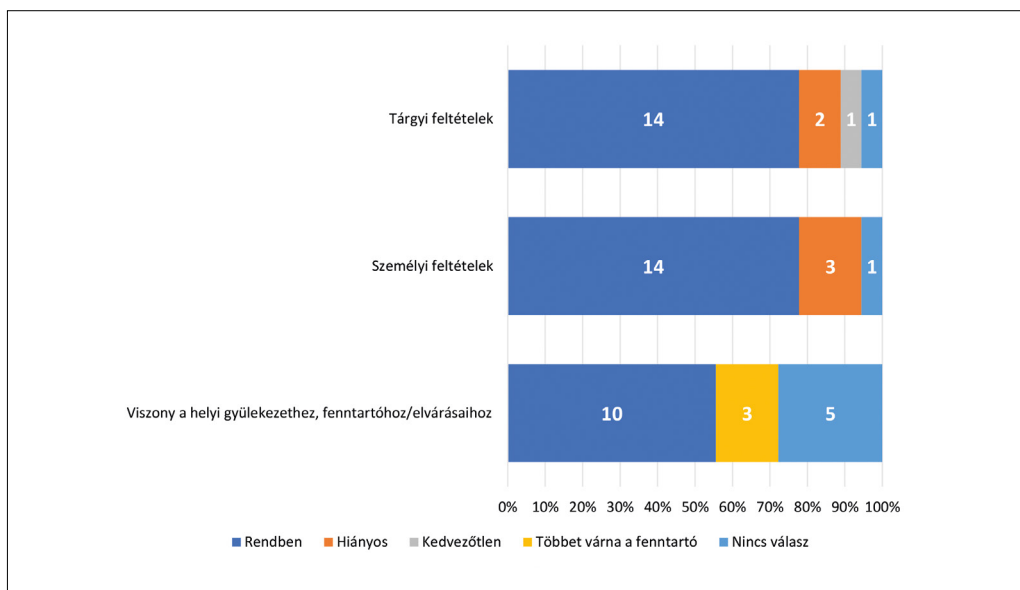
Összegeztük, hogy a kutatásba bevont 18 intézményben összességében hogyan alakultak a SWOT analízis egyes komponenseinek arányai.

A SWOT analízis négy komponensének megoszlása biztató képet mutat, hiszen 42%-ot az *erősségek* tesznek ki, míg a másik három komponens aránya 20-20% körüli. Ez azt mutatja, hogy az intézmények tisztában vannak az *erősségeikkel*, ezeket számon tartják és méltán büszkék rá. Ha ehhez hozzávesszük a *lehetőségekként* azonosított 19%-nyi választ, akkor már 60%-ra nő a további sikeres működést biztosító tényezők aránya.

A *gyengeségek* okai – a SWOT analízis értelmezése szerint – az adott szervezeten belül keresendők. Ezek azonosítására és a *gyengeségek lehetőségekké* vagy akár *erősségekké* való átalakításához az intézményvezetőknek sok bölcsességet és áldást kívánunk!

Az alapműködés feltételei

Az intézményvezetőket az interjú során megkértük arra is, hogy értékeljék az iskolájuk működésének alapfeltételeit (tárgyi és személyi feltételek összefoglaló értékelése, viszony a református egyházhoz/a helyi gyülekezethez, a fenntartói elvárásokhoz).

6. ábra: Működés alapfeltételeinek megítélése

A kapott szöveges válaszokat kategóriákba soroltuk. A tárgyi feltételeket a 18 iskolából 14-ben úgy ítélték meg, hogy rendben vannak. 2 iskola mondta azt, hogy van még tennivaló ezen a téren és 1 iskola tartotta kedvezőtlennek a tárgyi feltételeit.

A *személyi feltételeket* szintén 14 iskola vezetője érezte rendben lévőnek, 3 iskola hiányosnak és 1 iskolától nem kaptunk választ.

A három kérdés közül a *helyi gyülekezethez, a fenntartóhoz való viszony* volt a leginkább megosztó. Itt a szöveges válaszok alapján a „Rendben lévő” mellett a „Többet várnának” kategória kialakítása volt életszerű. A „Többet várnának” érdekes módon nem az intézményvezető, hanem a fenntartó/gyülekezet részéről megfogalmazott igényt jelenti, azt, hogy többet várnának az iskolától, a tanulóktól/pedagógusoktól hitéleti területen.

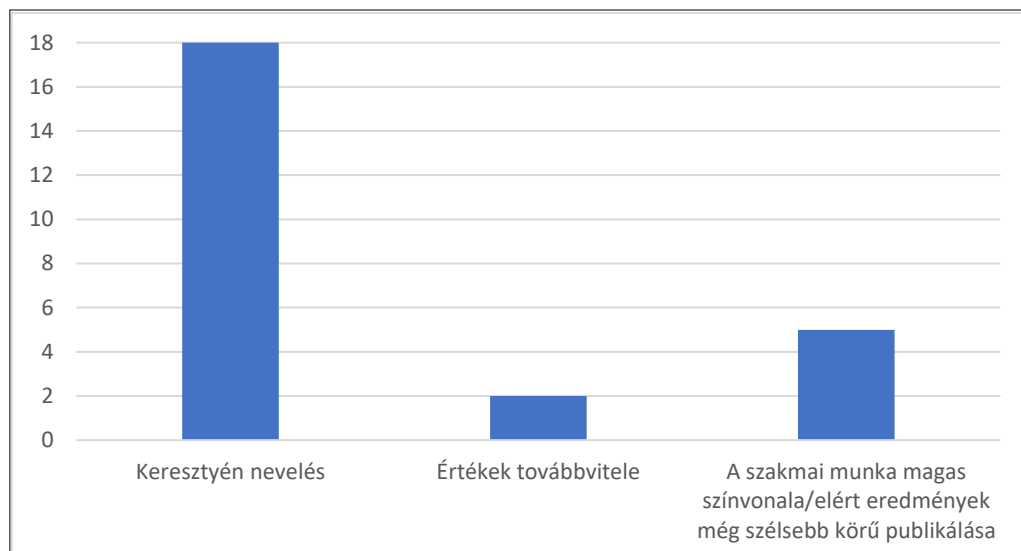
A 18 intézményből 10 nyilatkozott úgy, hogy teljesen rendben van az iskola viszonya a fenntartóval/helyi gyülekezettel, reálisak a fenntartó elvárásai és annak eleget is tudnak tenni.

Az iskolák közel kétharmadában mind a tárgyi, mind a személyi feltételeket rendben lévőnek ítélték, és 8 olyan iskola (44,4%) volt, ahol mindhárom területről pozitívan nyilatkoztak.

Bővebben erről a *Vizsgálati jelentésben* olvashatnak a 54–57. oldalon.

Stratégiai elemek

A stratégiai elemek kérdéskörnél arra voltunk kíváncsiak, hogy az intézmények hogyan határozzák meg önmagukat és mit tesznek a „brandépítés” érdekében.

7. ábra: Stratégiai elemek előfordulása

Nem meglepő módon mind a 18 intézmény stratégiájában jelen van a *keresztyén nevelés*. 2 intézmény emelte ki ezen túl – úgy általában – az értékek továbbvitelét és öt intézményben azon is dolgoznak, hogy „megmutassák” magukat, vagyis a szakmai munka színvonalát és az elért eredményeket az eddigieknél még szélesebb körben publikálják.

Megvizsgáltuk azt is, hogy az intézményeknek van-e *küldetésnyilatkozata*. A 18 intézmény közül 11-ben a Magyarországi Református Egyház által megfogalmazott küldetésnyilatkozatot² szó szerint vették át, öt iskolában pedig saját maguknak fogalmazták meg a küldetésnyilatkozatukat.

A *szakmai munka magas színvonalának és az elért eredmények publikálásának* hangsúlyozása öt intézmény stratégiájában jelent meg.

Bővebben erről a *Vizsgálati jelentés*ben olvashatnak az 57–60. oldalon.

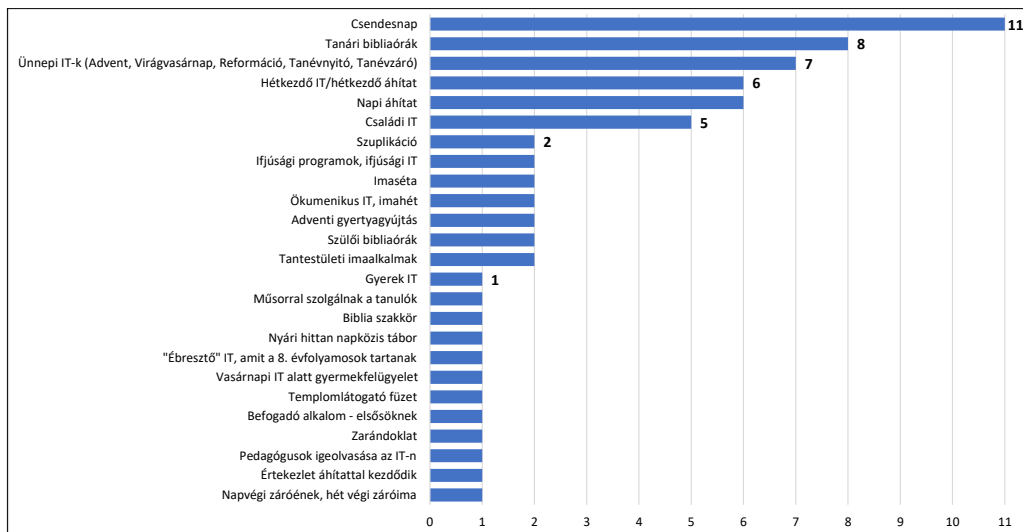
A személyi feltételeket is górcső alá vettük. Erre jelen összefoglalóban nem térünk ki, elolvasható a *Vizsgálati jelentés*ben a 60–61. oldalon.

A keresztyén nevelés sikerességét az intézmények harmadában mérik, számszerűsítik, másik harmadában nem mérik és harmadik harmadában „megérzés” alapján ítélik meg a sikerességet.

Keresztyén nevelés lehetőségei

Megkérdeztük az intézményvezetőket arról is, hogy látják a keresztyén nevelés lehetőségeit, mely területeken jelenik meg ez hangsúlyosan az ő intézményükben.

A 18 intézményből összesen 69 db erre vonatkozó tételt találtunk. Ezekből a jobb áttekinthetőség céljából 25 kategóriát alakítottunk ki.

8. ábra: Keresztyén nevelés lehetőségei – az intézményvezetők kiemelési alapján (IT=istentisztelet)

Az egyes iskolákban a keresztyén nevelés kiemelt lehetőségeként átlagosan négy eseményt soroltak fel. A szórás 1,91 volt. A legtöbb területet felsorolt intézmények: Hajdúböszörmény (8 db), Szenczi (7 db), Kaposvár, Mezőcsát és Szentendre (5-5 db) voltak. Az egyes tételekről részletesen a *Vizsgálati jelentés*ben olvashatnak a 62–64. oldalon.

Pedagógusok munkáját elismerő díjak a 18 iskola közül hétben találhatók, diákok számára alapított díjak, ösztöndíjak nyolc iskolában. Ezekről részletesen a *Vizsgálati jelentés*ben írunk a 64–66. oldalon.

Az interjú során arra is kértük az intézményvezetőket, hogy néhány mondatban próbálják kiemelni az *intézményben folyó munka egyediségét*, soroljanak fel – tudomásuk szerint – csak náluk jellemző rendezvényeket. A kapott válaszok alapján nagyon színes kép bontakozott ki. Minden iskola el tudott büszkélkedni valami különlegességgel, ami csak náluk lelhető fel. Ezekről részletesen olvashatnak a *Vizsgálati jelentés*ben a 66–67. oldalon.

Arculati elemek

Az intézménybejárás során a szaktanácsadók vizsgálták az iskola arculatát, ezen belül a szimbólumok jelenlétét (12 db), az arculati jelentőségű kiadványokat (7 db), az arculati jelentőségű rendezvények, szakmai tevékenységek meglétét (7 db), az arculati jelentőségű

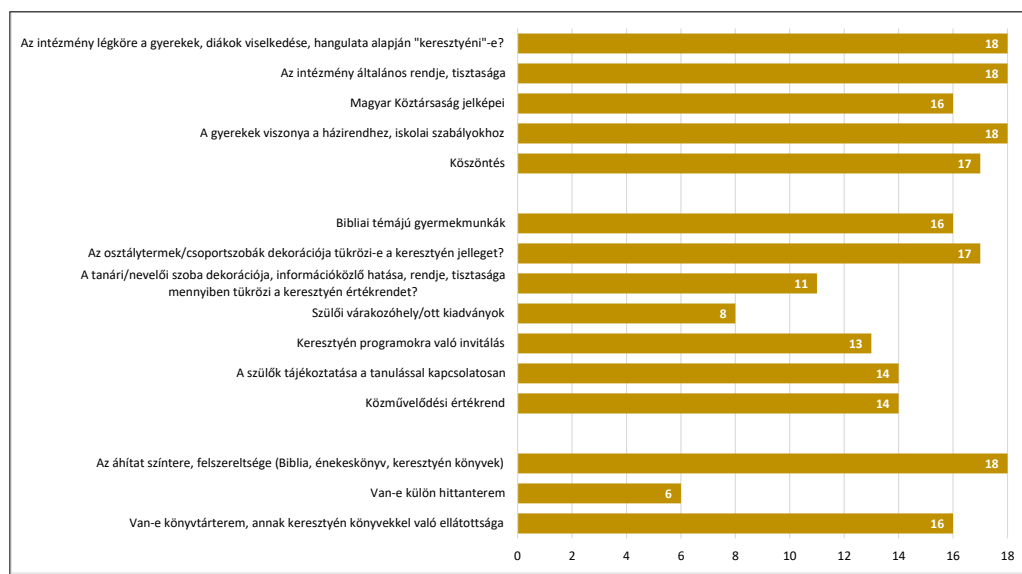
helyek (4 db) meglétét egy ellenőrző lista alapján. (Az eredményekről részletesen a *Vizsgálati jelentés*ben a 67–79. oldalon olvashatnak.)

Az egy iskolában fellelhető jellemzők közül a legtöbb a maximum (30 db), a legkevesebb ennek kétharmada, 19 db volt. Az átlag magasnak, 24,61-nak adódott és a szórás is csupán 2,68 volt. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy intézményeink sikeresen „mutatják meg magukat”, a külsőségekben is jól reprezentálják a református jellegüket, és az iskolák többsége ezen a területen azonos szinten mozog.

Azt tapasztaltuk, hogy az egyes intézményekben a négy terület megvalósulása (vagy hiánya) viszonylag arányos, sehol nem tapasztaltunk a másik háromtól lényegesen eltérő arányú területeket.

Az intézmény bejárása

A látogatás során a szaktanácsadók ún. „intézménybejárást” is végeztek. 15 szempont szerint gyűjtöttek benyomásokat arról, hogyan zajlik a mindennapi élet.

9. ábra: Intézménybejárás szempontjainak hány intézményben teljesültek?

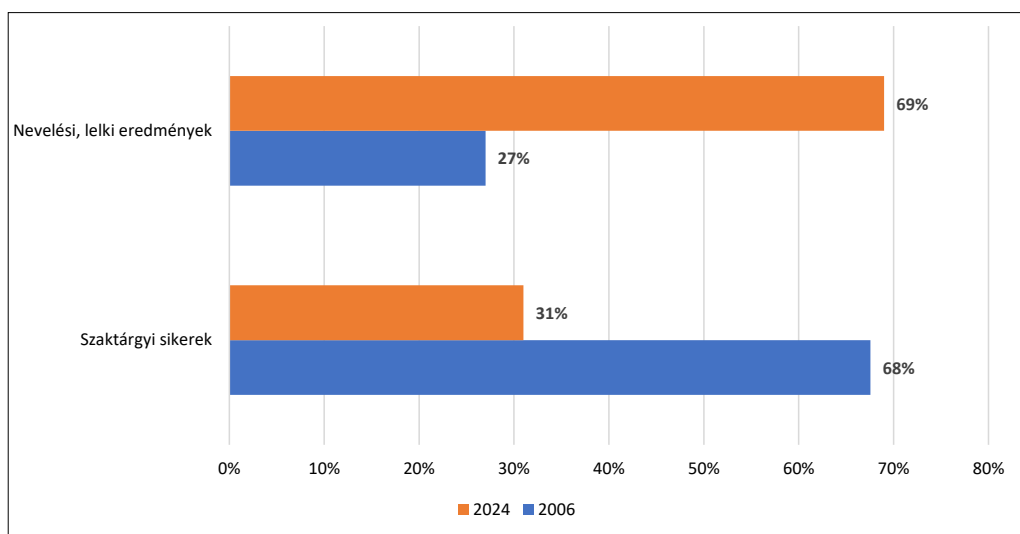
A vizsgálat szempontjai a *Szülői várakozóhelyek* és a *Hittanterem* kivételével az iskolák túlnyomó többségében teljesültek. (Ezekről bővebben a *Vizsgálati jelentés*ben a 79–84. oldalon olvashatnak.)

Az intézmények túlnyomó többsége a 15 szempont közül legalább 11-nek, de jellemzően 14-nek is megfelelt.

Interjúk szaktanárokkal, hittanokkal, fenntartókkal

Az iskolákban a látogatás során interjút készítettünk a tantestület néhány pedagógusával. A résztvevő pedagógusokat az intézményvezetők delegálták. Kérdéseink többek között arra irányultak, hogy mi motiválta a református intézményben való munkavállalását, az intézmény rendje szerint hogyan kapcsolódik be a hitéleti alkalmakba, kitől és milyen gyakorisággal kap visszajelzést a munkájáról, szükség esetén kitől kérhet és kitől kap segítséget, érzése szerint meg tud-e felelni a vele szemben támasztott követelményeknek.

Kérdeztük azt is, hogy mit tartanak munkájuk legfontosabb eredményének. A 2024-ben kapott válaszokat összevetettük a 2006-ban tapasztaltakkal.

10. ábra: Mit tart munkája legfontosabb eredményének (2006–2024. összehasonlítás)

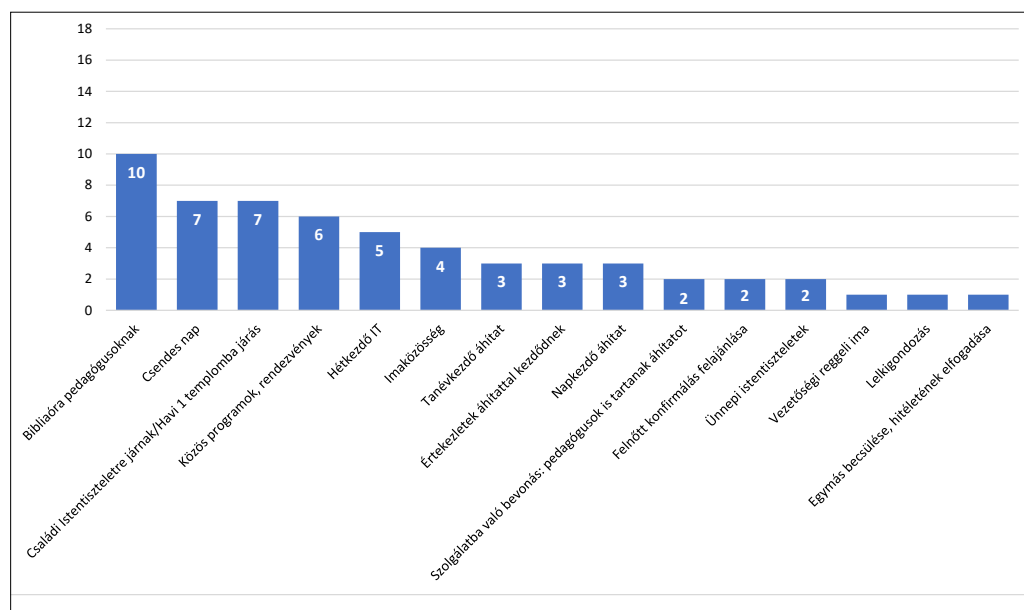
Szembetűnő, hogy míg 2006-ban a *szaktárgyi sikerekre* voltak leginkább büszkéek a tanárok (68%-uk), addig 2024-ben ez az arány megfordult és a *Nevelési, lelki területen* elért eredmények tették ki a válaszok 69%-át. Ez arra enged következtetni, hogy míg 2006-ban az „életben maradási”, a református iskolák létjogosultságát leginkább az elért jó tanulmányi eredményekkel lehetett igazolni, addig 2024-ben ez már nem kérdés és nagyobb figyelem irányulhat a lelki dolgok felé is.

A felmerülő problémákra leginkább a *pedagógustársaktól* kérnek/kapnak segítséget, de a *vezetőségre* is számíthatnak és a *munkaközösségük* is segít megoldani ezeket. A segítő szakemberek csak az iskolák kis hányadában vannak jelen.

(További részletes elemzés olvasható a *Vizsgálati jelentésben* a 88–99. oldalon.)

Az intézményekben a *hittanoktatóktól* is gyűjtöttünk információkat. A 18 iskolában összesen 35 hittanoktatóval/vallástanárral/iskolalelkésszel beszélgettek az adatfelvételt végző szaktanácsadók. A beszélgetés a köré szerveződött, hogy milyen eredményeket

érték el eddig a nevelőtestület és a diákközösség keresztyén közösséggé válásában, illetve milyen további terveik vannak ezeken a területeken.

11. ábra: Milyen eredményeket ért el a nevelőtestület a keresztyén közösséggé válásban?

2024-ben a 18 iskola közül tizenben, az iskolák bő felében a pedagógusok számára tartott *bibliaóra* meghonosítását tartották az egyik vívmánynak. A *csendesnap* és a *családi istentiszteletek* rendszere 7-7 iskolában (38,8%) vált szokássá, mint a keresztyén közösség formálódásának helyszíne.

Hat iskolában (33,3%) a *közös programok, rendezvények* is közösségformáló tényezők. A *hétkezdő istentiszteletet* öt iskolában, az iskolák bő negyedében említették a hittanoktatók, *imaközösség* a 18-ból négy iskolában (22,2%) működik.

2006-ban ebben a témában összesen 27, 2024-ben 57 tételt számoltunk össze, így az átlag több mint duplájára nőtt, vagyis jelentősen gazdagodott a „kínálat”.

A *diákközösség* keresztyén közösséggé válásához kapcsolódóan több mint 21 féle rendezvényt soroltak fel a megkérdezettek.

Beszélhetünk *szokássá vált rendezvényekről*. Ilyenek a hétkezdő istentiszteletek (3 iskola), a napkezdő áhítat, éneklés (6 iskola), az egyházi ünnepek megünneplése és ezeken műsorok adása (7 iskola), a csendes percek (1 iskola) és a csendesnapok (3 iskola).

Tanórán kívüli rendezvényként említették 1–2 iskolában a bibliakört, közös programokat, rendezvényeket, drámaszakkört, bibliai témák feldolgozását, bibliai témájú verseken való részvételt.

Hittan tábort, ifis tábort, ifis rendezvényeket összesen hat iskolában említették.

2024-ben az egy-egy iskolában kapott válaszok átlagos száma 3,27 volt, ami magasabb érték, mint a 2006-os. (Részletes elemzés a *Vizsgálati jelentés*ben olvasható a 99–108. oldalon.)

A legfontosabb további lépésnek minden iskolában a hitélet, a lelkigondozás erősítését, valamint az iskolák 45%-ában a református tanulók arányának további növelését, a konfirmáció szorgalmazását tartották.

Az iskolák fenntartóival is készítettünk interjút. Őket öt témában kérdeztük meg. Ezek közül a „Mi az, amit a legfontosabbnak tart az intézmény szolgálatában?” eredményeit mutatjuk be.

Összesen 32 konkrét választ kaptunk 14 fenntartótól. Ez iskolánként átlagosan 2,28 tételt jelent.

Tíz fenntartó említette a keresztyén nevelő munka, a misszió, mint az intézmény szolgálatának fontos tényezőjét. A jó együttműködés megfogalmazása és a színvonalas oktatás feltételeinek támogatása 4-4 intézményben jelent meg. A szolgálat és az infrastruktúra biztosítása 1-1 fenntartónál került szóba.

2006-ban is a keresztyén nevelő munka és a misszió volt a leghangsúlyosabb, ami mellett a „Jó együttműködés iskolával, szülőkkel” kivételével fellelhetők voltak a 2024-es kategóriák is.

A református szellemiség változása az elmúlt 20 évben

Az intézménylátogatás zárásaként kértük az intézményvezetőket és a fenntartókat is, hogy értékeljék az eltelt közel 20 évet. Mivel hosszú idő telt el a két látogatás között, így sok iskolában már az igazgató és/vagy a fenntartó is kicserélődött, ezért a kapott válaszok különböző mélységűek voltak, attól függően, hogy ki milyen időszakra tudott visszatekinteni.

Az iskolák 68,75%-ában (16-ból 11 iskolával kapcsolatban) a fenntartók arról számoltak be, hogy az elmúlt közel 20 év alatt a református szellemiség a mindennapok része lett.

Az igazgatók összességében fejlődésről, a kezdeti nehézségek legyőzéséről számoltak be. Ezek a nehézségek lehettek személyiek (az átvett intézményeknél a nevelőtestület és a tanulók összetétele miatt), az alacsony tanulói létszámból fakadóak, vagy infrastrukturálisak. A színvonalas szakmai munkával és a református szellemiség nem erőszakos, hanem szelíd és fokozatos megerősítésével mindenhol sikerült kivívni a környezet és a szülők elismerését, amit a gyermekeik református iskolába való beíratásával fejeznek ki.

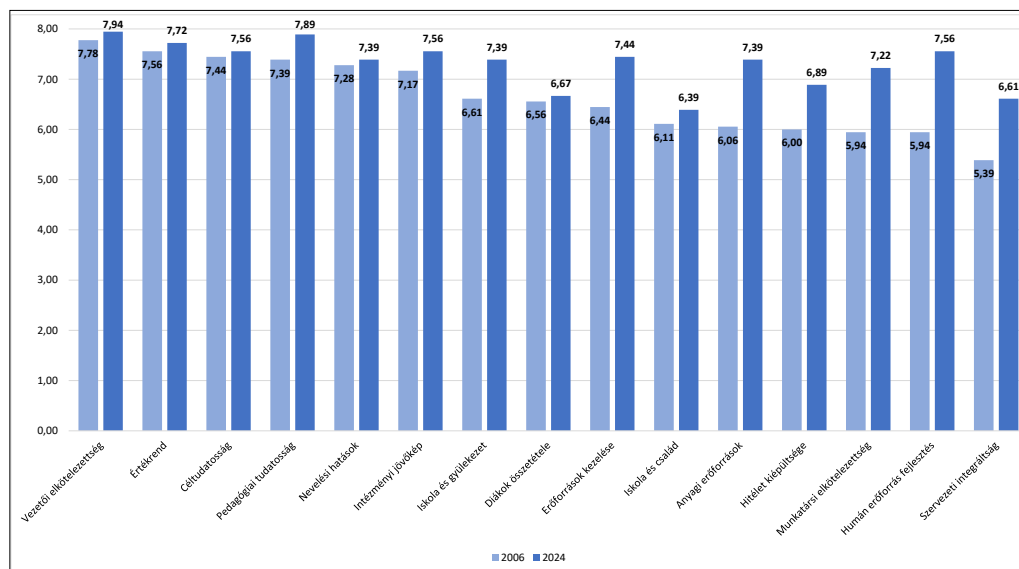
(Az intézményekre bontott részletes válaszok olvashatók a *Vizsgálati jelentés*ben a 120–125. oldalon.)

Az intézmények adottságai és eredményei

Az iskolában tapasztaltakat nemcsak szövegesen jegyeztük le és ezen tanulmány keretében elemeztük, hanem a látogatást követően a szaktanácsadók a benyomásaikat a *Látogatási forgatókönyvben* található „skála” alapján pontszámokra is átváltották. Pontozták az

intézményben tapasztalt *adottságokat* és pontozták az elért *eredményeket*. Természetesen ezek pontozása az alapján történt, amit az intézmény magáról meg tudott mutatni. Volt olyan intézmény, amely ebben sikeresebb volt, volt, ahol valószínűleg visszafogottabban nyilatkoztak a munkájukról és az elért eredményekről. Ezért javasoljuk, hogy az alább következő diagramokon bemutató sorrendeket csak mint az adott intézmény, adott napon megmutatott arcképét tekintsék, ne kőbe véssett, megmásíthatatlan értékítéletként. Éppen ezért az intézményekre bontott eredményeket jelen publikációnkban nem, csak a teljes *Vizsgálati jelentés* kontextusában közöljük.

Az *adottságokat* 15 jellemző mentén határoztuk meg. Az egyes területeken elérhető maximum pontszám 8,00 volt. Az *adottságok* 15 tételét a 2006-os átlaguk szerinti csökkenő sorrendben ábrázoltuk, melléjük téve a 2024-ben számolt átlagot.

12. ábra: Adottságok változása

Az adottságok átlagértéke a 8-as skálán 2006-ban 7,78-tól 5,39-ig, 2024-ben 7,94-től 6,39-ig váltakozott, vagyis mindkét mérés során magas átlagértékeket láttunk, amelyek 2006-ról 2024-re kivétel nélkül minden területen kisebb-nagyobb mértékben nőttek.

2006-ban a legmagasabb értéket (7,78) a *vezetői elkötelezettség* kapta, és ez az érték 2024-ben tovább nőtt, csupán egyetlen intézményben nem érte el a maximális 8 pontot.

A vezetői elkötelezettséget 2006-ban 7,56-os átlaggal az *értéktrend kialakultsága* követte. A református iskolák már akkor is meg tudták mutatni, hogy egy jól meghatározott értéktrend – a Bibliában leírt krisztusi tanítás – köré szerveződtek. 2024-ben ennek megmutatása még tovább növekedett, átlaga 7,72 volt.

A harmadik helyen 2006-ban a *céltudatosság* állt 7,44-dal, ami 2024-re szintén kissé nőtt 7,56-ra.

A *pedagógiai tudatosság* is magas átlagértéket, 7,39-ot kapott 2006-ban, ami 2024-ben tovább nőtt 7,89-ra. Ezek a magas átlagok arra utalnak, hogy a tanítók, tanárok munkájukat szakszerűen, magas színvonalon végezték és ez a színvonal azóta még tovább emelkedett.

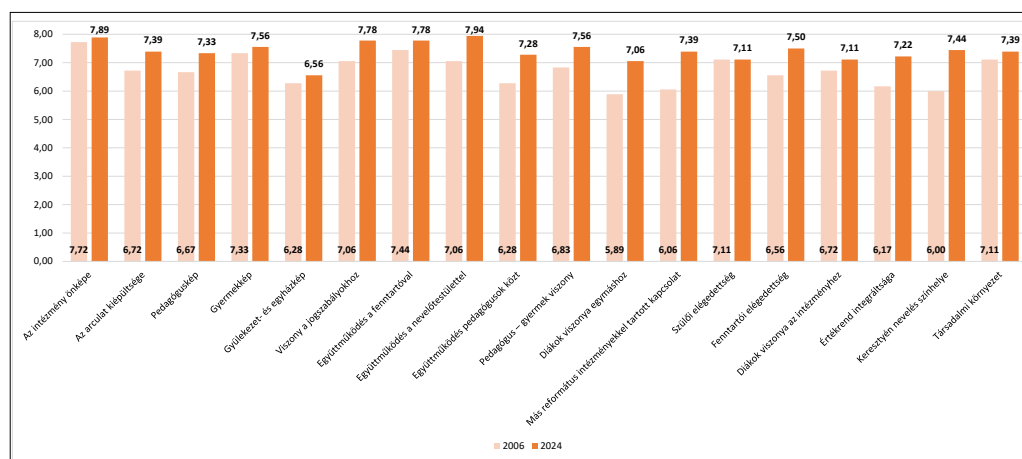
(További elemzés elérhető a *Vizsgálati jelentés*ben a 125–132. oldalon.)

Az adottságok átlaga 2006-ban 6,64, 2024-ben 7,73 volt. Ez 16,5%-os növekedést jelent.

Az adottságok alakulását intézményenként is áttekintettük. 2006-ban intézményenként a legmagasabb átlag 7,80, a legalacsonyabb 4,53 volt. A 18 intézményből nyolc esetben (44,4%) az átlag 7,00 feletti, további hét iskolában (38,8%) 6,00–7,00 közötti volt. Csupán három iskolában maradt az átlag 6,00 alatt.

2024-ben az intézmények adottságának átlaga – egy intézmény kivételével – nőtt. Két intézmény a maximális 8,00 pontot érte el. Összesen 14 iskola (77,7%) volt 8,00 és 7,00 átlagérték között, és a legalacsonyabb pontszám is közel volt a 6,00-hoz. (További elemzés a *Vizsgálati jelentés*ben található a 132–134. oldalon.)

Az *eredményeket* 18 területen vettük számba. Az egyes területeken a maximum pontszám itt is 8,00 volt.

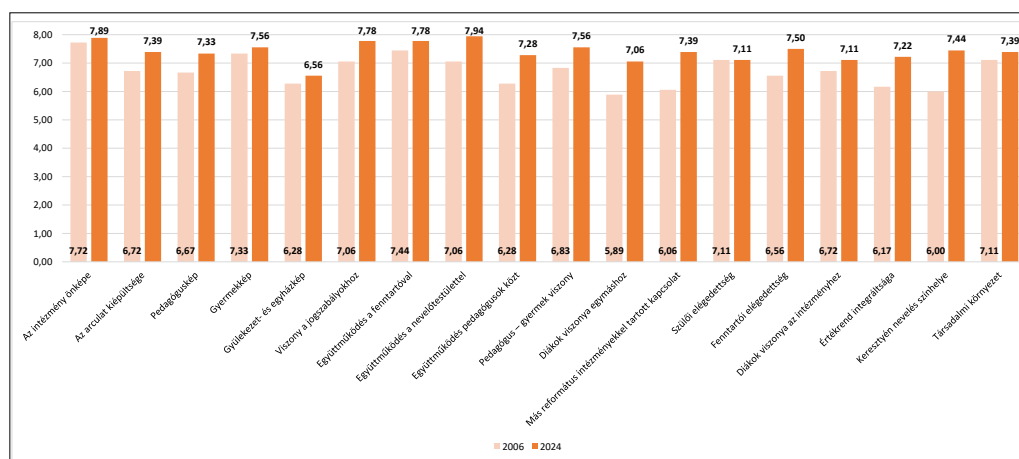
13. ábra: Eredmények változása

Az *eredmények* átlaga 2006-ban az egyes területeken 7,72-től 5,89-ig terjedt. 2024-ben ezek az átlagok magasabbak voltak, 8,00-tól 6,17-ig alakultak.

Az intézmény eredményeinek körében először a koncepciókat és felfogásokat vizsgáltuk meg. 2006-ban az *intézmény önképe* érte el az összes vizsgált eredmény közül a legmagasabb, 7,72-es értéket, ami a látogatási forgatókönyv szerinti 8,00 pontos „*Reálisan kialakult, tudatosan, közös szempontok alapján végiggondolt önkép.*” meghatározást nagyon megközelítette. 2024-ben az intézményi önkép átlaga ennél kissé még magasabb (7,89) volt. Az önkép szórása 2006-ban 0,67 volt, de 2024-ben ez felére, 0,32-ra csökkent, vagyis az iskolák eredménye még homogénebb lett.

Az *arculat kiépültségéről* 2006-ban azt gondoltuk, hogy még folyamatban van, az akkori 6,72-os átlagérték alapján úgy láttuk, hogy még sok az iskolák körében a tennivaló. 2024-re ez az átlag is örvendetesen nőtt, 7,39-ra.

Az *intézmény pedagógusképe* 2006-ban 6,67-os átlaggal törekedett a tökéletes állapot felé, ami a meghatározásunk szerint azt jelentené, hogy a tantestület minden pedagógusa „felelősséggel bíró, fejlődőképes személy, aki az élet minden területén szerepét betöltő testvér”. Ezt az ideális állapotot 2024-re sikerült jobban megközelíteni, mert az átlag a 8,00-as skálán már 7,33-nak adódott. (További elemzés a *Vizsgálati jelentésben* a 134–140. oldalon olvasható.)

14. ábra: Eredmények átlagának változása intézményenként

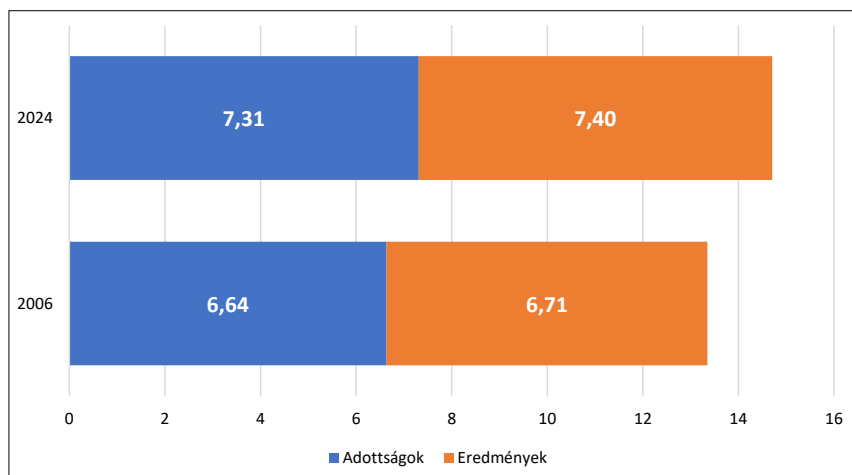
Ha áttekintjük az intézmények összesített *eredményét*, akkor azt látjuk, hogy 2006-ban a legmagasabb átlagot a maximális 8,00 értékkel egy intézmény érte el, amelytől alig maradt el a második, 7,86-os átlaggal. A 18 intézmény közül akkor további négy ért még el nagyon magas, 7,00 feletti átlagot és 7 iskolában (38,8%) 6,00–7,00 közötti átlagot számoltunk.

2024-ben az intézmények *eredményének* átlaga – két intézmény kivételével – nőtt. Három intézmény a maximális, 8,00 pontot érte el.

Összesen 15 iskola (83,3%) volt 8,00 és 7,00 átlagérték között, és csupán három iskola átlaga maradt a 7,00–6,00 pont közötti tartományban.

A 16 db, növekedést mutató intézményekben ennek a növekedésnek az átlagértéke 0,85-nak adódott, ami a 8-as skálán jelentős mértékű változás.

Összesítve 16 pont volt a maximálisan elérhető. 2024-ben ezt két iskola érte el. További három iskola alig néhány tizeddel maradt el ettől a maximális értéktől és jelentős volt a 14,00–15,00 közötti összpontszámot elérő iskolák aránya is.

15. ábra: Adottságok és eredmények átlagának változása

2006-hoz képest 2024-re minden iskola mögött ott volt már további 18 év, ami úgy tűnik, hogy az adottságokban és az eredményekben is megmutatkozott, hiszen mind az adottságok, mind az eredmények összesített átlaga 2006-ról 2024-re jelentősen, bő 10-10%-kal megnőtt.

Összegzés

2006-ban azt tapasztaltuk, hogy az akkori vizsgált 19 intézmény közül 17-ben határozottan, kettőben kevésbé hangsúlyosan, de azokban is jelen van a keresztyén jelleg.

Az utóbbi két iskola a reformátusság mellett más erősségekkel rendelkezett, ami miatt méltán lehetett büszke rájuk már akkor is a református oktatási rendszer.

2024-re mind a 18 iskola (időközben a 19 iskolából egy megszűnt) úgy a dokumentumaiban, mint szellemiségében és a külső jegyekben határozottan megjelenítette a református jelleget.

2006-ban bizonyítottunk láttuk, hogy a keresztyén jelleg kialakultsága függ attól, hogy az iskola táblacserés átvétellel lett-e református intézmény vagy alulról építkező, és attól is, hogy 2006 előtt hány évvel történt a reformátussá válása. 2024-re már minden iskola mögött jelentős múlt állt. A két mérés között eltelt években ezek az iskolák bebizonyították a létjogosultságukat, megerősödtek nevelőtestületükben, tanulói létszámban és a működés napi gyakorlatában.

A gyülekezetek és az iskolák 2006-ban még „tanulták” egymás jelenlétét, az együttműködés hogyanjában még sok volt a tisztázatlan nyitott kérdés és a bizonytalanság. Ezen a területen is minden a helyére került az elmúlt évtizedekben.

Az iskolák a szülőkkel bizalmon alapuló jó viszony kialakítására törekedtek, és ezt a hozzáállást tartósan, a mai napig fenn is tudták tartani.

2006-ban úgy tűnt, hogy az igazgatók és velük együtt iskolájuk sikerességét erős hitbéli meggyőződésük és a menedzser-szemléletű vezetés biztosítja. Ezek a jellemzők azóta még tovább erősödtek.

Az intézményértékelés hipotézise beigazolódtott és látjuk azt, hogy „*minden iskola másképp református*”.

A vizsgált iskolák között 2006-ban és 2024-ben sem volt még kettő sem, amelyek egyforma helyzetben lettek volna. Mindegyik a többitől eltérő földrajzi, társadalmi és gyülekezeti környezetben működött/működik. A vizsgált iskolák mindegyikének a maga, sokszor rögzös útját kellett bejárnia, hogy a jelen állapotig eljussanak. A református szellemiség kialakultságában számított az iskola indulása – hogy alulról építkezőként vagy táblacserés iskolaként indult-e –, mert ez alapvetően meghatározta már a kezdetektől a tanuló és főleg a tantestület szellemiségét. Ezt a kezdeti állapotot a 2024-ig eltelt időben sikerült a lehető legideálisabbá alakítani.

2006-ban azt tapasztaltuk, hogy jelentős tényező az indulás óta eltelt idő a fenntartó gyülekezettel kialakult kapcsolat szempontjából. A rövid ideje működő iskolák még keresték a helyüket, a már akkor is évtizedes múlttal rendelkezőknek pedig már jól bejáratott hagyományaik voltak. A hagyományok a közben eltelt évtizedekben tovább bővültek, alakultak.

Számszerűleg nem kimutatható, de úgy tapasztaltuk, hogy meghatározó az igazgató személyisége és hitbéli elkötelezettsége. A vizsgált iskolák a feltételezésnek megfelelően tényleg jól működőknek bizonyultak. Az elérhető maximális 8,00 + 8,00 átlagot két iskola elérte és további 3 csupán néhány tized elmaradással teljesítette a kutatási anyag elvárásait.

A vizsgált iskolákban a református szellemiség magas szinten jelen volt már 2006-ban is és 2024-re még tovább erősödött az iskolai élet minden területén. Soli Deo Gloria!

Felhasznált és ajánlott irodalom

- Etikai Kódex ORTE Debrecen, 1998, 17. oldal <https://orte.hu/etikai-kodex/> (Letöltés: 2025.03.10.)
- BAJZÁK Erzsébet M. Eszter: A komplex intézményellenőrzési- és értékelési program jelentősége és eredményei, *Mester és tanítvány* 2004/2, 48–62. <https://ojs.ppk.hu/mesterestantitvany/issue/view/9/6> (Letöltés: 2025.03.10.)
- DUSICZA Ferenc: *Az ősi kollégiumok*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- DUSICZA Ferenc: *Az állam és az egyház viszonya*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- HALÁSZ Gábor: *Az oktatási rendszerek elmélete*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.
- HALÁSZ: Az állam szerepének változása, *Iskolakultúra* 2002/4, 3–11.
- HALÁSZ: *Jelentés a magyar közoktatásról*, OKI, Budapest, 2003.
- HOFFMANN Rózsa: Szakmai ellenőrzés és értékelés a katolikus nevelési-oktatási intézményekben, *Mester és tanítvány* 2004/2, 15–40.
- KOZMA Tamás: Egyházi iskolák – interkulturális nevelés, *Educatio* 2005/3, 465–474.
- KOVÁCS Sándor: Szakmai vélemény az Intézményértékelés a katolikus közoktatásban című kutatási és fejlesztési program eredményeiről, *Mester és Tanítvány*, 2004/2, 71–75.
- PAPP Kornél: Az egyházi közoktatás finanszírozása, *Educatio*, 2005/3, 590–603.
- PAPP Kornél: A református közoktatási intézmények kerületi megoszlása, *Magyar Református Nevelés*, VI. évf. (2005)/9, 9.

PAPP Kornél: A református közoktatás a 2006/07-es tanévben, *Magyar Református Nevelés*, VII. évf. (2006)/4–5, 8–9.

PUSZTAI Gabriella, MORVAI Laura & BACSKAI Katinka: Bővülés után, egységesülés előtt, in Pompor Zoltán (szerk.): *Alapvetés – Háttér tanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez*, MRE Református Tananyagfejlesztő csoport, Budapest, 2017, 228–262.

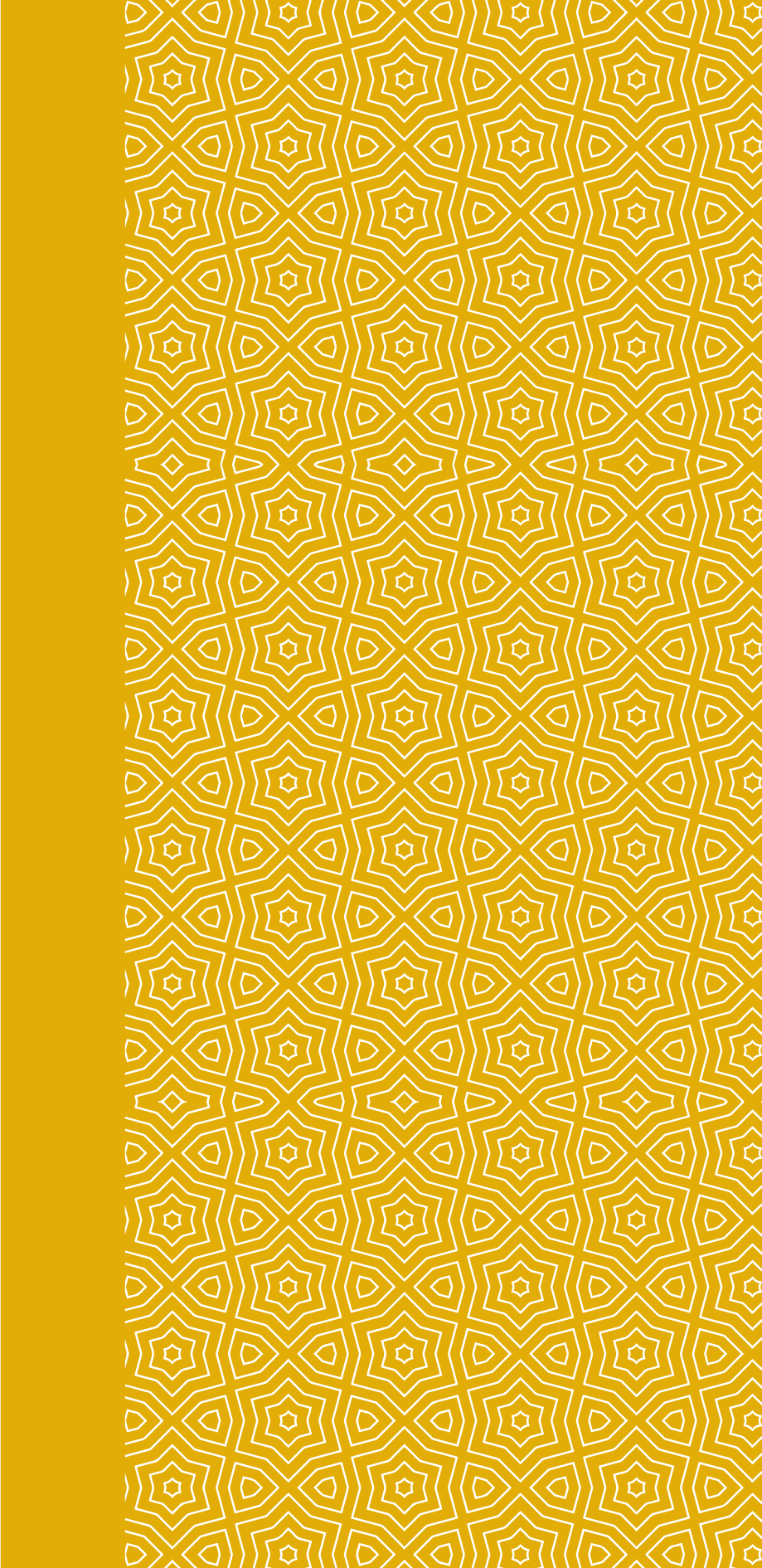
SZONTAGH Pál: Keretek és lehetőségek a református köznevelésben - rövid összefoglaló, *Collegium doctorum*, 20. évf. (2024)/1. 9–27.

SZONTAGH Pál: A református nevelés-oktatás jogi keretei és intézményrendszere, in Fülöpné Kántor Judit, Lehoczky Mária Magdolna, Orisek Márta, Szontagh Pál & Váradi Ferenc: *A református pedagógusképzés gyakorlata*, KRE PK, Nagykőrös, 2024, 39–54.

¹ https://refpedi.hu/documents/3724/Reform%C3%A1tus_szellemis%C3%A9g_kutat%C3%A1s_2006_2024_BMA_20250506.pdf (Letöltés: 2025.11.25.)

² A Magyar Református Egyház Küldetésnyilatkozata. (Elfogadta az MRE Zsinata 2018. november 21–22-i ülésén.) Közli: *Magyar Református Nevelés* 2019/1., 49. https://real-j.mtak.hu/12238/1/Ref_Nev_2019_01_netes.pdf (Letöltés: 2025.11.25.)

Dokumentum

BRUCKNER LÁSZLÓ – SZONTAGH PÁL

A „református hozzáadott érték” növelése közös szándékunk

A pedagógiai hozzáadott érték fogalma kifejezi, hogy egy oktatási intézmény – függetlenül a kiindulási ponttól, a tanuló egyéni adottságaitól – milyen mértékben képes növelni, fejleszteni a gyermekek, fiatalok képességeit, kompetenciáit.

Református iskoláink hivatása, hogy a „református hozzáadott értéket” is növeljék az oktatási-nevelési folyamat során. Elsőrenden a missziói szolgálatban, és ennek részeként a bibliai alapokon nyugvó református értékek, normák közvetítésében egyaránt.

A tudományos oktatási adatelemzések következtetése még református szakmai közösségünket is meglepte: nemcsak az állami iskolákat, hanem más keresztyén egyházak iskoláinak tanulóit is megelőzik a református diákok a szövegértési és matematikai kompetenciamérések során – családi háttértől függetlenül. Már tudjuk, hogy a legjobb dologra képesek vagyunk, ezért kötelességünk, hogy mindezt még tudatosabban és eredményesebben tegyük, és a magyar köznevelés és szakképzés számára is példát, mintát, ösztönzést nyújtsunk.

Járjunk az élen, és szolgáljuk vele a következő generációt! – ez az elhatározás méltó volt reformátor elődeinkhez, és magunk sem akarunk kevesebbet.

Egyházunk időszakról időszakra megalkotja jövőképét és stratégiai céljait a református oktatás szakterületén is. A tisztelt Olvasó ennek szakmai anyagát, „tervrajzát” tartja kezében. Oktatási közösségünkre nézve akkor érdemes elfogadni e feladategyüttest, ha annak célját és legfőbb beavatkozási pontjait illetően konszenzus van közöttünk. Fontos, hogy mindannyian azonosulni tudjunk a tartalmával, illetve mindannyian a legjobb tudásunk szerint járuljunk hozzá a „tervrajzok” megvalósításához. E tekintetben konkrét előrelépést jelent, ha a tervek felelősöket, határidőket is megneveznek az elkötelezett vállalás jegyében.

Aktuális stratégiánk fókuszában tehát a minőségi református oktatás, és annak fejlesztése áll.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Elnökségi Tanácsa¹ 8/2025. (01.22) sz. ET határozatával úgy döntött, hogy javasolja a Zsinat² számára, hogy az fogadja el az új köznevelési és szakképzési hálózatfejlesztési stratégiát és cselekvési tervet a 2026–

2030 közötti időszakra. Az ET határozatában felkérte az Oktatási Szolgálatot³, hogy a stratégia és a cselekvési terv elkészítéséhez a Református Pedagógiai Intézet⁴ közreműködésével hozzon létre egy munkacsoportot, melynek szakmai vezetésével Dr. Szontagh Pált bízta meg.

Az ET-határozat alapján létrejött a „RefHáló” köznevelési és szakképzési hálózatfejlesztési stratégiája és cselekvési terv projektmenedzsmentje és szakmai munkacsoportja.

A munkacsoport – az ET határozattal összhangban – a szakmai előzményeket szem előtt tartva kezdte meg munkáját. Ilyen előzménynek tekintjük – egyebek mellett – a megelőző *oktatási stratégiákat*⁵, a Református Tananyagtár által megjelentetett *Alapvetés* című kötet⁶ tanulmányait és az *Egyházi Jövőkép Bizottság* vitaanyagát⁷.

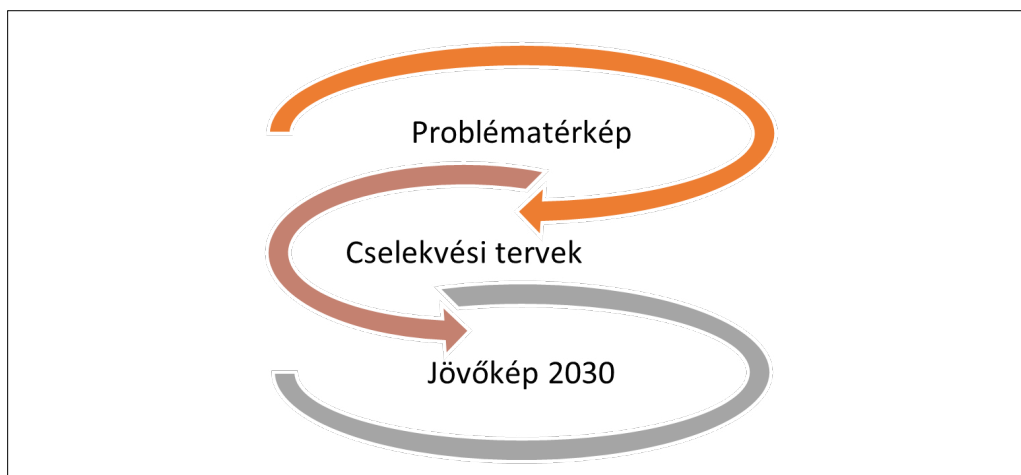
A munkacsoportok tagjainak felkérésekor a „RefHáló” projektmenedzsment igyekezett törekedni az egyházi köznevelés és szakképzés minél szélesebb körű reprezentativitására. A 2025. február és november között zajló stratégiaalkotás folyamatában formálisan 32 szakértő vett részt, akiknek ezen felül a rendszeresen szervezett szakmai alkalmakon, workshopokon és a saját szakmai hálózatukon keresztül alkalmuk nyílt további észrevételeket és javaslatokat is megfontolni és befogadni.

A projekt során öt olyan **tématerületet** azonosítottunk, melyeken a szakértői munkacsoportok megkezdtek a problémaazonosítást és a jövőképpalkotást. A munkacsoportok a következők: (1) *Fenntartói struktúra, intézményhálózat*, (2) *Oktatás minősége, hozzáadott pedagógiai érték*, (3) *Hitéleti nevelés, hittanoktatás tartalmi és formai keretei*, (4) *Pedagógusképzés és -továbbképzés, vezetőképzés* és (5) *Szakképzés*. A tématerületeken folyó munka szinergiáinak megteremtése érdekében a munkacsoportvezetők rendszeresen konzultáltak, illetőleg felkérésre került öt **horizontális koordinátor**, akik az elkészült anyagokat egy-egy átfogó jelentőségű szempont mentén értékelték és véleményezték. A horizontális szempontok a következők voltak: (A) *Református identitás, az egyház társadalmi küldetése, missziós szempontok*, (B) *Társadalmi beágyazottság, szociális inklúzió*, (C) *Református nevelés-oktatás Kárpát-medencei dimenziója*, (D) *Nevelés-oktatás méltányossága* és (E) *Református tanulói életutak biztosítása és védelme*. A stratégiaalkotás szervezeti struktúráját az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: „RefHáló” szervezeti felépítése

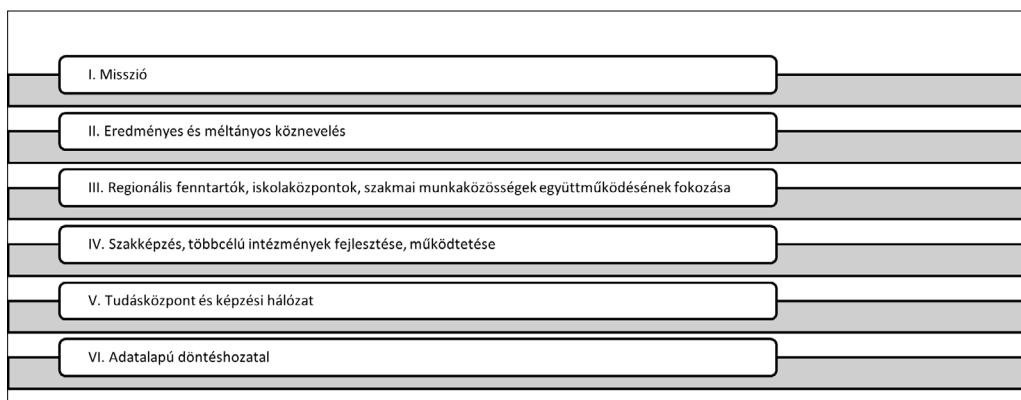
A munkacsoportok elkészítették tématerületük **problématérképét** és 2030-ra vonatkoztatott **jövőképét**. Ezeket a bevont szakértők, horizontális koordinátorok és különböző szakemberek egy egész napos workshopon vitatták meg. A vitanap eredményeként megfogalmazásra kerültek az **akcióterületek**, melyek mentén a startégiának **cselekvési terveket** kell megfogalmaznia. A cselekvési tervek lényegében hidat képeznek a problématérkép és a jövőkép között, igyekeznek operatív módon, tervezhető és ellenőrizhető lépésekben támogatni a jelen kihívásaitól a jövőbeni eredményességhez vezető szakmai utat. (2. ábra)

2. ábra: A „RefHáló” stratégiaalkotás folyamata

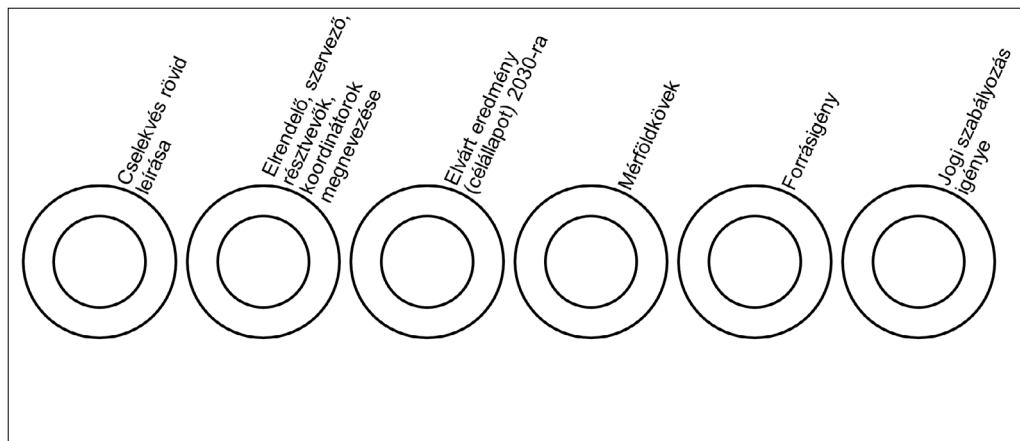
Szerkezet

A vitanap eredményeként azonosított **akcióterületek** a következők: (1) *Misszió*, (2) *Eredményes és méltányos köznevelés*, (3) *Regionális fenntartók, iskolaközpontok, szakmai munkaközösségek együttműködésének fokozása*, (4) *Szakképzés, többcélú intézmények fejlesztése, működtetése*, (5) *Tudásközpont és képzési hálózat* és (6) *Adatalapú döntéshozatal*. (3. ábra)

3. ábra: A „RefHáló” akcióterületei

A szakértők ezeken az akcióterületeken összesen 31 cselekvési tervet készítettek, melyeket egységes szerkezetben, összevethető módon fogalmaztak meg. Az akcióterületek leírása mindig a probléma meghatározásával kezdődik, majd a teljes akcióterület feladatainak rövid leírásával folytatódik. Ezt részletezik a sorszámozott cselekvési tervek, melyek egységes szerkezete a következő: *Cselekvés rövid leírása – Elrendelő, szervező, résztvevők, koordinátorok megnevezése – Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra – Mérföldkövek – Forrásigény – Jogi szabályozás igénye*. (4. ábra)

4. ábra „RefHáló” cselekvési tervek szerkezete

A fentiek szerint elkészített vitaanyagot 2025 szeptemberében a református köznevelési hálózaton belül széles körű társadalmi vitára bocsátottuk. Ennek eredményeit, felvetéseit alaposan elemezve, részben beépítettük a Zsinat elé terjesztett dokumentumba. Hálásan köszönjük minden hozzászóló lelkiismeretes, elkötelezett munkáját, felelősségvállalását a közös munkában! A Magyarországi Református Egyház Zsinata Zs. 31/2025. (11.19.) számú zsinati határozatával az előterjesztést egyhangúan elfogadta.

A munkaanyagban nem jelöltünk konkrét határidőket, tekintettel arra, hogy a bevezetés ütemezése és finanszírozása fenntartói kompetencia. Mindazonáltal az egyes cselekvési terveknél meghatároztuk azokat a mérföldköveket, melyek a forrás- és humán erő-kapacitás ismeretében az operatív fázisban a tervezés alapjául szolgálhatnak. A munka jelen fázisában a forrásigényben csak a főbb tételeket soroltuk fel. A stratégia véglegesítése és fenntartói elfogadása után évről évre szükséges lesz meghatározni, hogy milyen forrásból, mely cselekvési tervet tudja és akarja megvalósítani az egyházi oktatásirányítás. E munka irányítását, koordinálását javasolt egy, a Református Pedagógiai Intézet szervezeti keretein belül létrehozott koordinációs projektmenedzsment segítségével végrehajtani.

¹ Továbbiakban: ET

² Továbbiakban: MRE Zsinat

³ Továbbiakban: OSz

⁴ Továbbiakban: RPI

⁵ Református oktatási stratégia: a Magyarországi Református Egyház középtávú nevelési-oktatási terve (2008)

Református Pedagógiai Intézet, Budapest; Zs.39./2018.11.22. „Magyarországi Református Egyház köznevelési intézményrendszer-fejlesztési stratégiája”; ZS.-19/2022.04.06. „Magyarországi Református Egyház 2022–2026 Oktatásfejlesztési Stratégiája”

⁶ Pompor Z. (szerk.): Alapvetés. Háttér tanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez. Református Tananyagfejlesztő Csoport, Budapest, 2017.

⁷ Egyházi Jövőkép Bizottság: Párbeszédben a jövővel. Vitaanyag a Magyarországi Református Egyház középtávú cselekvési tervéhez, 2014.

Bruckner László, a Magyarországi Református Egyház Oktatási Szolgálatának főigazgatója a Zsinat előtt ismerteti a 2026–2030-as oktatásfejlesztési stratégiát

REFHÁLÓ

A Magyarországi Református Egyház köznevelési és szakképzési hálózatfejlesztési stratégiája és cselekvési terve a 2026–2030 közötti időszakra (Zs. 31/2025. (11.19.) számú zsinati határozat)

A Magyarországi Református Egyház (MRE) köznevelési küldetésnyilatkozata

„tegyetek tanítvánnyá minden népet (....)” (Mt 28,19)

A református köznevelési intézmény pedagógusai küldetésük felelősségét átérezve a szülők által rájuk bízott gyermekeket és fiatalokat korszerű, minőségi oktatással, keresztyén neveléssel, tartalmas és célszerű tevékenységrendszerrel formálják. A szülőkkel és a gyülekezetekkel együttműködve elősegítik, hogy a fiatalok jól sáfárkodjanak Istentől kapott talentumaikkal, a magyar nemzeti kultúrát megbecsüljék és gyarapítsák, hazájukért, családjukért áldozatra készek legyenek, egész életükkel Isten dicsőségét szolgálják.

Küldetése alapján a református intézmény olyan keresztyén közösség, ahol a fiatalokat úgy tanítják és nevelik, hogy ők a hit ajándékának elfogadására vezető ismeretek, élmények és tapasztalatok birtokába jussanak; egyre jobban megismerjék, hogy Kiben és miért hisznek, életük zsinórmértékének a Szentírást tartásák, elfogadják református hitelveinket és hagyományainkat; tudják, hogy Istennek terve van az életükkel, és erre a Szentlélek teszi alkalmassá őket.

A Magyarországi Református Egyház köznevelési intézményeinek küldetése, hogy a rájuk bízott gyermekek és fiatalok, Jézus Krisztus parancsolata alapján ismerjék meg a keresztyén élet felelősségét, vezetést és útmutatást kapjanak a tanítványság megélésére.

„... hogy elmenjeteek és gyümölcsöt teremjeteek (...)” (Jn 15,16)

I. AKCIÓTERÜLET: MISSZIÓ

Probléma meghatározása

„A Magyarországi Református Egyház minden tevékenysége alapvetően és lényegileg misszió kell legyen...”¹ Ebből következően tartjuk szükségesnek az egyház köznevelési intézményeiben is a misszió munkálását. A köznevelési intézmény kapcsán érintettek számára (igazgató, fenntartó, lelkész) nagy kihívás misszióként tekinteni az intézményben folyó hitéleti munkára. Ugyanakkor az intézményeinkhez való hozzáállásunkat az idő sürgetése miatt szükségesnek tartjuk megváltoztatni. Azok a hitéleti panelek, megszokott gyakorlatok, amik az egyházhoz kötődő, hívő családok és fiatalok esetében jól működtek, kiüresedni látszanak annak következtében, hogy egyre több nem hívő diák, család kerül az intézményeinkbe.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

Egyházunkból hiányzik az egységes rendszerszeméletű katechézis gyakorlata, amely a missziói parancs alapján végigtekinti, és a 21. századi kihívások fényében megfogalmazza a hitéleti nevelés fontos szempontjait és lehetőségeit. Hiányzik a rendszer-szemléletű, minden folyamatot integrált, egymásra ható tényezők összességként figyelembe vevő hozzáállás, amelyből a különböző területek (egyházi és gyülekezeti hittanoktatás, konfirmáció, ifjúsági csoportok, gyülekezet) elszigetelt és sokszor gyengülő működése következik.

A református felekezeti nevelés-oktatás és értékrend sikeres átadása nagymértékben függ a pedagógusok attitűdjétől, hitéleti tájékozottságától, teológiai ismereteitől. Sok pedagógus azonban nem református háttérrel érkezik az egyházi intézményekbe, így hiányos ismeretekkel, téves elképzelésekkel fordul a felekezeti nevelés felé. Az egyházi intézményhálózattal kapcsolatba kerülő, pedagógus pályára készülő hallgatók egyházi kötődése is nagyon heterogén, emellett egyre kevesebb az egyházhoz akár csak lazán kapcsolódó hallgatók száma. Ebből következően nem is érzik fontosnak, hogy diplomájuk megszerzése után (református fenntartású) egyházi iskolában tanítsanak. Az ő beilleszkedésük, befogadásuk, edukálásuk a felekezeti nevelés-oktatás kulcstényezője. A református oktatás kiemelt célja, hogy ne csak szakmai, hanem lelki közösséggé is váljon a hálózatban dolgozók, s általuk a neveltek és családjuk számára.

A jelenlegi stratégia keretein túl nyúlik, de a jövőben külön foglalkozunk a hittanoktatási stratégiával (kiemelt figyelemmel a szakképzés specialitásaira).

I.1. cselekvési terv: Gyülekezet és iskola kapcsolata	
Cselekvés rövid leírása	A központi, fő, elérni való missziós cél újrangolozása (konferenciák, média, zsinati témák között) és a kölcsönhatások figyelembevétele: • Tanulók, oktatók, családok, intézményi és gyülekezeti közösségek, tananyagok és a gyülekezeti és intézményi hittanoktatás egymáshoz való közelítése (intézményi és gyülekezeti hittanoktatók összekapcsolása, közös alkalmak: táborok, ünnepekhez köthető programok, képzések, a közös konfirmációs felkészítés). • A középiskolai hittanoktatási anyagok reformja. • Iskolalelkészek szolgálatának érvényesítése a hatályba lépő, őket érintő szabályrendelet kapcsán. • A hitéleti programok (áhítat, csendesnap, hittanórák, ünnepek, bibliaórák) megújítása konferenciák, képzések, tudásmegosztás különböző formái által. • Az iskolalelkészek és hittantanárok szemléletformálása. • Rendszerszemléletű stratégiai gondolkodás kialakítása gyülekezet és iskola viszonyában, a gyülekezeti misszió és az intézményi misszió összekapcsolása az éves missziói munkatervben. • A gyülekezet és iskola kapcsolatának megerősítése, a gyülekezeti integráció formáinak megteremtése: gyülekezetek, fenntartók edukálása az intézményi működésről, közös alkalmak, programok szervezése, a kölcsönös be- és elfogadás kinyilvánítása, megélése.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	RPI, Missziói Szolgálat, fenntartók
Kik vesznek benne részt	RPI, Missziói Szolgálat (Ifjúsági Osztály), intézményfenntartók, iskolalelkészek, hittanoktatók, pedagógusok
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI, Missziói Szolgálat (iskolamissziós referens)
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A missziói parancs, mint hitéleti, hitre nevelési cél, ismét hangsúlyossá válik és kialakul az egységes rendszerszemlélet, amely figyelembe veszi az emberi életút szakaszait (bölcsőtől a koporsóig) és azokat ugyan különböző helyszínekhez kapcsolva (egyházi köznevelési intézmények, városi iskolák, gyülekezet), mégis egyben, folytonosságban látja. Ebből következően összekapcsolódik minden olyan folyamat, amely a Krisztus-követés útján érheti az embert. Az intézményeinkben folyó hitéleti tevékenység és az iskolamisszió reformjának hatására növekszik a megtért, hívó diákok száma, az intézményfenntartó gyülekezetekben jelen vannak az intézménybe járó diákok. A krisztusi lelkület térnyerése hatással lesz a diákjaink lelki egészségére is, ami eredményesebb, sikeresebb oktatási tevékenységet eredményez. Az iskolalelkészség elfogadott szolgálatává válik az egyházban, és ezáltal hídként tud működni fenntartó és iskola között. A tudatos, stratégiai gondolkodás egységben kezeli a gyülekezeti és intézményi missziót, számolva a különböző helyzetből adódó eltérésekkel.

Mérföldkövek	• középiskolai hittananyag reformja • iskolalelkészi szabályrendelet intézményi megvalósításának felmérése és támogatása • hitéleti programokhoz szakmai anyagok, tartalmak készítése • iskolamissziós reform teljes körű megvalósulása
Forrásigény	• hittananyag reformjához és hitéleti anyagok készítéséhez: külső munkatársak megbízotti díjai • hitéleti anyagok kiadásának költségei
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
1.2. cselekvési terv: Pedagógusok szemléletformálása, felkészítése a keresztyén szemléletű nevelés-oktatásra	
Cselekvés rövid leírása	• Minden református köznevelési intézmény évente legalább egy református felekezeti sajátosságokat figyelembe vevő keresztyén szemléletű pedagógiai továbbképzést szervez a csendesnapokon túl. • Az újonnan belépő pedagógusok számára egy egységes, érzékenyítő és felkészítő (On-Boarding) program készítése, amely gyakorlati és hitéleti elemeket is tartalmaz (pl. istentiszteleti gyakorlat, közös bibliaértelmezés, református etika az iskolában stb.). • A hitéleti szempontok képviselője érdekében az iskolalelkész bevonása a pedagógusfelvétel folyamatába, aki a későbbiekben egyfajta mentorként van jelen minden olyan eseménynél, ami az intézmény keresztyén jellegéből fakad (pl. fogadalomtétel megismerése, hitéleti alkalmakon való részvétel, egyházi működés megismerése). • Rendszeres kísérés az első 1–2 évben az iskolalelkész segítségével.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	Egységes felkészítő program: RPI. Pedagógusok belső képzése: intézményvezetők és lelkészek
Kik vesznek benne részt	Missziói Szolgálat (egységes felkészítő program), RPI, iskolák pedagógusai (különösen újonnan belépők), intézményvezetők, iskolalelkészek, teológiai szakemberek, lelkészek
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Fenntartók, iskolalelkészek
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A pedagógusok belső motivációja, hitéleti nyitottsága és együttműködési készsége növekszik. Az iskolák lelki arculata megerősödik, a református iskolai közösségek egységesebbé válnak a közös értékrend mentén.

Mérföldkövek	• munkacsoport létrehozása és az egységes felkészítő (On-Boarding) program összeállítása • a program elérhetővé válik az intézmények számára • 2030-ig legalább 3–5, rendszerszintű, hitéleti nevelést érintő kérdés témáinak feltérképezése és kapcsolódó megoldási utak kidolgozása képzések, konferenciák során
Forrásigény	• a munkacsoport működtetésének költségei, szakértői díjazások
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
I.3. cselekvési terv: Internátusok hitélete, missziós lehetőségei	
Cselekvés rövid leírása	Fő cél: tanítvánnyá tétel, a keresztyén identitás erősítése, gyülekezetbe tagozódás segítése. Mindezen célok alapja: a biztonságos hitéleti klíma jelenléte. • Törekvés a református keresztyén hitét megélő, és az adott korosztályhoz szaktudással, szeretettel, érzékenységgel rendelkező internátusvezető kinevezésére. • Hitét gyakorló munkatársi közösség kialakítása. Első renden a nevelőtanárok, de az internátusi munkatársak is hitüket megélő, az adott korosztályhoz értő, őket szerető és egymással együttműködő munkatársakból álljon. • A munkatársi közösség számára esetmegbeszélő alkalmak megteremtése (idő, hely, légkör). • Internátusi lelkész (vagy vallástanár) alkalmazása, aki lelkigondozói végzettséggel rendelkezik vagy ilyen irányú képzése folyamatban van. Az ő feladata a diákok lelki életének és lelkigondozásának szervezése, végzése. Szolgálatainál figyelembe veszi a diákok életritmusát és tekintettel van a feladataikra. Kapcsolatot tart, esetmegbeszéléseket folytat az iskolalelkésszel. A diákok vallásos életének szervezésében együttműködik az oktatási intézményekkel és a gyülekezetekkel. A cselekvési tervet nagyban meghatározó tényezők: internátusi rendszer típusa, bent lakó diákok összetétele és korcsoportja, területi elhelyezkedése, szociokulturális háttere.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat Fenntartók és internátusvezetők
Kinek kell szerveznie	Fenntartó, internátusvezető
Kik vesznek benne részt	Fenntartó, internátusvezető, internátus lelkész és a munkatársi gárda
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Internátusvezető és lelkész

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	2030-ra alkalmazásban áll lelkigondozó végzettséggel is rendelkező lelkész (vagy vallástanár) az internátusokban. A nevelői testület tagjai valláslelektani és valláspedagógiai továbbképzéseken vesznek részt. Minden internátusban rendelkezésre áll biztonságos hitéleti keret (pl. külön imaszoba, szervezett lelkigondozás stb.) A diákok lelki otthonként tekintenek az internátusra.
Mérőföldkövek	- internátusi lelkészek: lelkigondozói továbbképzés/képzés elkezdése - nevelőtanárok valláspedagógiai, valláslelektani továbbképzés elkezdése, ütemezett megvalósítása
Forrásigény	A lelkészek alkalmazásához, az infrastruktúra alakításához és a pedagógusok képzéséhez kell forrást biztosítani.
Jogi szabályozást igényel-e?	Igen, mert jelenleg a szabályrendelet nem foglalkozik az internátusokkal. Pontos tartalmát az intézményvezetők és szakjogászok bevonásával lehet megalkotni.
I.4. cselekvési terv: Hitéleti és közismereti szakok közelítése	
Cselekvés rövid leírása	Cél: misszió a pedagógusképzésben részt vevő, nem hittanoktatónak, hittanár–nevelőnek készülő hallgatók körében és hitbeli támogatásuk Ennek érdekében: - szorosabb kapcsolat a hitéleti és világi szakok hallgatói között - a hittanoktatók oldaláról egyfajta kortárs misszió a világiak felé A közelítés két formában valósulhat meg. Formális módon (kötelező jelleggel a képzésbe beépítve): - a hitéleti és világi szakok tudatos összeillesztésével – itt a drámapedagógia komoly lehetőséget adna a nem hitéleti szakos hallgatók oldaláról a bibliai történetek interaktív, korosztályspecifikus feldolgozására - közös kurzusok meghirdetésével – a hallgatók számára olyan (akár kötelező) kurzus biztosításával, ahol hitéleti és világi szakosok együtt tudnak egy szabadabb tematika alapján, számukra fontos – elsősorban református hitéleti – kérdésekről beszélgetni, ahol az oktató mintegy moderátor/facilitátor szerepben van jelen Informális módon (nem kötelező jelleggel): - a lelki és közösségépítő alkalmak kiváló alkalmat teremthetnek a különböző szakok hallgatóinak találkozására, eszmecseréjére - az önképzőkörök, szabadegyetemek a szorgalmi időszakon kívül nyújtanának lehetőséget a missziói munkára
Kinek kell elrendelnie	Egyetemek vezetése
Kinek kell szerveznie	KRE-HTK és KRE Karok, DRHE Teológiai Intézet, Kölcsey Ferenc Tanítóképzési Intézet
Kik vesznek benne részt	egyetemi lelkészek hallgatók, oktatók
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	az egyetemek kijelölt oktatói, lelkipásztorai (vezető és 2–4 fős csapata)

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A felsőoktatásban jelen vannak a képzett, a missziói feladatra felkészített hallgatók. A formális és informális alkalmak beépülnek az egyetemek mindennapjaiba, a fent leírt kurzusok a mintatantervek részét képezik.
Mérföldkövek	• első csoport képzése a 2026/2027-es tanévben (pilot jelleggel) • képzések ütemezett megvalósítása
Forrásigény	Ha az oktatói óraterhelésbe belefér, akkor nincs külön forrásigény.
Jogi szabályozást igényel-e?	Intézményi szintű belső szabályok módosítása (mintatanterv, tematika, tárgyleírás elkészítése)
I.5. cselekvési terv: Református lelkületű oktatók összefogása, bevonása	
Cselekvés rövid leírása	Cél: A református vallású, de állami vagy más egyházi intézményben dolgozó pedagógusokkal kapcsolatot építeni, bevonni őket és perspektívát kínálni számukra. Célcsoport: azok a református hitvallású pedagógusok, akik állami iskolákban dolgoznak, katolikus vagy más egyházi fenntartású iskolában tanítanak, részben eltávolodtak a felekezeti közösségtől, de nyitottak lennének a szorosabb kapcsolatra. Aktivitások: • Református Pedagógusok Adatbázisa (önkéntes regisztrációs lehetőség) létrehozása – online felületen • találkozó/oktatási konferencia szervezése kifejezetten a „református hitvallású pedagógusok” számára, függetlenül a munkahelytől • „Református Pedagógusi díj” alapítása – olyan pedagógusoknak, akik állami intézményben dolgoznak, de a gyülekezeti szolgálatban aktívan jelen vannak • az ORTE² megújítása, az adatbázisba jelentkező tanárok meghívása, tagságbővítés • pályázati rendszer létrehozása: egyszeri támogatás azoknak, akik református intézménybe való átlépést vállalnak (pl. költözési vagy továbbképzési támogatás) • vendégelőadások, workshopok, továbbképzések szervezése állami iskolák nevelőtestületei számára az RPI szakembereivel
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, OSz
Kinek kell szerveznie	OSz, RPI
Kik vesznek benne részt	OSz, ORTE, RPI
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	ORTE vezetők, tagok, RPI ezzel megbízott szakértője

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Létrejön a magukat reformátusnak valló pedagógusok, oktatók adatbázisa. Évente átadásra kerül a „Református Pedagógiai díj”. Az RPI képzései az állami fenntartású intézmények pedagógusai számára is elérhetőek. A nem református fenntartású intézményekben dolgozó református pedagógusok számára rendelkezésre áll az átlépést támogató pályázati lehetőség. Mindezek következtében a református köznevelési hálózatban a magukat reformátusnak valló pedagógusok számaránya nő.
Mérőföldkövek	• adatbázis létrehozása • konferencia • díj létrehozása – egyéb belső elismerési rendszer részeként • átlépést segítő pályázati rendszer kidolgozása
Forrásigény	• oktatási konferencia költségei • pályázati rendszer anyagi háttere
Jogi szabályozást igényel-e?	Igen. A díj megalapítása zsinati jogszabályban.

II. AKCIÓTERÜLET: EREDMÉNYES ÉS MÉLTÁNYOS KÖZNEVELÉS

Probléma meghatározása

A református nevelés-oktatásban érintett tanulói/hallgatói populáció gyökeresen megváltozott és folyamatosan változik. Egyre nagyobb számban foglalkozunk atipikusnak mondható tanulókkal (különös bánásmódot igénylő tanulók: HHH, SNI, BTMN, tehetséges tanulók stb.). Az ő szakszerű ellátásukhoz, befogadásukhoz a pedagógusok szakmai felkészültségét, az intézmények szervezeti kultúráját, a fenntartó gyülekezetek attitűdjét, a missziói tevékenységeket is át kell gondolni, részben meg kell változtatni.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

Az eredményes és méltányos köznevelés érdekében számos területet vizsgáltunk, melynek mindegyike fontos szerepet játszik a stratégiaalkotásban.

A differenciált szemléletmód alkalmazása a rendszerszintű fejlesztés tervezése kapcsán elengedhetetlen. Ugyanazt a szemléletet szükséges képviselni, ami elvárható az intézményeinktől a saját közösségeiket illetően. A minőségi oktatás érdekében rendszerszintű változásokra és szemléletformálásra egyaránt szükség van. Az intézményre szabott szakmai támogatások beazonosításához egy pontos helyzetfeltárás elkészítése indokolt. A befogadó környezet feltételeinek megeremítése és kialakítása fontos szempont, az intézmények értékrendszerének és egyéni arculatának megerősítése mellett.

Külső (jogsabályi) és belső (hitvallási) kényszerek egyaránt feladatunkká teszik az inkluzív, befogadó szemlélet erősítését intézményeinkben, az esetekhez való hatékonyabb pedagógiai odafordulást, a szegregációs folyamatok megfékezését és megfordítását.

A művészetek és a sport általi nevelés különösen hatékony olyan tanulók esetében, akik tanulási nehézséggel, képességzavarokkal küzdenek. Az ő szempontjukból is nagyon fontos a református oktatási intézmények és a területileg illetékes EGYMI-tagintézmények kapcsolatának erősítése, hogy a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő diákok, valamint a tehetséges tanulók egyaránt minél magasabb színvonalú, inkluzív támogatást kapjanak. Szem előtt tartottuk a szakmaközi együttműködést, amely az oktatásban számos stratégiai célt szolgál, és hozzájárul a minőségi, hatékony és innovatív tanulási környezet kialakításához, az oktatás minőségének javulásához. A református egyház által fenntartott intézményekben is jelen van az a probléma, hogy az odajáró tanulók szülei, családja nem tagjai egyházi közösségeknek, vagy nem gyakorolják vallásukat. További probléma, hogy a szülők maguk is igen sok nevelési problémával, nehézséggel küzdenek, amelyre megoldást csak segítséggel találnak. Ugyanakkor a református oktatási intézmények pedagógusainak a lelki egészségét is meg kell erősíteni, és rajtuk keresztül támogatni kell a diákok lelki egészségét is. Mindezekhez a pedagógusképzési portfólió tartalmi és minőségi átalakítására egyaránt szükség van.

II.1. cselekvési terv: Szakmai támogatás a méltányos és minőségi református nevelés-oktatás érdekében (Felebaráti odafordulás pedagógiája). Inkluzív modellek érvényesítése a fejlődési folyamatban.	
Cselekvés leírása	Az adatgyűjtés alapján egyértelmű és körülhatárolt intézményi csoportok beazonosítása a sajátosságok és egyéb, a stratégia által kiemelt további területeknek megfelelően, méltányossági szempontból kiemelt figyelmet fordítva az esélyteremtő intézményekre, ahol a szakmai kihívás a tanulói összetétel miatt magas fokú. A befogadó rendszerműködési feltételek kialakítása: szakmai felkészültség, szemlélet, az együttműködések kialakítása, a megújulás, a sokszínűséget és egyediséget tükröző tanulási környezet létrehozása, és egyéni tanulási utak támogatása. A célok mentén, a felmért kihívások, igények és szükségletek alapján a szervezetfejlesztésre, az érintett tanulói csoportok hatékony nevelésére vonatkozó beavatkozások és szakmai támogatások megtervezése, az együttműködések kialakítása.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	OSz, RPI
Kik vesznek benne részt	OSz, RPI, Református EGYMI, fenntartók, intézmények, pedagógusok
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSz, Református EGYMI, RPI
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A helyzetfeltárás és adatelemzés alapján beazonosíthatóvá válnak a szakmai, a közösségi, továbbá a szervezetfejlesztésre vonatkozó támogatási igények, formák és cselekvések, a célzott beavatkozások megvalósulnak. A megállapított referenciaérték alapján az alulreprezentált tanulók bejutása megvalósul olyan százalékos arányban, amit a stratégiai és jogszabályi célok megjelölnek. Az intervenció, a közösségépítés és szervezeti kultúra formálásának eredményeként a bevont intézményekre meghatározott strukturális indikátorok teljesülnek. A bevont intézmények együttélési stratégiai között a krisztusi felebaráti odafordulás mintája lesz meghatározó, létrejön egy olyan befogadó közösség és tanulási környezet, amely képes hatékonyan reagálni a tanulók egyediségére és sajátosságára. A befogadó értékek református többletként és sajátosságként kerülnek meghatározásra, mellyel oktatási intézményeink arculatát gazdagítják. Az Inklúziós Index mint mérőeszköz beépül az intézményi gyakorlatba, az iskolai dokumentumok inklúziós felülvizsgálata megvalósul, és releváns adatok mutatják az inkluzív-befogadó környezet helyzetét. A bevont intézményekben objektív adatok tükrözik a megindult attitűdváltó folyamatok eredményeit. A Református EGYMI ehhez konkrét szakmai segítséget tud nyújtani, illetve az Inklúziós Index alkalmazásához szakmai segítséget közvetíteni. Az esélyteremtő intézmények elismertsége növekszik, a partneri együttműködés fokozódik, a szülők bizalma erősödik az intézmények iránt.

Mérföldkövek	• kihívások szerint kategorizálni mindazon intézményeket, ahol a tanulói összetétel eltér a település környezeti átlagától • a pontosabb helyzetfeltárás érdekében intézménylátogatás és vezetői interjú tervezése • intézményi csoportok, kategóriák felállítása • koordináló szervezeti egység felállítása, amely az intézkedésbe bevont iskolák koordinációjáért felel • a bevont intézmények szakmai szándéknyilatkozatot írnak alá az együttműködésről • indikátorok meghatározása azokban az intézményekben, ahol a fejlesztés és szakmai támogatás első körben biztosított • a bevont intézmények esetében – a meghatározott stratégiai célok-nak megfelelően, felmérés és helyzetfeltárás alapján – megnevezésre kerülnek a szakmai támogatási lehetőségek • a szakmai támogatás terén előtérbe kerülnek azok az intézmények, amelyeknél a méltányossági kritériumok kevésbé érvényesülnek, továbbá amelyek az esélyteremtés érdekében extrém kihívásokkal szembesülnek • utóbbi intézményeknél a beazonosított többletterhek alapján megnevezésre kerülnek a szükségletek és erőforrásigények • azokban az intézményekben, ahol a méltányossági helyzet célzottabb intervenciót igényel, közösségfejlesztő alkalom szervezése az intézmény partnereinek bevonásával • az adott közösség által megtervezett fejlődési tervek elkészítése • projektalapú tanulást segítő tartalmak kidolgozása, mely társadalmi problémára keres megoldást • a középiskolások egyéni tanulási útjait támogató szakkollégiumi tutori rendszer és hálózat kiépítése • a méltányosság elvének érvényesüléseért erőfeszítéseket tett iskolai szervezetek ösztönzése, elismerése • a „Méltányos iskola” díj odaítélésének feltétele a kiírásban meghatározottaknak való, önkéntes megfelelés • a fejlődési tervben meghatározott intézmények esetében a helyzetfeltárás részeként az intézményi kommunikáció, attitűd, a szervezeti kultúra és klíma felmérése, az Inklúziós Index és egyéb mérőanyagok segítségével • helyzetfeltárás keretében a befogadás akadályainak felmérése • területi szinten a vezetői team érzékenyítése, szemléletformálása érdekében szervezett alkalom, szakmai nap keretében • egyedi/egyéni tanulási utak támogatására célzott programok/helyi megoldások kidolgozása támogató szakemberek bevonásával • bemeneti mérések visszamérése
--------------	---

Forrásigény	• támogató/fejlesztő szakemberek bérfinanszírozása, utazási költségei • a támogatási központok tudásmegosztáshoz kapcsolódó költségei, bemutató foglalkozások, megbeszélések, tanácsadás • forrásallokáció, szakmai támogatás, továbbá a szükséges szakemberek bérfinanszírozásának betervezése azokba az intézményekbe, ahol az esélyteremtés érdekében adottak az extrém kihívások • a méltányos iskolai szervezetek elismerése díjazással • a szakkollégiumi rendszer kiépítéséhez szükséges költségek • a támogató tanulói környezet, intézményi arculat kialakításának költségei
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

II.2. cselekvési terv: Művészeti és sportoktatás reprezentációjának növelése

Cselekvés rövid leírása	Az iskolai nevelés-oktatásban egyre nyilvánvalóbb, hogy a gyermekek, tanulók egyre növekvő arányban tanulási, magatartási problémákkal küzdenek. Egyre nő azoknak a tanulóknak a száma, akik már iskolába érkezésük idején sem találják a megfelelő tanulási utakat. Az intézményeknek egyre nagyobb kihívást jelent a tanulói motiválatlanság, mozgáshiány, ennek következtében a tanulási nehézségek igen hamar láthatóvá válnak, és ez hatványozódva végigkíséri őket az oktatási rendszerben töltött éveik alatt. Az ilyen kihívásokkal küzdő tanulók egyéni tanulási útjainak megkeresésében és támogatásában a sport és művészeti nevelés kiemelt szerepet kaphat. Felismerhetők és fejleszthetők a tehetséges gyermekek, de a fő hangsúly azon van, hogy adottságaitól függetlenül többen adjunk ezen műveltségterületek által. A gyermekek átlagos egészségi állapota, azon belül is a fizikai állapota, rohamosan romlik. Egyre több a túlsúlyos gyermek, és már sokan szenvednek a mozgásszegény életmód testi és mentális negatív hatásaitól. Keveset mozognak, szabadidejük nagy részét gép előtt ülve, a virtuális játékok világában töltik. Ez pedig tovább ront az egyébként is érzékeny állapotukon, testi és lelki egészségükön egyaránt. A sportoktatás alapvető problémája, hogy hiányosak az infrastrukturális feltételek. A református óvodák és általános iskolák közül igen sok (főleg vidéki) intézmény nem rendelkezik tornateremmel és korszerű szabadtéri sportlétesítményekkel. Már a mindennapos testnevelés megvalósítása is nagy kihívás, nemhogy a többletsportolási lehetőségek beépítése a mindennapi oktatásba. <i>Református intézmények sporthoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztése:</i> Az infrastrukturális fejlesztés jelentős beruházást igényel. Sok intézmény nem teheti meg azt, hogy ezeket elvégezze (pl. tornaterem, tornaszoba kialakítása, pálya felújítása, kialakítása, jelentősebb értékű sporteszközök beszerzése).
-------------------------	---

	Érdemes a református köznevelési intézmények számára létrehozni egy sportfejlesztési célú közös alapot, amelyből minden évben néhány intézmény hozzáférhet egy nagyobb összeghez, amellyel már el tud végezni legalább egy sportfejlesztéshez kapcsolódó beruházást. A beruházásra évente pályázni lehetne, és a fontossági sorrendet figyelembe véve egy bizottság döntene arról, hogy melyik évben kinek juttatják el az igényelt fejlesztési összeget. A református egyházvezetés szorgalmazza a megfelelő fórumokon az országos tornaterem létesítési és egyéb sporttal kapcsolatos pályázatok újabb kiírását (a korábbi években lezajlott „hangszerprogram” óriási fejlődést hozott a művészeti iskolákban, ennek mintájára sporteszköz fejlesztés is megvalósulhat). <i>Csapat sportok, mozgásos játékok beépítése a mindennapi intézményi életbe:</i> Az intézmények alakítsák úgy a pedagógia programjukat, hogy abban kötelezően szerepeljenek a mozgásos közösségi és csapatjátékok, illetve sporthoz köthető népi játékok. Jelöljenek ki napirendjükben/munkarendjükben ennek megfelelő idősavot, jelöljenek meg felelősöket, akik a gyerekek között napi szinten végzik el ezt a feladatot. <i>A mindennapos testnevelés megfelelő szervezése:</i> A mindennapos testnevelés a sport általi nevelés jó eszköze. Érdemes ennek hatékonyságát megvizsgálni, módszereket, jógyakorlatokat összegyűjteni és felhasználni a hatékonyabb szervezés érdekében. <i>Református művészeti iskolák számának növelése:</i> Országos szinten ösztönözni kell a református egyházi intézményfenntartókat arra, hogy az általános iskolai oktatást bővítsék ki művészeti intézményegységgel. <i>Református művészeti iskolák működési területeinek kibővítése:</i> A jelenleg működő református művészeti iskolák működési területeinek kiterjesztése annak érdekében, hogy olyan református iskolák tanulói is részt vehessenek művészeti oktatásban, ahol ez még nincs, vagy objektív akadály van a létrehozásának.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, OSz
Kinek kell szerveznie	Fenntartók, intézményvezetők
Kik vesznek benne részt	Intézményvezetők, pedagógusok
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Fenntartók, intézményvezetők

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A művészetek tanulása által a gyerekek tanulmányi eredményében javulás következik be, mindemellett javul a figyelem-koncentrációjuk, finommozgásuk. A feltételezett javulást a művészeti oktatást felvállaló intézményekben objektív mérésekkel kell igazolni. A gyermekek/tanulók megtanulnak együttműködni, művészeti közösségben létezni, növekszik a kulturális igény szintjük, amely közvetve hatni fog a családi és lakóhelyi környezetükre is. A református iskolák sportlétesítményei, sporteszközei folyamatosan bővülnek, fejlődnek. Ezzel megteremtik a lehetőséget arra, hogy biztonságos környezetben, korszerű feltételek megléte mellett bővüljön a sportolási kínálat a gyerekek számára. A sport művelése által a gyerekek fizikai és mentális állapotában, tanulmányi eredményében javulás következik be, javul a figyelem-koncentrációjuk, az állóképességük, az együttműködési készségük. Megtanulnak kitartóan küzdeni, közösségben működni, célokat meghatározni, és az azokhoz vezető utat következetesen végigjárni. A feltételezett javulást a kiemelt sportoktatást felvállaló intézményekben objektív mérésekkel kell igazolni. A versenysportok mellett a közösségi mozgásos játékok, de az egyéni fizikai fejlesztések is egyaránt pozitív hatással vannak a gyerekekre, környezetükre, közvetve a családjaikra is. A mindennapos testnevelés valóban betölti a szerepét, az intézmények megfelelnek a jogszabályi kötelezettségnek, a diákok hatékonyan részt tudnak venni a mindennapi testnevelés órákon.
Mérőföldkövek	• az intézményátszervezések folyamatát meg lehet kezdeni az alapító okiratok módosításával. Bármely bővítésre első ízben a 2026/2027-es tanévben kerülhet sor. • a pedagógiai programba beépíteni a mozgásos csapatjátékokat, elfogadtatni a módosítást • bemeneti képességmérések • az intézmények szervezési gyakorlatának felmérése • az intézmények számára a felmérés eredményeinek elérhetővé tétele • elindul a sportcélú alap
Forrásigény	• művészeti pedagógusok, szaktanárok biztosítása, pedagógusok bére • művészeti- és sporteszközök beszerzése • szükség esetén létesítmény biztosítása (bérlelése)
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

II.3. cselekvési terv: Interprofesszionális együttműködés fejlesztése, anyagi és szakmai keretei

Cselekvés rövid leírása	Az interprofesszionális (szakmaközi) együttműködés az oktatásban számos stratégiai célt szolgál, melyek hozzájárulnak a minőségi, hatékony és innovatív tanulási környezet kialakításához, az oktatás minőségének javulásához. Különböző szakmák képviselői – pl. pedagógusok, szociális munkások, pszichológusok, gyógypedagógusok, egészségügyi dolgozók, rendvédelmi szervek munkatársai stb. – közösen dolgoznak egy adott cél elérése érdekében, rendszeresen kommunikálnak, megosztják egymással tudásukat, tapasztalataikat és felelősségüket. Kiemelten fontos a református köznevelési intézmények és a területileg illetékes EGYMI tagintézmények kapcsolatának erősítése, annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű (SNI) és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő, logopédiai ellátásra, gyógytestnevelésre, nevelési tanácsadás típusú ellátásra, a korai időszakban gyógypedagógiai tanácsadásra, korai fejlesztésre és gondozásra szoruló, valamint a tehetséges tanulók minél magasabb színvonalú, inkluzív támogatást kapjanak. Az értékalapú partnerség sokat tehet a református intézmények szakmai presztíziséért és társadalmi felelősségvállalásáért. Az iskolai bántalmazás megelőzésére, felismerésére és kezelésére fontos egy központi protokoll kialakítása, ezzel kapcsolatos pedagógus-továbbképzések indítása, kortárs mediátor és diáktámogató programok létrehozása. Szükséges lenne a szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) számának bővítése a megfelelő ellátások érdekében, elsősorban a hiányterületeken, ahol országosan kevés a szakértelemmel bíró pedagógus (autizmus spektrum pedagógiája szak). Az intézményekben EGYMI-kapcsolattartó pedagógusok (illetménykiegészítés vagy órakedvezmény, hasonlóan a DÖK-segítő tanárhoz) kijelölése. EGYMI szakértők meghívása tantestületi alkalmakra, esetmegbeszélésekre. Évente egy közös továbbképzési nap, amely fókuszál az inkluzív pedagógiai eszköztárra, a fejlesztő értékelésre és az együttnevelés gyakorlatára. Szakmai anyagok elkészítése, a meglévők összegyűjtése közösségfejlesztésre, szociális kompetencia fejlesztésére, tanulásmódszertanra, atipikus tanulók sikerességnek segítésére. <i>Szemléletformálás és motiváció:</i> Minden résztvevő számára világossá kell tenni az együttműködés előnyeit saját szakmai fejlődésükben és mindennapi tevékenységükben, ehhez elengedhetetlen a nyílt, őszinte kommunikáció, a biztonságos légkör megteremtése. Közös platformok, rendszeres találkozók szervezése (szakmai fórumok, intézményvezetői konferenciák): Olyan kezdeményezések indítása, amelyek több intézmény, szervezeti vagy szakmai együttműködését igénylik (pl. prevenciós programok, közösségfejlesztéshez kapcsolódó innovációk).
-------------------------	---

	<i>Készségfejlesztés és képzési modulok:</i> Kiemelt hangsúlyt kell kapnia az együttműködés, felelősségvállalás, kommunikáció, önállóság és koordináció fejlesztésének. A gyakorlati élményalapú tanulási módszerek alkalmazása, ahol a résztvevők közösen oldanak meg problémákat, amely elősegíti az interprofesszionális szemlélet kialakulását. <i>Szervezeti és rendszerszintű támogatás:</i> Intézményi támogatás – az oktatási intézmények vezetőségének elkötelezettsége elengedhetetlen a sikeres együttműködéshez, ezért a vezetők motivációját erősíteni kell. Hálózatépítés – a különböző szervezetek közötti kapcsolatok kiépítése és fenntartása hosszú távon biztosítja az együttműködés folyamatosságát és eredményességét. <i>Jógyakorlatok adaptálása:</i> Nemzetközi és hazai modellek – a már bevált interprofesszionális együttműködési modellek tapasztalatainak adaptálása (EIPEN, CAIPE). Narratív módszerek – a résztvevők történeteinek, tapasztalatainak megosztása, közös értelmezése elősegíti a szemléletváltást és a közös tanulást. <i>Folyamatos értékelés, visszacsatolás:</i> Az együttműködés eredményeinek rendszeres értékelése, a tapasztalatok visszacsatolása segíti a további fejlesztést.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, fenntartók
Kinek kell szerveznie	OSz, Református EGYMI, fenntartó, intézményvezető
Kik vesznek benne részt	Interprofesszionális együttműködés valamennyi partnere, résztvevői, OSz, Református EGYMI, Szeretetszolgálat ³ , református intézmények, RPI, trénerek, képzők
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSz, RPI Református EGYMI vezetői intézményvezetők, szakmai területek vezetői
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	SNI vizsgálatok elvégzése a Református EGYMI által történik. A református intézmények rendelkeznek írásban rögzített együttműködési megállapodással a Református EGYMI-vel, az adott intézmény partneri igényeinek figyelembevételével meghatározva az együttműködés elemeit. <i>Fejlettebb együttműködés és kommunikációs készségek:</i> A résztvevők hosszú távon is magasabb interprofesszionális kompetenciákat sajátítanak el, ennek hatására javul a különböző szakmák közötti kommunikáció, ami hatékonyabb problémamegoldást és együttműködést eredményez.

	<i>Innovatív és holisztikus szemlélet:</i> Az intézményekben kialakul egy nyitott, innovatív szervezeti kultúra, mely segíti az új ötletek, megoldások elterjedését, az oktatás szereplői képesek lesznek komplex problémákat több szempontból vizsgálni és integrált megoldásokat kidolgozni. Lehetővé válik, hogy a különböző szervezetek részletesen megismerjék egymás munkáját, az abban előforduló nehézségeket, megtalálják a legfontosabb kapcsolódási pontokat a hatékonyság növelése érdekében. <i>Jobb munkahelyi légkör és szervezeti hatékonyság:</i> Az együttműködés csökkenti a szakmai sztereotípiákat, növeli a kölcsönös tiszteletet és csapatkohéziót, kevesebb lesz az átfedés és a párhuzamosság a problémamegoldások során. <i>Fokozott szakmai fejlődés és motiváció:</i> Felgyorsul az együttműködésben résztvevők szakmai fejlődése, új készségeket és tudást sajátítanak el, ami fenntartja a motivációt és az elköteleződést. A jól működő modellek kihatnak a tanulók munkaerőpiacon betöltött szerepére a más szakterületekkel történő együttműködésben. <i>Pozitív hatás a tanulók és közösség számára:</i> Az együttműködés eredményeképpen javul a partnerek elégedettsége, a tanulók önbizalma. Hosszú távon nő a közösségi részvétel, valamint a társadalmi, mentális és egészségügyi kimenetek is javulnak. A kortárs segítség és a szakmai prevenció és intervenció szerepe megnő az iskolai bántalmazás (bullying) visszaszorításában.
Mérőföldkövek	• az együttműködés tartalmi elemeinek meghatározása, együttműködési megállapodások felülvizsgálata • képzési rendszer bevezetése, képzések elindítása • országos szakmai konferencia szervezése • beválás- és hatásvizsgálat
Forrásigény	• képzések finanszírozása • szakmai konferencia finanszírozása
Jogi szabályozást igényel-e?	Az SNI vizsgálatok illetékességét illetően köznevelési szintű szabályozást igényel.
II.4. cselekvési terv: Szülők, családok megszólítása	
Cselekvés rövid leírása	Számos nehézséget látunk magunk előtt, amikor a családok egységét és széttagozódását, a bizonytalan értékvilágot, a mindennapjaik rendjét és rendezetlenségét szemléljük. Intézményeinkben és a hitéleti nevelés gyülekezeti területein is fontos, hogy támogathatjuk a családokat az alapvető családi funkciók betöltésében: a családtagok segítségével, az életfontosságú célok elérésében, az érzelmvilág fejlődésében, a képességek kibontakoztatásában, az önálló véleményalkotás és világgép megtalálásában. Az elbizonytalanodó férfi-női szerepek, a munka világában való helytállás, a gyermekeket körülvevő közösségi média a szülői szerepek értelmezésében és betöltésében is feladja a leckét. A szülői szerepkör értékalapú megközelítésével, a keresztyén nevelés alapjairól való közös gondolkodással sokat segíthetünk a családoknak.

A munka és a gyermeknevelés összetett feladataiban a szülők többsége nagyon leterheltnek érzi magát. Még az együttműködő szülők is nehezen vonhatók be bármibe, amire időt kell szánni. Keresni kell az utakat a közös felület, a találkozási lehetőségek megtalálásában. Fontos figyelembe vennünk, hogy a szülők, a családok értékrendje nem minden esetben egyezik a mi közösségünk, a mi intézményeink alapvető értékeivel. Ahhoz, hogy be tudjanak illeszkedni közösségeinkbe és elfogadják normarendszerünket, kölcsönösen meg kell ismernünk egymás kiindulópontját és elvárásait. Fejlesztendő terület itt is a kommunikáció az elvárásokról és az értékrendről, a közösen építendő védőháló kialakításának érdekében.

A szülők nem kis része számára idegen az egyházi közeg, nem ismerik sem szokásainkat, sem alapvető tanításainkat, és sok esetben egyházi alkalmainkon számukra érthetetlen világgal és szavakkal szembesülnek, amihez nehezen tudnak kapcsolódni. Amellett, hogy nincs tudásuk és tapasztalatuk az egyház világáról, nem tudják összekapcsolni az eléjük tárt hitet a hétköznapi élettel. Ezért keresnünk kell azokat a számukra befogadható, őket személyesen megszólító formákat, amelyek előre mozdíthatják saját meggyőződésük formálódását és gyülekezeti integrációjukat.

Szülők, családok elérése az országos református egyházi vezetés szintjéről:

A református egyház által szervezett minden országos szintű, a vallást gyakorló családok számára megvalósított programot sokkal szélesebb körben kell meghirdetni és a részvételre ösztönözni.

Intézményeink diáktestülteinek országos találkozó szervezése évente. Az intézmények szülői munkaközösségeinek országos találkozója évente.

Szülők elérése az egyházközségekben:

A fenntartó évente legalább egy alkalommal szervezzen a teljes szülői közösséget érintő rendezvényt (az alkalmon ne csak a szülők, hanem gyermekeik részvétele is legyen biztosítva).

A fenntartó évente szervezzen programokat a szülők lelki támogatására, közösségi együttlét céljából. Az alkalom kifejezetten kapcsolódjon az egyház tanításaihoz és az abban való elmélyedést szolgálja.

	<i>Szülők elérése az intézmények által:</i> A szülők legkönnyebben a református intézményeken keresztül érhetők el, ahol a gyermekeik nevelése folyik. Az intézményvezetők a pedagógusokkal összegzik a szülők látható nevelési problémáit, és támogatást kínálnak számukra intézményi szinten szakértők bevonásával, akik a szakmai segítség mellett lelki támogatást is beépítenek a programokba. <i>Mindezek fényében fejlesztendő területek:</i> • a családok támogatása az alapértékek erősítésével • a szülők támogatása a szülői szerep betöltésében, segítség gyermeknevelési kérdésekben • útkeresés a családok megszólításában a keresztyén alapértékeink mentén, biztatás és támogatás a gyülekezeti integráció irányában • az intézmények programtervének és a fenntartó gyülekezet missziói munkatervének egyeztetése, a célok és a konkrét programok szintjén is <i>A fejlesztést célzó cselekvések:</i> • képzések szervezése a lelkészek és hittanoktatók számára a családok megszólításának formáiról, tartalmairól, a képzéseken tapasztalatcsere, jógyakorlatok megosztása • a családok bevonását célzó jógyakorlatok összegyűjtése és közlése – pl. a befogadás különböző alkalmai, családi istentiszteletek anyagai • segédanyag készítése a gyermeknevelés keresztyén szemléletű megközelítéséhez, gyermeknevelési témák feldolgozása szülők számára • egyházmegyék, régiók református oktatási-nevelési intézményi szakembereinek találkozói, évente
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, OSz, fenntartók, intézményvezetők
Kinek kell szerveznie	RPI, OSz, egyházmegyék, gyülekezet és a fenntartott intézmények, intézményvezetők, szakmai munkaközösségek vezetői, lelkészek
Kik vesznek benne részt	• diákszervezetek találkozóján: gyerekek a pedagógusok és szüleik kíséretében • szülői munkaközösségek találkozóján: szülők • országos szintű egyházi rendezvényeken: családok • gyülekezet és a fenntartott intézmények dolgozói • szülők, pedagógusok, RPI munkatársai, lelkészek, hittanoktatók
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI, fenntartók, intézményvezetők, pedagógusok

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A szülők betekintést nyernek az egyházi rendezvényekbe, sőt aktív résztvevőkké, szervezőkké is válnak. A gyermekeik diákszervezetének működését, az önszerveződő közösségi működés intézményi modelljét nyomon követik, bepillantást nyernek az országban működő többi református intézmény gyermekközösségeinek munkájába, az ott megszerzett ismereteket gyermekközösségük fejlesztésére használják. A szülők országos találkozóján a résztvevők információkat szereznek, tapasztalatot cserélnek, majd ezeket felhasználva saját közösségeik fejlesztésére fordítják. A szülők megismerik a presbitérium tagjait, a lelkészeket, azok munkáját. Aktívan bekapcsolódnak a gyülekezet életébe, megismerik az egyház értékrendjét, lelki támogatást kapnak, amellyel saját problémáik kezelésében is megoldáshoz jutnak. A szülők a következetesen szervezett programok során egyre nyíltabban kommunikálnak nehézségeikről, gondjaikról, és támogatást kérnek az intézményeink pedagógusaitól, lelkészeitől. A támogatás során mindamelllett, hogy otthoni nevelési problémáik is oldódnak, mélyebb kötődésük alakul ki az intézményhez, az abban dolgozó pedagógusokhoz, lelkészekhez. Reménység szerint az egyházi fenntartó gyülekezetébe is bevonódnak, részt vesznek annak alkalmain. Egy-egy egyházmegye vagy régió intézményeinek szakemberei rendszeresen képezik magukat a családok megszólításának témájában. Legalább évente egyszer találkoznak és jógyakorlataik megosztására, tapasztalatcserére lehetőséget kapnak. A szolgálattevők számára képzések és segédanyagok állnak rendelkezésre a tartalmi felkészüléshez és a saját lehetőségeik átgondolásához. A fenntartó lelkészek, az intézményi lelkészek, az intézmények vezetői, a hittanoktatók és a presbiterek helyi szinten együtt gondolják át a családok megszólításának kereteit, és együtt tervezik meg évente az ilyen célú programokat. A programok a gyülekezeti missziói munkatervnek és az intézmények programterveinek is alkotóelemei lesznek.
Mérőföldkövek	• az országos találkozók, a gyülekezeti programok és az intézményi szintű rendezvények megszervezése • egyházmegyei vagy regionális találkozók szervezése fenntartó lelkészek, iskolalelkészek, hittanoktatók számára • RPI jelenlegi képzéseinek megtartása és bővítése a témában • a képzésekhez kapcsolódva segédanyagok, háttéranyagok készítése és közlése
Forrásigény	• képzések költségeinek biztosítása egyházmegyék, régiók számára • a találkozók költségei, amelyet a küldő intézmény is támogat • egynapos országos találkozók esetén: útiköltség térítése, vagy személyszállítás megoldása, catering költség vállalása • külsős szakértők díja
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

II.5. cselekvési terv: Mentálhigiénés és lelkigondozói támogatás pedagógusok, hittanoktatók, vallástanárok, iskolalelkészek számára	
Cselekvés rövid leírása	Cél: A református oktatási intézmények pedagógusainak a lelki egészségét megerősíteni, és rajtuk keresztül támogatni a diákok lelki egészségét. Ahhoz, hogy testileg-lelkileg egészséges diákokat neveljünk, pedagógusként, hitéleti nevelésben részt vevő szakemberként is példát kell mutatnunk. Intézményeinkben sajnos a kiégéssel, megfáradással, túlterheltséggel, érzelmi megakadásokkal egyaránt találkozunk. Többféle kutatás szól arról, hogy ahol a tanárok mentálisan, lelkileg egészségesebbek, az ő jóllétük pozitív hatással van a diákok lelki egészségére és tanulmányi teljesítményére. Az RPI az elmúlt években közreműködött az UNICEF és az FSZKA projektjeiben, amelyek során egyértelművé vált, hogy református intézményeinkben valóban igény van a keresztyén alapokon nyugvó, biblikus pszichoeducációs felkészítésre, éppen úgy, mint az egyéni és csoportos mentálhigiénés, lelkigondozói támogatásra. Ez részben az RPI mentálhigiénés továbbképzései révén, részben a Gyökössy Intézet által felajánlott szupervíziókon, illetve a Dunamelléki Támogató Szolgálat lelki egészséget támogató alkalmain valósul meg. Sajnos ezek a lehetőségek esetlegesesek, sokszor külső pályázathoz kötöttek és csak részlegesek. Javasoljuk egy olyan alap létrehozását, amelyből a következő területekre lehet pályázni: • a pedagógusok keresztyén pszichoeducációs felkészítése, különös tekintettel a stresszkezelés, kiégésprevenció, hivatásgondozás területeire, továbbképzések, tréningek, szakmai napok, tantestületi/nevelőtestületi értekezletek során • egyéni és kiscsoportos hivatásgondozó, lelkigondozói alkalmak biztosítása régióként az intézményi szolgálathoz kapcsolódóan Ezek a tevékenységek célfeladatként odarendelhetők egy-egy szakmai testülethez, hogy országos szinten valósítsa meg (pl. továbbképzések, tréningek: RPI, lelkigondozás, hivatásgondozás: Gyökössy Intézet stb.)
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSz
Kik vesznek benne részt	Református köznevelési intézmények pedagógusai, hittanoktatói, vallástanárai, iskola- és óvodalelképásztorai
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Gyökössy Intézet, Dunamelléki Támogató Szolgálat, RPI, MRE Zsinat Ifjúsági Osztály Koordinátori feladatok: OSz. Szükség és igény szerint a felsorolt intézetek, szolgálatok bevonása javasolt a koordinációs feladatkörbe is.
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	2030-ra vagy a megfelelő szervezetekhez rendelve vagy egy központi alapon keresztül évente a pedagógusok kb. negyede kap lehetőséget keresztyén mentálhigiénés szakmai tréningeken való részvételre és/vagy egyéni keresztyén hivatásgondozó támogatásra. Így négyéves ciklusokban sor kerülhet minden munkatárs lelki egészségének támogatására.

Mérföldkövek	• a bevonandó szervezetek feltérképezése • megvalósítás a református oktatásügyben dolgozó pedagógusok évi 25–30%-ának elérésével mentálhigiénés területen
Forrásigény	A humán erőforrás részben már rendelkezésre áll. A megvalósításhoz kapcsolódó anyagi és esetleges további humán erőforráshoz kapcsolódó anyagi keretek tervezése szükséges évente.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
II.6. cselekvési terv: Eredményességet és hatékonyságot segítő, befogadó és lelki rugalmasságot segítő környezet támogatása a református oktatási intézményekben	
Cselekvés rövid leírása	Sokféle kutatás szól arról, hogy az iskolai eredményességet meghatározza a pozitív intézményi környezet, a társas támogatás, valamint az egészséges hit megélése ezekben a közegekben. Az ilyen színtereken csökken a lemorzsolódás, nagyobb hangsúly kerül a nevelés-oktatás méltányosságára és az egyéni, közösségi erőforrások további megerősítésére. A szociális kompetenciafejlesztés, érzelmi intelligencia fejlesztése, reziliens szemléletmód és cselekvési készségek keresztyén alapokon történő támogatása fontos kulcs lehet ahhoz, hogy intézményeink légköre bátorító, támogató és az életkészségek fejlesztését elősegítő legyen. Erre azonban a pedagógusokat is fel kell készíteni. Ehhez olyan szakértői és szaktanácsadói hálózat kialakítását javasoljuk, amelynek tagjai a következő módon tudják segíteni ezt a folyamatot: • keresztyén alapokon nyugvó preventív szakmai anyagok készítése az érzelmi neveléshez az óvodában és az iskolában (akár kapcsolódó szakmai tréningekkel, felkészítéssel) • keresztyén alapú, elfogadást segítő, szociális készségfejlesztő foglalkozások tervezése, gyakorlati bemutatása, a pedagógusok felkészítése ezek használatára. Ezek során a gyógypedagógiai témák (pl. atipikus fejlődés, sajátos nevelési igény) éppen úgy helyet kaphatnak, mint a szociális készségfejlesztés témái keresztyén szemmel (pl. megbocsátás, bocsánatkérés, asszertív kommunikáció, egymás támogatása, hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő családok helyzetének empatikus megvilágítása és megértése stb.) A szakmai anyagok és a tréningek az egész református oktatásügy egészét érintik, minden olyan tantárgy vonatkozásában, amely a fejlesztéshez kapcsolódhat, különös tekintettel a hittanoktatásra, művészeti oktatásra, osztályfőnöki órákra stb.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	RPI és Református EGYMI együttműködésében
Kik vesznek benne részt	Református köznevelési intézmények pedagógusai, hittanoktatói, vallásánarai, iskola- és óvodalelkészei

Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI, Református EGYMI, OSz
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Kialakul egy legalább 20–40 főből álló szakértői és szaktanácsadói hálózat. A hálózat az RPI és a Református EGYMI együttműködésében működik. Évente az érintett pedagógusok minimum 50–80%-át éri el az eredményességet és hatékonyságot segítő, befogadó és lelki rugalmasságot támogató szakmai anyagok, tréningek, szaktanácsadói alkalmak révén. A szakmai anyagok online az RPI oldalán elérhetők.
Mérföldkövek	• az RPI és a Református EGYMI feltérképezi a bevonható szakértőket és szaktanácsadókat, és kialakítja a témához kapcsolódó szaktanácsadói, szakértői hálózatot • a méltányosságot segítő hálózat működtetése a kitűzött céleredmények figyelembevételével
Forrásigény	Az RPI és a Református EGYMI rendszerében jelenleg is vannak szakértők és szaktanácsadók, akik ezen a területen megszólíthatók. Az ő bevonásuk költséghatékonná tudja tenni a hálózat kialakítását. Ugyanakkor a további erősítésük, illetve a rendszer kialakítása és működtetése feladatarányosan igényli évente további finansziális erőforrás bevonását.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
II.7. cselekvési terv: Pedagógusképzési portfólió tartalmi és minőségi átalakítása: műveltségterületi képzés, gyógypedagógus BA képzés, HHH és speciális igényű tanulócsoporthoz bevonása a gyakorlati képzésbe	
Cselekvés rövid leírása	DRHE és a KRE képzési portfólió tartalmi és minőségi átalakítása úgy, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos ismeretek beépítésre kerüljenek. A pedagógusképzésben ezzel a tartalommal külön tantárgycsoport létrehozása, a református felsőoktatásban a gyógypedagógus BA képzés beindítása. Az egyetemeken (KRE, DRHE) gyógypedagógiai, adaptív és inkluzív nevelési képzések indítása. A KRE pszichológus képzésébe adekvát kurzusok beépítése. A végzett pedagógusok bevonásával így lehetőség nyílik felmenő rendszerben az óvodákban, általános iskolákban és középiskolákban gyógypedagógusi, illetve fejlesztőpedagógusi, valamint ezt hangsúlyosan támogató iskolapszichológusi álláshelyek létesítésére.

	Olyan általános iskolákat/óvodákat (lehetőleg református fenntartásút, és/vagy az egyetemhez közeli, könnyen megközelíthetőt) kell a gyakorlati képzésbe bevonni, ahol a hallgatók találkozhatnak HHH-s, BTMN-es tanulókkal. Iskolai környezetben kell látniuk és tapasztalniuk az ilyen irányú kihívások kezelését. Emellett nagyon fontos az oktatók ilyen irányú képzése, érzékenyítése is. Egyház-kerületenként 3–6, országosan kb. 20 módszertani központként is funkcionáló köznevelési intézmény kijelölése, amely speciális módszereivel, fejlesztési terveivel, jógyakorlatainak megosztásával és mentorálással segíti az atipikus gyermekekkel, tanulókkal nehezen boldoguló intézményeket. Az OSz és a MRSz (esetlegesen az RPI) együttműködésével a fenntartók és a fenntartó gyülekezetek számára érzékenyítő képzések szervezése. Hallgatói mentorhálózat létrehozása a HHH-s tanulók integrációjának segítésére (a Tanítsunk Magyarorszáért program mintájára). Integrációs projekt létrehozása a mentorhálózat keretén belül. Az egyetemek gyakorlati képzésszervezésük során biztosítják, hogy a hallgatók legalább egy félévet az atipikus gyermekek ellátását módszertani központként szervező intézményekben végezzék.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, KRE, DRHE, OSz
Kinek kell szerveznie	DRHE (tantárgyi tartalom fejlesztése, gyakorlatszervezés), KRE (tantárgyi tartalom fejlesztése és gyógypedagógus BA, gyakorlat-szervezés), RPI (módszertani központok szakmai támogatása)
Kik vesznek benne részt	DRHE, KRE, Református EGYMI
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	DRHE és KRE pedagógusképzéshez kapcsolódó szervezeti egységei, módszertani központok (RPI)
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A gyermekszám csökkenésével azok az óvodák és iskolák tudják megtartani létszámaikat, akik képesek az inklúziós vagy integráló tartalmat megjeleníteni és a változó gyermekpopuláció igényeinek megfelelő nevelési-oktatási tevékenységet folytatni. 2030-ra a két református felsőoktatási pedagógusképző kínálata reagál a református köznevelés változásaira. A végzetek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek az inklúziós vagy integráló, befogadó iskolák diákjainak igényeiről, a környezetben alkalmazható módszertanról. A református intézmények erősebbek lesznek a felzárkóztatásban és a lemorzsolódási ráták javulnak. A tanító- és tanárképzésbe beépítésre kerülnek a szükséges szakmai ismeretek.

	A KRE-n elindul a gyógypedagógus BA szak a Református EGYMI-vel együttműködésben autizmus spektrum pedagógiája és/vagy tanulásban akadályozottak pedagógiája és/vagy pszichopedagógia szakirányokon. A Református EGYMI munkatársai számára képzési ösztöndíj biztosított, hogy szakterületükön tudományos fokozatot szerezzenek, és így bekapcsolódhassanak a felsőoktatási képzésbe oktatóként. A gyakorlati képzésben végez az az évfolyam, amelynek hallgatói gyakorlati tapasztalatot szereztek az inkluzív pedagógiában. A célzott tantervfejlesztés és a speciális modulok kidolgozásával, annak tartalmi megvalósításával a leendő pedagógusok módszertani eszközöket kapnak a HHH-s tanulók hátrányainak csökkentéséhez. A hallgatók – mint a Hallgatói mentorhálózat résztvevői – meg tapasztalják a felelős értelmiségi, civil partnerséget, az önkéntes munka fontosságát, közben érzékenyebbé válnak a társadalmi problémák iránt. A felsőoktatási intézmények közötti, valamint a pedagógusképzők és a köznevelési intézmények, civil szervezetek közötti együttműködés megerősödik. A gyógypedagógiai képzésben a Református EGYMI vállalja a hallgatók gyakorlatvezetését. Az egymástól tanulás modelljeinek köszönhetően erősödik a rendszer szinergiáinak jobb kihasználása. A református köznevelési hálózatban a szegregációs tendenciák mérhetően visszaszorulnak.
Mérőföldkövek	• DRHE és KRE képzéseiben tartalmi módosítások megvalósulnak, a képzési portfólió tudatosan reagál az igényre • gyógypedagógus BA személyi háttérének biztosítása • ösztöndíjprogram a Református EGYMI munkatársainak doktori iskolában való továbbtanulásra • gyógypedagógus BA szak meghirdetése • releváns gyakorlati helyszínek keresése, a Hallgatói mentorhálózat kiépítése, kapcsolatfelvétel civil szervezetekkel • célzott tantervfejlesztés és/vagy modulok kialakítása, beépítése meglévő tárgyakba • oktatók felkészítése, érzékenyítése, külső intézményi gyakorlatvezetők felkészítése, mentorálása • az 1. évfolyam felmenő rendszerben elkezd a gyakorlati képzést, hospitálást • a kijelölt tanítási gyakorlat megkezdése a kijelölt intézményben • folyamatos reflexió • folyamatos munka felmenő rendszerben, újabb belépő évfolyamok • a végzős hallgatók legalább 4 féléven keresztül minden évfolyamon, tervszerűen gyakoroltak a HHH-s tanulók integrációját segítő intézményben
Forrásigény	• képzési portfólió átalakítása belső erőforrásokkal biztosított • gyógypedagógus BA szak indítása: intézményi költségvetésen belül biztosítható • Református EGYMI munkatársainak képzési költsége • oktatók, mentortanárok képzésének költsége • külső gyakorlólhelyek mentorainak díjazása • fenntartói érzékenyítő képzések költségei

Jogi szabályozást igényel-e?	Nem. Intézményi szintű belső szabályok (mintatanterv, tematika, tárgyleírás, gyakorlatszervezés) módosításával megvalósítható.
II.8. cselekvési terv: Tehetséggondozás	
Cselekvés rövid leírása	Cél: A református oktatási intézményhálózatban országosan összehangolt és azonosítható tehetséggondozó rendszer működjön, amely minden tanuló számára biztosítja a képességek kibontakoztatásának lehetőségét, és amely egyúttal a keresztyén értékrendet is közvetíti. Ehhez szükséges a jelenlegi tehetséggondozási rendszer feltérképezése, adatok rendszerzése (Református Országos Tehetségsegítő Tanács, Tehetségműhelyek, Református Tehetséggondozó Alapítvány⁴, tehetséggözpontok, Református EGYMI tehetséggondozása, RPI tehetséggondozó munkája, tehetséggondozási szaktanácsadók), majd ennek alapján javaslattevés ezek működésének, feladatköreinek egységesítésére, összehangolására – akár a kiépítendő tudásközponton keresztül (ld. V.3. cselekvési terv). Indokolt a református iskolák versenyeinek egységesítése, a versenyrendszer tudatos átgondolása, kialakítása, finanszírozási feltételeinek vizsgálata, a tehetséges diákok, felkészítő tanárok országos szintű, rendszeres elismerése, segítése az országos elismerésekre történő strukturált ajánlásokkal. Szükséges az RTA programjainak bővítése, az RPI tehetségkonferencia éves megrendezésének folytatása, szélesebb körű részvétel elérése. Központilag fejlesztendő a pályázatfigyelés, segítségnyújtás az intézmények pályázati tevékenységében – akár a kiépítendő tudásközponton keresztül.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSz
Kik vesznek benne részt	OSz, RPI, EGYMI, RTA, Református Országos Tehetségsegítő Tanács, szaktanácsadók
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI, Református EGYMI
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Egységes, átlátható tehetséggondozási rendszer létrejötte.

Mérföldkövek	• jelenlegi rendszer feltérképezése, működés, résztvevők, vezetők azonosítása • versenyrendszer feltérképezése, prioritások kijelölése, egységesítés, finanszírozási rendszer tervezése • megbeszélések, egyeztetések a tehetséggondozásban résztvevők között a párhuzamosságok elhagyására, a pontos feladatkörök kijelölésére, együttműködések meghatározására • RTA program folyamatosan • RPI tehetségkonferencia – évente • pályázatfigyelés, tanácsadás – a tudásközpont kiépítésével párhuzamosan
Forrásigény	• Az RPI tudásközponttá bővítésének költségei • Elkülönített költségkeret a versenyrendszer finanszírozására • Diákok, tanárok elismerése • Konferencia költsége • RTA programok költsége
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

III. AKCIÓTERÜLET: REGIONÁLIS FENNTARTÓK, ISKOLAKÖZPONTOK, SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉGEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FOKOZÁSA

Probléma meghatározása

A tagolt fenntartói hálózat, az intézmények méretbeli és feladatellátási különbségei, a különböző földrajzi régiók eltérő sajátosságai, valamint a hatékony működtetéshez szükséges üzemméret kialakítása szükségessé teszi a regionális szakmai, fenntartói és gazdálkodási együttműködéseket.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

Egyházunk köznevelési és szakképzési intézményhálójának területi koordinációja érdekében szükséges térségi együttműködést létrehozni. Ebben – egyháztörténeti egyházjogi és nagytérségi szempontok szerint – az Egyházkerület koordináló feladatot lát el.

Ennek keretében az Egyházkerület területén működő köznevelési és szakképzési intézmények konzultatív fórumot alkothatnak – intézményfenntartói, illetve önálló intézményi jogaik és kötelezettségeik változatlanul hagyásával.

A konzultatív fórumokat javasolt intézménytípusonként, alapfeladatonként is szervezni (óvoda, általános iskola, gimnázium, szakképzés, internátus, AMI).

A méltányos oktatás megvalósítása érdekében területi szinten tanuló szakmai közösségek létrehozása javasolt facilitátorok, koordinátorok, szakmai támogatók kijelölésével. Ezek felelősek az együttműködésekért, a méltányosság érvényesülését kiemelten támogató központokkal és a folyamatosan bevont intézményekkel való kapcsolattartásért és azok minőségbiztosított szakmai fejlődéséért.

III.1. cselekvési terv: Támogató és együttműködő hálózat kialakítása területi szerveződési elvek mentén, szakmai közösségek létrehozásával

Cselekvés rövid leírása	A rendszerszintű fejlesztés részeként területi vezetői szakmai hálózat létrehozása, ezzel párhuzamosan területenként eltérő sajátosságokkal rendelkező, szakmai és módszertani támogató központok kijelölése, szakmai felkészítése. A hálózat megerősítése az együttműködő partnerek bevonásával, intézményi csoportok kialakításával, sajátosságok, kihívások, intézménytípus és egyéb szempontok alapján, annak érdekében, hogy fokozatosan és egyre szélesebb körben érvényesüljön a református köznevelésben a méltányosság elve.
Kinek kell elrendelnie	Fenntartók
Kinek kell szerveznie	OSz
Kik vesznek benne részt	OSz és/vagy RPI koordináló szervezete
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSz és/vagy RPI koordináló szervezete

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A méltányos, igazságos és minőségi oktatásra vonatkozó tapasztalatszerzés, szakmai felkészülés együttműködés keretében, gyakorlat-orientáltan valósul meg. A minőségi és méltányos oktatást támogató intézményi gyakorlatok – látogatás, hospitálás útján – megismerhetővé válnak. A sokféle és eltérő sajátosságokkal rendelkező támogató központok elérhetővé válnak és felkészülnek a szakmai hálózati munkára. Területi szinten megalakulnak a szakmai tanulóközösségek, amelyek együttműködnek a partnerintézményekkel⁵, módszertani támogató központokkal⁶, az esélyteremtő intézményekkel⁷ és azokkal az intézményekkel, amelyek a meghatározott méltányossági kritériumok mentén pozitív változást, kívánt irányú fejlődést mutatnak. A szakmai hálózat megerősödik.
Mérföldkövek	• legalább négy kiválasztott intézményben elkezdődik az intézmény helyzetfeltárása, a szakmai támogatás az inklúziós programban részt vevő szakemberek által • az egyes intézmények szakmai fejlesztési folyamatába az RPI szakembereinek bevonása és szakmai felkészítése • a szakmai támogatás és az intervenció megtervezése, elindítása azokban – az első körben bevont – intézményekben, amelyekben a tanulói összetétel és a környezeti átlag jelentős diszkriminációs eltérést mutat • az intézmény típusoknak/helyi sajátosságoknak megfelelő csoportok kialakítása • a támogató központok/helyek kijelölése⁸, együttműködési megállapodások megkötése, szakmai felkészítés és támogatás megvalósítása a Református EGYMI és az RPI által • a támogató központokból/helyekről kiválasztásra kerülnek azok a szakemberek, akik – intézményenként meghatározott óraszámban – bekapcsolódnak a szakmai támogató közösségbe, mint képzők és támogatók • az intézményekben – a céloknak megfelelően és igény szerint – elkezdődik az adaptáció szervezése és/vagy a helyi viszonyokhoz igazodó gyakorlatok kialakítása⁹
Forrásigény	A területi szakmai koordinátorok és a fejlődést támogató/segítő szakemberek felkészítése és bérfinanszírozása. A szakmai közösségbe bevont szakemberek/pedagógusok bérfinanszírozása megbízási szerződéssel.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

III.2. cselekvési terv: Egyházkerületi oktatási szervezetek megerősítése	
Cselekvés rövid leírása	Egyházkerületenként oktatási szervezet létesítése¹⁰. Az oktatási (köznevelési és szakképzési) szervezet konzultatív, fórumjellegű testület, de az információáramlást, tájékoztatást elősegítve szolgáltató szervezet is, amely együttműködik egyházunk országos szervezeteivel (OSz, RPI, Református EGYMI). Az EKOSz tanévente, nevelési évente (július 15-ig) beszámolót kér a területi intézményfenntartóktól az intézmények működéséről, kiemelten az intézménylétesítés, -megszűnés, -átvétel és működés kritikus alapkérdéseiről (pl. demográfiai helyzet, beiskolázási adatok, fenntarthatóság). Ennek a lehetősége most is adott. Az egyházkerületi, illetve egyház-megyei közgyűlés elé kerül minden évben a tanügyi jelentés. Javasolt a jelentés tartalmát előírni a fentiek szerint.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat, a köznevelési törvény útján
Kinek kell szerveznie	Egyházkerületek tanügyi szervei
Kik vesznek benne részt	Egyházkerület oktatási szerve (bizottság, tanügyi hivatal, tanügyi főtanácsos), továbbá az egyházkerület területén működő köznevelési és szakképzési intézmények fenntartói és intézményvezetői
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Egyházkerületek elnökségei, tanügyi szervei, köznevelési felelősei, szakértői
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Mind a négy egyházkerület működteti a maga oktatási szervezetét. A működő EKOSz-ok az első 3 év tapasztalatait összegzik 2030-ra.
Mérföldkövek	• létesítés, alkotótagok behívása, feladatok, felelősök kijelölése • a szervezetek rendszeres működése 2026. július 1-től folyamatos
Forrásigény	A szervezet adminisztrációs költségeinek előirányzata az Egyházkerületek éves költségvetésében
Jogi szabályozást igényel-e?	Igen. A szervezetek létrejöttének, résztvevői körének, feladat- és jogköreinek, működési rendjének megalkotása a köznevelési és szakképzési törvényben.
III.3. cselekvési terv: Felsőoktatási intézmények együttműködése, érdekérvényesítése	
Cselekvés rövid leírása	Intézmények képzési kínálatának összehangolása, kölcsönös egymásra épülés, kreditelismerés. Neveléstudományi doktori képzés összehangolása vagy regionálisan (több intézmény közös doktori iskolája), akár professzionálisan (a már meglévő hittudományi doktori iskolák átalakításával multidiszciplináris doktori iskolák létrehozása)
Kinek kell elrendelnie	Doktori iskola esetében MRE Zsinat, a többi kérdés esetében OSz ajánlás

Kinek kell szerveznie	Református felsőoktatási intézmények
Kik vesznek benne részt	Református felsőoktatási intézmények
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Református felsőoktatási intézmények
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A tanulói életutak támogatására a DRHE és a KRE a pedagógusok számára az egymásra épülést biztosító képzési portfóliót biztosít, a két egyetem összehangolja képzéseit, biztosítva ezzel a minél szélesebb területi lefedettséget. Az egymásra épülés különösen a pedagógusok továbbképzési rendszerében értelmezhető, oklevelet adó, diploma utáni képzésekre terjed ki, a korábban a másik intézményben szerzett ismereteket kreditátviteli eljárásban vagy bemeneti feltételként elismerik. A korlátozottan rendelkezésre álló oktatói kapacitások optimalizálására közös képzéseket dolgoznak ki. A közös doktori képzésben mindkét egyetem kínál témákat, oktatói kapacitásukat ebben megosztják (ld. erről V.1. cselekvési terv). Opcionálisan a református hittudományi doktori iskolák alprogramként keresztyén nevelési programot is létrehozhatnak, amely a hittudomány tudományágban ad tudományos fokozatot. Az így szerzett fokozatot – tartalom alapján – pedagógusképzés képzési területen a református felsőoktatási intézmények elfogadják.
Mérőföldkövek	• DRHE és KRE képzési portfóliójának áttekintése, egymásra épülés lehetőségeinek feltárása, közös programterületek meghatározása • hittudományi doktori iskolák egyeztetése keresztyén nevelés tartalmú alprogramról • oktatói kapacitások kialakítása programakkreditációhoz • közös programok kidolgozása diploma utáni képzésekben, képzések meghirdetése • képzések indítása • alprogram akkreditálása és meghirdetése • program indulása
Forrásigény	A források az intézményeknél rendelkezésre állnak, további forrásigény nincs.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

III.4. cselekvési terv: Felekezetközi együttműködés színterei, fórumai – Felekezetközi Oktatási Kerekasztal	
Cselekvés rövid leírása	Más felekezet fenntartásában működő oktatási intézmények részben hasonló, részben eltérő kihívásokkal találkoznak. Ugyanez igaz a rendszerszeméletű katechézis színtereinek egészére. A hatékony megoldások megtalálásához fontos jó tapasztalatok gyűjtése, a kiváló szakemberek összefogásának erősítése. Ez több módon is elképzelhető: • Felekezetközi összefogásként hazánkban, ahol a történelmi egyházak oktatási területen illetékes felelősei (pedagógiai intézetek, oktatási szervezetek, felsőoktatási intézmények) szakemberei egy szakmai munkacsoportban rendszeresen találkoznak és problématerületeket vizsgálnak meg, terveznek hozzá továbblépési lehetőségeket, megoldási alternatívákat. • Témától függően akár határon túli magyar vagy idegen nyelvű, de a témában szakértőnek számító szakemberek bevonása is lehetséges. • Ezt ki lehetne bővíteni és akár közös képzések (pl. e-learning), jógyakorlat gyűjtemények és egyéb segédletek is készülhetnének. Jelenleg is vannak ilyen együttműködések pl. az RPI–EPSZTI, RPI–KRE–HTK–EHE között. Ezeknek az eredményei, hogy a szakemberek közös kinccsé tudják a tudásukat tenni és pl. olyan szakmai anyagok születnek (Hitből jövő, Együtt a hit útján stb. tanulmánygyűjtemények), amelyek a felsőoktatásban és az egyházi köznevelésben is segítséget jelentenek. Az egyházi intézményfenntartók és intézmények közötti térségi és országos koordináció kiterjesztése hasznos lehet más, elsősorban történelmi bevett egyházak intézményfenntartóival. Ezt az egyházi fenntartású intézmények sajátos küldetése, oktatástársadalmi szerepe, jogi és finanszírozási helyzete, közös problémái és igényei szükségessé teszik. Jó kiindulás lehet a létező egyeztetési formák intenzívebbé tétele, ugyanakkor ez bővíthető, decentralizált térségi keretek között. Ezáltal egyes beiskolázási körzeti egyeztetések alakíthatók.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSz és/vagy RPI
Kik vesznek benne részt	• református részről: OSz, felsőoktatási intézmények (különös tekintettel az oktatásirányításban, oktatásszervezésben, szakmai támogatásban és a hitéleti nevelésben illetékes szervezeti egységek), az oktatáshoz kapcsolódó zsinati szervezetek (Ifjúsági Osztály stb.); RPI • más felekezetektől: pedagógiai intézetek és oktatási központok, felsőoktatásból a kiemelkedő oktatásirányítási, szakmai támogatásban, hitéleti nevelésben illetékes szervezetek delegáltjai
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI-n belüli munkacsoport

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A felekezeti közötti együttműködés megerősödik és a munkacsoport tevékenysége által a feltérképezett területeken a kihívásokra megfelelő szakmai segítség születik (pl. szakmai segédanyag az óvodai/iskolai hitéleti nevelés speciális kérdéseire; joggyakorlat gyűjtemény, iskola-lelkészség/óvodalelkészség támogatása stb.). A munkacsoport tevékenységéről, eredményeiről a szakmai felelős évente beszámol az ET-nak, és tájékoztatja a szükséges, felmerült, következő tervezendő feladatokról. A produktumok közreadása online és szükség szerint nyomtatott formában is megtehető. A fenntartói együttműködés országos értékelése kiterjed a térségek (egyházkerületek) területén megvalósult, az egyházi intézményfenntartók között kialakított koordinációra, javaslatokat fogalmaz meg az ökumenikus intézményfenntartói együttműködés folytatására, bővítésére.
Mérőföldkövek	• munkacsoport létrehozása és a feldolgozandó témák megtervezése, határidők kitűzése és célproduktumok meghatározása • a kulcstémákhoz javasolt egy felekezeti közötti felmérés készítése • lehetőség szerint 2030-ig legalább 3–5 alkalommal rendszerszintű, hitéleti nevelést érintő téma feltérképezése és kapcsolódó megoldási utak kidolgozása • ajánlások az intézmények felekezeti közötti együttműködésének programjaira, érintkezési pontjaira (pl. helyi, térségi ökumenikus események szervezésére)
Forrásigény	A munkacsoport működtetésének költségei, szakértői díjazások évente. Az RPI költségvetésén belül tervezhető.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
III.5. cselekvési terv: Nemzetközi kapcsolatrendszer keresztyén fókusszal	
Cselekvés rövid leírása	A református intézmények közötti nemzetközi együttműködés bővítése, amely magában foglalja az oktatási, diakóniai, kulturális és missziós területeken történő rendszeres kapcsolatépítést és közös programok szervezését. A fókusz a közös keresztyén értékeken, ökumenikus nyitottságon és identitáserősítésen van.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat (illetékes bizottságaival) Intézményfenntartó testületek (egyházkerületek, egyházmegyéek)
Kinek kell szerveznie	• MRE Zsinat, intézmények
Kik vesznek benne részt	• református köznevelési és felsőoktatási intézmények • ACSI¹¹ • németországi, hollandiai, koreai stb. testvéregyházak intézményei • református diakóniai szervezetek • lelkészek, tanárok, diákok, önkéntesek

Megvalósítás koordinátorai, felelősei	• Projektvezető: MRE Zsinat Külügyi Iroda vezetője • Területi felelősök: Egyházkerületi külügyi referensek • Tematikus felelősök: • oktatás: OSz vezetője • diakónia: Diakóniai Központ igazgatója • ifjúság: Református Fiatalok Szövetsége képviselői • misszió: Missziói Szolgálat vezetője
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	legalább 20 aktív nemzetközi intézményközi partnerség • évente 5–10 közös program (csereprogram, konferencia, közös projekt) • nemzetközi református ifjúsági tábor vagy találkozó • stratégiai együttműködési keret 5 testvéregyházzal • egyre több intézmény rendelkezik nemzetközi kapcsolattal (pl. testvériskola) • keresztyén szolidaritás és közös missziós célok erősödése a globális kihívások tükrében (pl. üldözött keresztyének, ökoteológia)
Mérföldkövek	• intézményi kapcsolattartók kijelölése • első pilot programok (csereprogramok, online találkozók) • éves konferencia bevezetése nemzetközi református partnerekkel • programbővítés, strukturált partnerségi háló létrehozása • értékelés, fenntarthatósági javaslatok kidolgozása
Forrásigény	• tervezés, előkészítés, kapcsolatfelvétel • pilot programok, utazási támogatás, delegációk • nemzetközi konferenciák, digitális platform • közös projektek, ifjúsági táborok, ösztöndíjak • fenntarthatósági struktúrák, értékelés, publikációk Fedezete lehet: egyházi költségvetés, pályázatok (pl. CEC, Erasmus+), magyar állami támogatás
Jogi szabályozást igényel-e?	• nemzetközi keretmegállapodások kidolgozása a református intézmények között • jogharmonizáció: EU-s vagy nemzetközi programokhoz való igazodás

IV. AKCIÓTERÜLET: SZAKKÉPZÉS, TÖBBCÉLÚ INTÉZMÉNYEK FEJLESZTÉSE, MŰKÖDTETÉSE

Probléma meghatározása

A református szakképzési hálózat sajátos kihívásokkal küzd nemcsak a köznevelési rendszerhez képest, hanem a szakképzési ágazaton belül is, ahol a versenytársak az állami fenntartású szakképzési centrumok. Többcélú intézményeink sajátos, ám jelentős hozzáadott pedagógiai értéket képviselő szervezetek, melyek jogi és gazdasági helyzete bizonytalanná vált. Egyházi szakképzési vizsgaközpontok és gyakorlóhelyek híján, a keretszámgazdálkodás kötöttségeinek szorításában szakképzési rendszerünk komoly hátrányt szenved el az állami versenytársakhoz képest.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

A 2030-ig terjedő időszakban olyan feladatok elvégzése lehet hatékony és a református szakképzési rendszert pozitívan befolyásoló, amelyek a jelenlegi kötött keretek mellett segítséget jelentenek a szakképzési feladatokat ellátó intézményeknek, és képviselik érdekeiket a különböző döntéshozói szinteken. Ennek érdekében célszerűnek látszik egy olyan, a református szakképző intézményeket támogató *szakképzési támogató csoport* kialakítása, mely a jogszabályok értelmezésében, a munkaerőpiaci igények meghatározásában és elemzésében éppúgy szerepet vállal, mint a szakképzés speciális szerepének egyházi döntéshozók számára való megismertetésében, valamint elkészítheti egy esetleges református, vagy egyházi vizsgaközpont létrehozásának hatástanulmányát, illetve koordinálhatná a 2026-tól esedékes vizsgaközponti együttműködést az egyes intézmények és a vizsgaközpont(ok) között.

Fontos lehet az egyház missziós szerepének meghatározása a szakképzésben, melynek számtalan sajátossága van a református köznevelésben a missziós területen is.

A feladatok között meghatározó szerepet kell, hogy kapjon a hatékony érdekképviselés, érdekérvényesítés, mert külön-külön az intézmények sem kellő befolyással, sem megfelelő kapcsolatrendszerrel nem rendelkeznek ahhoz, hogy hatékony versenytársai legyenek a szakképzési centrumoknak, vagy véleményüket megfelelően tudják artikulálni a legfelsőbb szakképzési döntéshozó testületek előtt. Mindez szükséges ahhoz, hogy a költségvetési forrásokhoz való hozzáférésben, a fejlesztési lehetőségekben vagy a szakképzési elemzésekben való megjelenésben, azonos elbírálás alá essenek a református szakképző intézmények az állami szakképző intézményekkel.

IV.1. cselekvési terv: Egyházi feladatok a szakképzés területén

Cselekvés rövid leírása	A református szakképző intézmények túlnyomó többsége többcélú köznevelési intézményként működik, melynek jogi szabályozása nem egyértelmű. Célszerűnek látszik egy olyan útmutató elkészítése, mely irányt mutat intézményeinknek az ebben való eligazodásban, valamint a szabályozatlan területek feltárásával képviseli a szabályozottság iránti igényt a jogszabályalkotó, döntéselőkészítő fórumok felé, mindemellett hatékony érdekképviselést is teremt a református szakképzésben.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	OSz vagy RPI

Kik vesznek benne részt	Egy, a szervező intézményen belül létrehozott szakképzési csoport tagjai (vezető és 1–2 fő munkatárs), akik a szakképzés református oktatási rendszeren belüli koordinációját végzik. A csoport támogatásában a szakképző intézmények kapcsolattartói aktívan vesznek részt.
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	A létrehozó szervezetek vezetői és a szakképzési munkacsoport vezetője
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	<i>Szakképzési csoport létrehozása:</i> A református oktatásirányításban és támogatásban 2026-tól létrejön egy 2–3 főből álló szakképzési csoport, akik támogató-koordináló szerepet töltenek be a református szakképző intézményekkel való kapcsolatban. A szakképzésben jártas csoportvezető mellett egy jogban jártas és egy informatikai felkészültséggel rendelkező tag alkotja a munkacsoportot. Feladataik a szakképzésre vonatkozó RefHáló szakképzési akcióterület minden területére kiterjed. A finanszírozás forrása a szakképző intézmények kiegészítő normatívájából levont 1,5–2% összeg. A munkacsoport támogató tevékenysége kiterjed a református szakképzés információs támogatására, jogi segítségnyújtásra, adatelemzésre, a vizsgarendszer támogatására és koordinálására, a döntéselőkészítésre, a hatékony érdekképviselési előkészítő munkára, valamint a munkaerőpiaci igények elemzésére és a szakképzésben résztvevők nyomkövetési rendszerének kidolgozására. <i>Jogi útmutató összeállítása a szakképzési intézmények számára:</i> A református oktatási intézményrendszerben a szakképzési feladatellátást is végző intézmények túlnyomó többsége többcélú köznevelési intézményként működik. Az intézmények ilyen típusú kialakításának az elsődleges oka az volt, hogy a református intézményrendszerben szakképzést végző intézmények a középiskolai oktatás mellett általános iskolai és óvodai feladatellátást is végeztek. A református szakképző intézmények számára a munkacsoport 2026 szeptemberére kidolgoz egy olyan jogi útmutatót, ami irányt mutat elsősorban a többcélú köznevelési intézmények jogalkalmazásában, és egységessé teszi azt a református szakképzési rendszerben. Ennek az anyagnak az összeállítása során feltárhatók azok a nem, vagy nem egyértelműen szabályozott jogi kitételek, melyek jogszabálmódosítási előkészítő javaslatként készülnek el ennek a csoportnak a kidolgozásában. A csoport működése során folyamatos jogi segítségnyújtási szolgáltatást is biztosít a szakképző intézmények számára. A jogi útmutató elkészítése elsőként a 2026/2027-es tanév munkáját segítheti, és ezt követően folyamatos karbantartást igényel.

	<i>Szakképzési érdekérvényesítés:</i> A református szakképzés méreténél és létszámánál, valamint speciális intézményi helyzeténél fogva is kevésbé alkalmas a hatékony érdekképviselőre. Különösen meghatározó ezen a területen a jelenlegi ismert kritikus pontok mentén történő előkészítő munka, így többek közt: • megfelelő keretszámok biztosítása az egyes intézmények profiljához igazodóan • a szakképzési keretszámok átcsoportosításának lehetősége a református szakképzési intézmény-rendszeren belül • a centrumok mintájára a református intézmények olyan gyakorlati képzőhelyeinek létrehozási lehetősége, ahol saját tanulóikkal köthetnek szakképzési munka-szerződést, a református szakképzési iskolák is jogosultak lehessenek a szakképzési pályázatokon való részvételre, az állami fenntartású intézményekhez hasonlóan • a KIR és a SZIR kettősségének feloldása a többcélú köznevelési intézmények működésében A feladat a munkacsoport megalakulásával folyamatos és elsősorban az érdekképviselői támogatásra terjed ki. A képviselő az eddigi csatornákon keresztül működik, de a csoport szolgáltatotta adatok felhasználásával. <i>A református szakképzésben végzett adatgyűjtés, elemzés és monitorozás:</i> A munkacsoport feladata egy olyan informatikai rendszer kidolgozása, amely biztosítja a rendszeres és elemezhető intézményi adatszolgáltatást, mely egységes felületet biztosít az intézményi adatszolgáltatásokhoz, és segítséget jelent a református szakképzés éves értékeléseihez. Az informatikai felület biztosíthatja egy szakképzési support felület létrehozását, mely gyors reagálást biztosít a szakképző intézmények problémáinak megoldásában. Az informatikai felület elkészítése 2030-ig kerül kifejlesztésre.
Mérföldkövek	• 2–3 főből álló szakképzési csoport megalakítása • jogszabályi összefoglaló útmutató elkészítése a többcélú köznevelési intézmények számára és a szabályozatlan vagy nem egyértelműen szabályozott területek feltárása • kapcsolattartás az intézményekkel, támogató-koordináló feladatok elvégzése, intézményi adatszolgáltatások elektronikus felületeinek kialakítása, intézményi vélemények begyűjtése, valamint rendszeres információszolgáltatás a református szakképző intézményeknek • informatikai adatgyűjtő és elemző rendszer kidolgozása

Forrásigény	• a szakképzési munkacsoport (2–3 fő) bérköltége • az adatszolgáltatást biztosító informatikai felület kialakításának forrásigénye Az informatikai felület létrehozása akár külső kivitelezésben is készülhetne, ekkor forrásigénye is nagyobb, de a munkacsoport megfelelő szakemberének folyamatszervezése ezt a forrásigényt jelentősen csökkenthetné.
Jogi szabályozást igényel-e?	A feltárt szabályozatlan területek jogi szabályozásának képviselője az egyik fontos feladat, mindemellett a folyamatos intézményi érdekvédelmet biztosítani kell a jogszabályalkotók felé.
IV.2. cselekvési terv: Szakképzés helyzetének megismertetése egyházon belül	
Cselekvés rövid leírása	A felállítandó, speciálisan és kizárólagosan a szakképzéssel foglalkozó munkacsoport feladata a folyamatos és rendszeres kommunikáció minden érintettel. Jelen témában ismertetőket, összefoglalókat készít, tudatosan és folyamatosan elemez, bemutat és tájékoztat a szakképzésről az egyházi szakképzésben nem jártas, azzal nem foglalkozó szereplők felé.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	OSz vagy RPI
Kik vesznek benne részt	Témához értő, abban jártas szakemberek, illetve a szakképzési intézmények vezetői, képviselői, akik az aktualitásokat és az általános helyzetet ismerik és interpretálni képesek az információval kevésbé vagy egyáltalán nem rendelkezők felé.
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Az a szervezet, amely keretében a nevezett munkacsoport működhet (OSz vagy RPI)
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Az egyházi döntéshozók mellett minden egyházi szereplő általánosságban tisztán látja a szakképzés helyzetét, ebből fakadóan a szakképzés előtt álló és számunkra is járható út nagyságrendileg mindenki számára ismert. A szakmai feladatokon kívül az evangelizációs feladatok és lehetőségek reálisan ismertté és tudatossá válnak a jelenlegi – némileg sematikus – egyházi szemlélethez képest.

	Felhasználva minden olyan alkalmat, rendezvényt, ami lehetőséget teremt arra, hogy ahol az ilyenfajta információáramlás, ismeretátadás lehetséges, a szakképzés sajátosságainak és ebből fakadó különbözőségeinek ismertetése lehetőség szerint megtörténik. Elkészül egy olyan tájékoztató anyag és összefoglaló, amely eljut az egyház minden szegmensébe, annak érdekében, hogy a szakképzés sajátos helyzetére minél többen rálassanak, tudatosuljon minél többekben a képzésforma specialitása. Ennek eredményeképp nemcsak a szűken vett református oktatásirányítás és képző intézmények ismerik a szakképzés helyzetének valóságát, hanem széles körűen ismertek e képzésforma sajátosságai, az itt megjelenő társadalmi réteg általános morálja, a vizsgarendszer sajátosságai, valamint az ezekből fakadó kihívások és feladatok. Minden érdekelt számára világos, hogy a terület más jellegű – noha intézményenként ugyanúgy azonosítjuk, mint a köznevelésieket –, ebből fakadóan az itt jelentkező feladatok, kihívások is másfajta szemléletet követelnek, mint amit a református oktatás tradicionális gyakorlataként rutin szerint tudni vélünk.
Mérőöldkövek	• munkacsoport létrehozására • a kommunikációs csatornák kialakítása, alapvető információs (pl. pályaaorientációs) anyagok elkészítése • kommunikációs munka
Forrásigény	A háromfős csoport működéséhez szükséges tárgyi feltételek megléte, személyi jellegű kiadások biztosítása. (ld. IV.1. cselekvési terv)
Jogi szabályozást igényel-e?	Jogi szabályozás a munkacsoport felállításával és szervezetbe tagolással kapcsolatosan merül fel.
IV.3. cselekvési terv: Egyházi szakképzési vizsgaközpont	
Cselekvés rövid leírása	A 2025–2026-os tanévtől kezdődő új vizsgáztatási rend akkreditált vizsgaközponttal történő együttműködést követel meg. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jövőben a szakmai vizsgáztatás piaci alapon működik, szakmai és pénzügyi érdekek egyaránt szembeállítják egymással az állami és egyházi szakképzőket. Ez a református intézmények versenyhelyzetét tovább ronthatja. Egy keretmegállapodás segítheti a református iskolák vizsgaszervezési feladatait. A megállapodás keretében történő vizsgáztatás egyszerűsítheti, segítheti a szakképzést folytató iskolák új rendszerre történő átállását. Az egyházi intézmények érdekeit garantáló, kölcsönös érdekeket kiszolgáló partneri kapcsolat kiépítése kívánatos (elérhető legkedvezőbb vizsgadíjak garanciája, minőségirányítási alapelvek beépítése, hosszútávú kölcsönös együttműködés). Az együttműködésen alapuló, sikeresen megvalósult vizsgák tapasztalatai alapján, hatástanulmány eredménye adhat választ egy esetlegesen felállítandó református vizsgaközpont szükségességére, megvalósíthatóságára.

Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	OSz
Kik vesznek benne részt	OSz, RPI, szakképző iskolák, szakképzési szakértők, gazdasági szakemberek
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSz által létrehozott munkacsoport
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Partneri kapcsolat épül ki az OSz és egy akkreditált vizsgaközpont között. A vizsgaközpont vállalja az országos vizsgaigények kiszolgálását, számításba veszi és elfogadja az egyházi iskolák oktatási sajátosságait, valamint a jelentős vizsgaszám méltánylása mellett a piaci árnál kedvezőbb díjjal számol. Megfelelő szervező és információs háttér áll rendelkezésre a gördülékeny, új vizsgáztatási rend bonyolításához. Számításokkal, pedagógiai, szakmai érvekkel alátámasztva 2030-ig kidolgozásra kerül egy református vizsgaközpont kialakításának elemzése. Amennyiben a tapasztalatok igazolják az egyházi vizsgaközpont szükségességét, megfontolásra érdemes annak kialakítása. Ebben az esetben a vizsgaközpont tárgyi és személyi erőforrásainak kihasználásával képessé válik a református intézményhálózat vizsgaigényeit kiszolgálni és szabad kapacitásait piaci érdekek mentén értékesíteni.
Mérőföldkövek	• iskolák vizsgaigényeinek felmérése • akkreditált vizsgaközpont kiválasztása, keretmegállapodás előkészítése, megkötése • intézmények vizsgákra történő jelentkezéseinek segítése, szükség szerint koordinálása • vizsgaidőszakot követő értékelés, hatástanulmány előkészítése • hatástanulmány eredményétől függően döntés előkészítés • református vizsgaközpont kialakításáról szóló többszempontú elemzés
Forrásigény	Szakképzést koordináló munkacsoport működésének tárgyi feltételei, személyi kiadások, hatástanulmány készítése esetén szakértői díj.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.

IV.4. cselekvési terv: Szakképzéshez igazodó, gyakorlatorientált hittanoktatási tematika kidolgozása	
Cselekvés rövid leírása	Probléma, hogy a gimnáziumban használt hittankönyvek a szakképzésben résztvevők számára túl elméleti megközelítésűek. Tapasztalat, hogy csak az érdekli a diákokat, amit összefüggésbe tudnak hozni az életükkel. Minden más elméleti tudás marad, amit nem tudnak beépíteni a mindennapjaikba. Megoldás: bibliai történetekből kiinduló, vagy oda vezető, gyakorlatorientált, életközeli hittankönyvek, digitális formában. A misszió nemcsak a hittanórák keretein belül zajlik, hanem tanórán kívüli tevékenységek közben is. Ilyenek a hét-, illetve hókezdő istentiszteletek, ünnepi felkészülések, csendesnapok, kollégiumi foglalkozások, hittantáborok, kreatív foglalkozások, kirándulások, diakónia stb. Hasznos lenne egy digitális platform, ahol az összegyűjtött, feltöltött anyagok ötletet és segítséget nyújtanának.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	RPI
Kik vesznek benne részt	RPI munkatársai és az általuk felkért külső szakemberek
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	RPI
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Tapasztalatok alapján a szakképzésben résztvevő fiatalok maradnak vidéken, ők a jövő gyülekezeti tagjai. 2030-ig olyan hittanoktatást kell biztosítani számukra, amelyben megtanulják érteni és értelmezni a Szentírást, útmutatást kapnak belőle hétköznapi élethelyzeteikre, így a gyakorlatban, tanórán kívül is tudják alkalmazni a korábban hallottakat.
Mérföldkövek	folyamatos
Forrásigény	A felkért szakemberek díjazása, tananyagok létrehozásának költségei.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
IV.5. cselekvési terv: Református szakképzési hálózat szakmai tanárképzési igényeinek kielégítése a református felsőoktatásban	
Cselekvés rövid leírása	A szakképzés jelenlegi rendszerében a középfokú óvodai nevelő képzésben a képzőhelyekkel szoros a szakmai együttműködés, az egymásra épülés (kreditbeszámítás) lehetőségének beszámításával. 2024-ben a Pécsi Református Kollégium¹² és a KRE együttműködési megállapodást kötött a képzésről, azonban a PRK nem kapott állami keretszámot. Az OSz katalizáló hatása szükséges a keretszámok biztosításához, a KIM¹³-mel való egyeztetésben.

	A református szakképzési hálózatban fel kell mérni azon szakmai diplomások számát, akik a rövid ciklusú tanárképzésben pedagógiai végzettséget szerezhetnek. Számukra – bizonyos szakokon – a rövid ciklusú tanárképzés a református felsőoktatásban biztosítható. Amennyiben a személyi és szakmai feltételek biztosíthatók, és az igény mértéke ezt indokolja, megfontolandó bizonyos szakokon a szakmaitanár-képzés beillesztése a református egyetemek pedagógusképzési portfóliójába.
Kinek kell elrendelnie	Óvodai nevelő képzés vonatkozásában: képzést folytató református intézmény keresi meg a KRE-t, KRE vezetése dönt az együttműködésről. Az OSz a keretszámokban egyeztet KIM-mel Szakmaitanár-képzés vonatkozásában: MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	KRE és a református szakképző intézmények
Kik vesznek benne részt	KRE és a református szakképző intézmények
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	KRE és a református szakképző intézmények
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A református szakképző intézményeket a KRE támogatja a képzésben, a végzett óvodai nevelők számára biztosított a kreditbeszámítás a KRE-PK óvodapedagógus BA képzésen. A már 9. osztálytól tudatosan az óvodapedagógusi pályára készülők, és a területen középfokon és felsőfokon is végzettséget szerettek stabil utánpótlást biztosítanak a református óvodák számára a középfokú képzésük régiójában. A szakmai képzés oktatói karának területspecifikus végzettségét a pedagógiai tárgyak terén biztosítja a KRE neveléstudomány mesterképzési szakja, aminek elvégzése feljogosít középfokon pedagógiai tárgyak oktatására. A KRE a tanárképzés pedagógia–pszichológia moduljával kombinálja már meglévő szakjainak diszciplináris területeit és szakmai tanárszakokat, illetve szakmai diplomára ráépülő rövid ciklusú tanárszakokat indít, amelyek képesek kielégíteni a református szakképző intézmények oktatási igényeit. A KRE a pedagógiatanár, egészségügyi tanár, szociális ismeretek tanára, mérnökstanár, közgazdászstanár képzéseket tanári mesterképzésben indítja, ami a szakterületi diplomával, de pedagógus végzettséggel nem rendelkezők számára ugyanúgy elérhető, mint a további tanárszakot megszerzők számára. A KRE ehhez nyilvántartásba veteti az osztatlan tanárképzéseket és az azokhoz tartozó tanári mesterképzéseket. A szakmai gyakorlatok helye a református szakképző intézmények hálózata. A református szakképző intézményekben azokon a területeken, ahol a KRE a szakképzési ágazathoz kapcsolódó képzési területen képzést folytat, biztosított a szaktanári utánpótlás.

Mérőföldkövek	Óvodai nevelő képzésben: • keretszámok kérése a szakmai képzésre, alapító okiratok szükséges módosítása a kollégiumokban • képzés meghirdetése • óvodai nevelő képzés kollégiumi programterveinek kidolgozása Szakmaitanár-képzésben: • igényfelmérés • szakindítási kérelmek elkészítése • szakok nyilvántartásba vétele és meghirdetése • képzés indulása • szakirányú végzettségre épülő, 2 féléves képzésben végez az első évfolyam
Forrásigény	Oktatói állomány és technikai feltételek biztosítása a meglévő kapacitások racionalizálásával elérhető.
Jogi szabályozást igényel-e	Nem.
IV.6. cselekvési terv: Munkaerőpiaci helyzet figyelése, elemzése	
Cselekvés rövid leírása	Munkaerőpiacról érkező információk feldolgozása OSz szintjén és azok átadása az oktatási intézményeknek. Jelenlegi kvótarendszer és felnőttképzés jogi szabályozása úgy, hogy a református iskolák versenyképesek legyenek. Pályázati lehetőséget kell biztosítani az egyházi iskolák számára a gyakorlati bázisaik fejlesztésére.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	OSz vagy RPI
Kik vesznek benne részt	Vármegyei foglalkoztatási hivatalok, 2–3 szakképzésben jártas vezető, MRE részéről delegált személy, MRE jogi szakértője A csoport támogatásába bekapcsolódó személyek a szakképző intézmények delegáltjai
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	A létrehozó szervezetek vezetői és a szakképzési munkacsoport vezetője
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A szakképzés célja nevelési feladatokon túl elsődlegesen a munkaerőpiac igényeinek kielégítése, kiszolgálása. Ennek követésére olyan információs rendszerre, kommunikációs csatornákra van szükség, amely területi, regionális szinten vizsgálja és elemzi a térség rövid- és középtávú munkaerőpiaci igényeit. Az adatokat évente az OSz számára hozzáférhetővé teszi, aki ezt feldolgozza és átadja szakképző intézményei számára. A jelenlegi szabályozás kvótához kötött szakképzési kereteit fel kell oldani, vagy egyházon belül átcsoportosíthatóvá kell tenni a rugalmas igénykövetés miatt. A munkaerőpiac rövidtávú igényeit az átképzések, második képesítések megszerzése elégíti ki optimálisan, ezért a református szakképző vagy többcélú iskolák is alanyi jogon végezhetnek felnőttképzést, átképzést. Ennek jogszabályi feltételei biztosítottak.

	A munkáltatók jól képzett, korszerű naprakész tudással rendelkező fiatalokat várnak. Az egyházi szakképző intézmények számára biztosítottak a pályázati lehetőségek fejlesztéseikhez (tanműhelyek, laborok stb.), így a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő szakembereket tudnak képezni. A református felsőoktatásban megjelennek a református szakképzés igényeinek megfelelő szakmai oktató képzések (pl. közgazdász tanár – erről ld. IV.5. cselekvési tervben írtakat). A fejlesztési és koordinációs feladatok, a hatékony érdekképviselet biztosítására az OSz hozzáértő szakembert foglalkoztat. Mindezek eredményeként létrejön egy korrekt, folyamatosan frissülő adatbázis a munkaerőpiaci igényekről. Módosított tartalmú – egyházi intézmények versenyképességét biztosító – együttműködési megállapodás születik a KIM és az MRE között. A jogalkotó a fentiek szerint módosítja a felnőttképzés lehetőségéről és saját tanműhelyben való foglalkoztatásról szóló jogszabályokat. Egyházi fenntartású szakképző iskolák számára is nyitottak a pályázati kiírások a tanműhelyeik fejlesztésére.
Mérőföldkövek	• 2–3 főből álló szakképzési csoport megalakítása (ld. IV.1. cselekvési terv) • új együttműködési megállapodás megszövegezése és benyújtása • jogszabályi módosító javaslatok benyújtása a képviseletet ellátó szervezet felé • informatikai adatgyűjtő és elemző rendszer kidolgozása
Forrásigény	• a szakképzési munkacsoport (2–3 fő) bérköltsége (vö. IV.1. cselekvési terv) • jogi és külső szakértők költségei • az adatszolgáltatást biztosító informatikai felület kialakításának forrásigénye
Jogi szabályozást igényel-e?	A felnőttképzés tekintetében igen (vö. „A szakképzési centrumok mintájára tegye lehetővé az egyházi fenntartású többcélú vagy szakképző intézmények számára, hogy alanyi jogon felnőttképzést folytathassanak.”).

V. AKCIÓTERÜLET: TUDÁSKÖZPONT ÉS KÉPZÉSI HÁLÓZAT

Probléma meghatározása

A nevelés-oktatás területén számos szervezet, intézmény tevékenykedik, ezek munkáját különböző jogszabályi keretek, egyházi és világi elvárásrendszerek határozzák meg. Egymással való együttműködésük, a szakmai szinergiák kihasználása, a párhuzamoságok kiküszöbölése esetleges.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

A szinergiák megteremtése elsősorban koordinált együttműködést kíván. A pedagógusképzés és az oktatási ágazat kutatásalapú döntéshozatala szempontjából is kulcsfontosságú a református elkötelezettségű neveléstudósok képzése és rendszerbe kapcsolása – erre adhat lehetőséget a neveléstudományi doktori iskola létrehozása a református felsőoktatásban. A rendszerszemlélet kulcseleme az ún. cirkulatív utánpótlási modell, ahol a református oktatási rendszer alumnusai végzettségük megszerzését követően munkavállalóként térnek vissza az intézményrendszerbe. Ezt a cirkulációt szolgálja és erősíti a szakmai gyakorlati hálózat létrehozása és működtetése.

A rendszeren belüli jobb együttműködés katalizátora lehet az RPI feladatbővítésével kiépített Református Oktatási Tudásközpont és Pedagógiai Intézet, amely képes a képzési, tartalomfejlesztési, kutatás-fejlesztési és szakmai szolgáltatási tevékenységeket koordinálni úgy a köznevelés, mint a katechézis, valamint a felsőoktatás területén. A kiválóság és a minőségi oktatás megteremtése érdekében olyan koordináló stratégiai szervezet kialakítása indokolt, amely felelős a református köznevelési intézményekben a méltányosság és inklúzió érvényesüléséhez szükséges változások elindításáért, amely elősegíti a szükséges fejlesztési irányok és célok megtalálását, a beavatkozások és szakmai támogatások rendszerszintű megvalósulását.

A tudásközpont kiemelt feladata a folyamatos szakmai fejlődés támogatása, azoknak a református szakmai ismereteknek, képzéseknek, tudásbázisoknak az összefoglaló tárhelyeként, melyek az iskolák eredményességét, valamint a bennük tanulók sikerességét befolyásolják, a modellértékű fejlesztések, az attitűdformálás, az inkluzív-innovatív pedagógia, továbbá az intézményi és egyénre szabott tehetséggondozás támogatása. A központ biztosítja a tanulás- és tanításhatékonyságot segítő módszertani képzéseket, továbbá a szakmai támogatásokat egyaránt.

A tudásközpont célorientáltan segíti a tartalomfejlesztés folyamatát, ezen belül tananyagok, illetve olyan segédanyagok kidolgozását, melyek az érzelmi intelligencia fejlesztésre, korszerű eszközökre, a tanulásszervezésre és annak módszertanára építenek.

V.1. cselekvési terv: Neveléstudományi doktori iskola létrehozása

Cselekvés rövid leírása	Cél: Utánpótlás biztosítása az oktatás és nevelés minden szintjén. Szakmai gyakorlati hálózat létrehozása, ahol az ISCED ¹⁴ 0–5 intézmények összekapcsolódnak az ISCED 6–8 intézményekkel, a képzői utánpótlást biztosító neveléstudományi doktori iskola alapítása, a pedagógusjelöltek részére ösztöndíjak biztosítása.
Kinek elrendelnie	kell MRE Zsinat
Kinek szerveznie	kell DRHE, KRE

Kik vesznek benne részt	ISCED 0–8 intézmények
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	az egyetemek vezetősége
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A református pedagógusképzés tudományos utánpótlását biztosítja a KRE és a DRHE közös neveléstudományi doktori iskolájában. A református oktatásban résztvevő intézmények már a szakmai gyakorlatokon keresztül összekapcsolódnak úgy, hogy a református pedagógusképzés hallgatói református intézményekben töltik szakmai gyakorlatukat. Az intézményi szocializációban és a tudományos irányultság kialakításában fontos szerepe van a református köznevelési intézményekben dolgozó tudományos fokozattal rendelkező pedagógusoknak. A tudományos pálya anyagi megbecsültsége biztosított, ami egyben motivációs tényezőt is jelent a fiatal pedagógusok számára. A református pedagógusképzésben résztvevő tehetséges hallgatók már a képzés során ösztöndíjban részesülhetnek, kutatásokban, Tudományos Diákköri Konferenciákon vesznek részt és a doktori képzés potenciális jelentkezői lesznek, akik biztosítják a terület tudományos utánpótlását. A tudományos élet iránt érdeklődők a KRE és a DRHE közös neveléstudományi doktori iskolájában tudományos fokozatot szerezve biztosítják az egyetemi oktatói és kutatói utánpótlást, és a református szemlélet erősödését az oktatás ezen szintjén. A neveléstudományi doktori iskola képes lesz biztosítani a képzők oktatói utánpótlását, programjában a református intézmények sajátosságaira fókuszál, olyan kutatásokat folytat, amelyek támogatják az intézményrendszer tartalmi és technikai fejlesztését. Ezek a kutatások az adatalapú döntéshozatalhoz is háttérrel biztosítanak.
Mérőföldkövek	• tudományos fokozattal rendelkező pedagógusokról szóló felmérés a református köznevelésben • belső tudományos ösztöndíjrendszer feltételeinek kidolgozása • ösztöndíjak meghirdetése DRHE-n és KRE-n • hiányterületek feltöltése tudományos fokozattal rendelkező oktatókkal a DRHE-n/KRE-n • pedagógusképzésben dolgozók bérének rendezése (külső feltétel) • doktori iskola törzstagjainak szerződtetése • doktori iskola indítási dokumentációjának összeállítása • sikeres akkreditáció • doktori iskola első tanéve

Forrásigény	- doktori iskola: törzstagi és adminisztrátori bérköltség - ösztöndíjrendszer A jelenlegi intézményrendszeren keresztül biztosítható forrás a doktori iskola működtetésére. Többször forrásigényként az ösztöndíjrendszer jelentkezik.
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem (csak intézményi belső szabályok vannak, DRHE és KRE szabályzatai között az ösztöndíjakra vonatkozó szabályzatok kiegészítése).
V.2. cselekvési terv: Szakmai gyakorlati hálózat létrehozása	
Cselekvés rövid leírása	Református szakmai gyakorlati hálózat kiépítése azzal a céllal, hogy a különböző intézmények közötti információáramlást erősítse és koordinálja, első sorban a humán erőforrás felkutatásával és hálózaton belüli közvetítésével. Ehhez információ adatbank létrehozása szükséges. Elérendő cél az intézményekben adekvát tanterv és utánpótlás biztosítása, a hallgatói rekrutáció és pedagógus-utánpótlás cirkulatív modelljének kidolgozása, az egyetemi tanítási gyakorlathoz adekvát gyakorlóhelyek kiválasztása, a folyamat koordinálása. A gyakorlati képzés egységesítése, a képzésben azonos elvek érvényesítése érdekében a KRE és DRHE vonzáskörzetében lévő református iskolák és óvodák bevonásával gyakorlati képzőhelyek hálózatának/ szövetségének létrehozása. A gyakorlati helyek és mentorok kiválasztása pályázatúval (elkötelezett partnerek) vagy megkereséssel (bizalomépítés) történhet. Ebben alap lehet az RPI jól kiépített bázisintézményi rendszere és a létrehozandó tudásközpont (vö. V.3. cselekvési terv). A gyakorlatok szervezése területi lefedettségű, tudatosan szervezett partnerintézményi hálózatban kidolgozott, folyamatos mentorálással történik. Így többféle pedagógiai környezetben valósul meg a gyakorlat, csökken a szakadék az elmélet és a gyakorlat között, rugalmasan alkalmazhatóak (rotációs rendszerben is) a különböző gyakorlati képzési formák, tematikus gyakorlatok (csak egyéni, csoportos, összefüggő gyakorlatok vagy ezek más-más elosztása). Ez a koordináció növeli a képzés relevanciáját. Fontos cél a református iskolai identitás és értékrend megtapasztaltatása és elsajátíttatása a hallgatókkal.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	DRHE, KRE, RPI
Kik vesznek benne részt	oktatók, partneriskolák, gyakorlatvezetők
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Az egyetem által kinevezett felelős, szakfelelősök, koordinátorok (RPI), illetve az egyes intézmények kijelölt koordináló munkatársai

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A szakmai gyakorlati hálózat megszervezésével, az abban résztvevő intézmények összekapcsolásával, hálózatosodásával a következő területeken várható javulás: • területi lefedettségű, különböző pedagógiai környezetű, jól szervezett partneriskolai rendszer kiépülése; • a pályáztatás miatt elkötelezett mentortanárok képzésben való részvétele; • jól kidolgozott mentorálási rendszer, folyamatos tartalmi és módszertani fejlesztések megjelenése, közvetlen kapcsolat az egyetemmel, gyakorlóiskolával; • a képzés relevanciáját növelő koordináció, mellyel nagyobb lehetőség nyílik az elmélet és a gyakorlat kapcsolódására; • szorosabbá váló kapcsolat a felsőoktatás és a köznevelés között; • szakmai kompetenciák erősödése, tudásmegosztás a résztvevő intézmények között: továbbképzések, fórumok, workshopok, konferenciák, innovatív megoldások közzététele; • adatbázisok működtetése (gyakorlók helyek, álláslehetőségek); • a partneriskolában való gyakorlat segíti a hallgatók későbbi elhelyezkedését; • a hallgatóknak nagyobb gyakorlatuk van az SNI-s, BTMN-es tanulók tanításában, problémájuk kezelésében; • a rugalmasan alkalmazható képzési formákkal minden hallgató megfordul/gyakorol partneriskolában – szélesebb rálátás az oktatás területére; • a református értéktöbblet, a református identitás megtapasztalása és elsajátítása a gyakorlóiskolán kívül; • megoldódik a levelező tagozatos hallgatók gyakorlata; • rendszeres szakmai fórumok szervezése (személyes és online meetingek, workshopok), támogatás, segítség-nyújtás (szakmai, jogi képviselő); • intézmények közötti átmenet lehetőségeinek koordinálása.
Mérőföldkövek	• a lehetséges református partneriskolák kapcsolódási szándékainak felmérése • pályázat kiírása • mentorok továbbképzési tervének elkészítése • mentorok felkészítése • a gyakorlati képzési mintatanterv felülvizsgálata, ha kell, változtatása, a gyakorlat formáinak, idejének, tartalmának meghatározása • megkezdődik a hallgatók gyakorlata (akár felmenő rendszerben) • reflexió a gyakorlatról
Forrásigény	• a mentorpedagógusok képzési ösztöndíjának fedezete • a koordinátorok bérköltsége az RPI mindenkori költségvetésében rendelkezésre áll • rendezvényköltségek biztosítása az RPI szervezésében, a résztvevők önköltségén

Jogi szabályozást igényel-e?	Igen. A református fenntartású köznevelési intézménynek kötelessége a református fenntartású pedagógusképző felsőoktatási intézménnyel való együttműködés, az egyetemekkel való egyeztetés alapján külső gyakorlati hely biztosítása a hallgatók részére. Az egyetemek mentorpedagógusi képzéseikben elsőbbséget biztosítanak a református fenntartású intézmények pedagógusai számára. Háromoldalú (köznevelési intézmény – felsőoktatási intézmény – pedagógus) tanulmányi szerződéssel lehetőség nyílik a képzés önköltségi díjának részleges vagy teljes elengedésére.
V.3. cselekvési terv: Református Oktatási Tudásközpont létrehozása	
Cselekvés rövid leírása	Cél: Az RPI funkcióbővítése, Református Oktatási Tudásközpont és Pedagógiai Intézet kiépítése, amely összekapcsolja a meglévő (erő) forrásokat, információs csatornákat épít ki és működtet. Működésének négy nagy területe: • köznevelési pedagógiai-szakmai szolgáltatás (48/2012 EMMI rendelet alapján); • katechetikai szakmai szolgáltatás, szaktanácsadás (zsinati jogszabályok alapján); • tartalom- és képzésfejlesztés (digitális és analóg); • kutatás-fejlesztés (szakmai pályázatok koordinálása, kutatás- és adatalapú döntéshozatal támogatása, pedagógiai innováció). Az RPI funkcióbővítése a humánerőforrás- és anyagi kapacitások függvényében, lépcsőzetesen mehet végbe, a stratégia egyéb elemeinek megvalósításával párhuzamosan. A megvalósítás első szakaszában az RPI projektszemléletben valósít meg az OSZ által megrendelt szakmai fejlesztéseket, melyek beválás esetén a tudásközponti működésben intézményesülhetnek.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSZ
Kik vesznek benne részt	Vezető, projektmenedzserek, fejlesztők, szakértők, képzésszervezők, ügyintézők, illetve minden, az oktatáshoz kapcsolódó szervezet (Református EGYMI, RPI, Református Tehetséggondozó Alapítvány, Doktorok Kollégiuma, Kálvin Kiadó stb.)
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSZ, RPI menedzsment, stratégia koordinálásáért felelős szakmai vezető

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	A Református Oktatási Tudásközpont és Pedagógiai Intézet támogatja az MRE Zsinat által a református oktatási intézmények számára kijelölt küldetést, célok, missziós és stratégiai tervek megvalósulását oly módon, hogy működésükhöz megadja mindazt a szakmai segítséget, amely képes biztosítani kiválóságukat, hatékonyságukat és az intézmények eredményességét. Tudatos, tervezett, monitorozáson alapuló, rendszeres szakmai mérések segítik a minőségbiztosítást, a folyamatos szakmai fejlődést, szükség esetén az intervenciót. Megtörténik a résztvevő intézmények összekapcsolása az alábbi területeken: tananyagok, módszertani fórumok, tematikus igényfelmérések, jógyakorlatok megosztása, szakmai gyakorlóhelyek adatbázisa, álláshirdetések, ösztöndíjak, tehetséggondozási fórum, képzési kínálatok, jogszabálykövetés, irat/szabályzati minták, intézményvezetői fórumok, problématár. A tudásközpont támogatja és katalizálja a mesterséges intelligencia felhasználásával kapcsolatos módszertani fejlesztéseket, illetve az ezzel kapcsolatos jógyakorlatok elterjedését. Az oktatásban résztvevők részére rendelkezésre állnak naprakész ismeretek, egységes, egy kattintásra elérhető információkhoz jutnak. A hálózat minden szereplője számára nyíltan elérhető digitális kutatási és módszertani archívum működik, így a szereplők ismerik az intézményhálózatban rejlő lehetőségeket, ami segíti a tervezést. Az egységes rendszer nem tartalmaz párhuzamosságokat.
Mérőföldkövek	• felmenő rendszerben
Forrásigény	• szervezeti infrastruktúra kialakítása, megnövekedett humán erőforrás bérköltsége (2026–2030 között projektjelleggel, a továbbiakban intézményesített formában)
Jogi szabályozást igényel-e?	Igen. Intézményesülés esetén alapító okirat, szervezeti és működési szabályzat, belső szabályozók módosítása

VI. AKCIÓTERÜLET: ADATALAPÚ DÖNTÉSHOZATAL

Probléma megfogalmazása

A református nevelés-oktatás volumene mára egyértelműen megköveteli, hogy a rendszerben a döntések ne ad hoc módon, hanem kutatásalapú stratégián, és széles körű adatelemzésen alapuljanak. Ezen adatok közé be kell vonnunk a demográfiai, egyházstatisztikai, mérhetőkonysági, piaci versenyhelyzetelemzési, ráhordó és ráépülő intézményi kapacitást leíró adatokat is. Az adatalapú döntéshozatal a legnagyobb horderejű (pl. intézményátvételi) döntésektől az intézményi szintű döntésekig (pl. képzési profil változtatás, humánerőforrás-gazdálkodás) elvárható.

Akcióterület feladatainak rövid leírása

Olyan egységes, elemzést segítő informatikai adatbázis létrehozása a Magyarországi Református Egyház rendszerében, amely összefogja és támogatja a különböző református egyházi fenntartókat. Célja az oktatásstratégiai, oktatási minőségfejlesztési, intézményátvételi és infrastrukturális beruházási döntések megalapozása, a fejlesztések előkészítése, a fenntartók és intézmények közötti koordináció javítása, és az erőforrások hatékonyabb felhasználása.

Az adatbázis lehetőséget biztosít az előzetes hatásvizsgálatok elkészítésére, stratégiai tervezésre, valamint a fejlesztések folyamatos monitorozására, figyelembe véve a nemzetközi és nemzeti oktatáspolitikai trendeket, illetve a térségi sajátosságokat is.

VI.1. cselekvési terv: Tanulmányi mérések figyelése, visszacsatolása

Cselekvés rövid leírása	A tanulmányi mérések (kompetenciamérés, egyéb országos mérések, belső felmérések) alapján országos szinten is összehangolt visszacsatolási és fejlesztési rendszer jöjjön létre a református köznevelésben, amely mérhetően javítja az oktatás tartalmi minőségét és reflektál a református pedagógiai értékekre. • a református iskolák mérési eredményeinek közös adatbázisba gyűjtése • évente országos szintű szakmai értelmezés és visszacsatolás készítése • mérésalapú fejlesztési támogatás és képzés a pedagógusok számára • a mérésekben kiemelten jól szereplő intézmények jógyakorlatainak megosztása • külön figyelem a református nevelési hozzáadott érték azonosítására a mérések tükrében – új mérési területek feltérképezése, bevonása, amelyek ezen hozzáadott értékek jelenlétét mérhetően alátámasztják (pl. European Values Study, World Values Survey, eDia mérések)
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSz
Kik vesznek benne részt	OSz, RPI, felsőoktatási intézmények
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	3–5 fős mérés értékelési munkacsoport

Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Közös adatbázis a református oktatási intézmények mérési eredményeiről. A református intézményekben megjelenő hozzáadott pedagógiai értékek markánsabb, alátámaszthatóbb mérési módszereinek bevezetése. Fejlesztési támogatás a pedagógusok, intézmények számára.
Mérföldkövek	• mérés, értékelési csoport kialakítása • egységes adatbázis kialakítása, első országos kiértékelések • hozzáadott értékek mérése, pilot
Forrásigény	Munkacsoport tagjainak bérköltsége (RPI költségvetésén keresztül)
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
VI.2. cselekvési terv: Tanulói életutak követése, DPR, munkaerőpiac	
Cselekvés rövid leírása	A képzés és a köznevelés kapcsolatát folyamatosan, a bevérlásvizsgálatok és statisztikai adatok alapján finomhangolni kell, hogy gyors és hatékony, rendszerszintű beavatkozásokra legyen lehetőség.
Kinek kell elrendelnie	OSz
Kinek kell szerveznie	Református Oktatási Tudásközpont és Pedagógiai Intézet (ld. V.3. cselekvési terv)
Kik vesznek benne részt	Minden református oktatási intézmény (és bölcsőde) Oktatási Hivatal illetékesei (KIR ¹⁵ , FELVI ¹⁶ , DPR ¹⁷ adatbázisok szűrt adatszolgáltatásán keresztül)
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	OSz, RPI
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Az oktatás különböző szintjein a református intézményekben képződő adatok központi elemzése a tudásközpontban zajlik, és az elemzések eredményeinek megosztása a fenntartói tervezést segíti. Képes előre vetíteni trendeket, a beavatkozási pontokat már előre jelzi. Az oktatás egyes szintjeinek összekapcsolása mellett információval látja el a református intézmények végzettjeinek potenciális munkáltatóit is, illetve a munkáltatói igények alapján mérni tudja az intézményrendszer teljesítési és kapcsolódási képességét. Az állam felé szolgáltatott adatvagyon az MRE saját maga is hasznosítja. Ezzel a stratégiai tervezés minden szintjén rendelkezésre állnak a döntés-előkészítéshez nélkülözhetetlen adatok. A cirkulációs modellben megfelelő inputokat ad az outputok tervezhetőségéhez: a református köznevelés adatai alapján tud tervezni a református felsőoktatás, a felsőoktatás kibocsátási és profiladatai alapján tudnak tervezni a református intézmények, az intézmények igényeit adatokra lefordítva lehet érvényesíteni, és összevetni az oktatási rendszer teljesítőképességével. Az adatalapú rendszer képes azonosítani az átcsoportosítható vagy együttesen hasznosítható szakembereket (pl. iskolában tanít, de van tudományos fokozata, így részt vehet a felsőoktatásban is).

Mérföldkövek	• adatvagyon felmérése • adatvagyon alapján adatbank struktúrájának kialakítása, elemzési területek és elemzéssel foglalkozó munkatársak kijelölése • adatbank létrehozása • az első elemzések elkészülnek
Forrásigény	Ld. V.3. cselekvési terv
Jogi szabályozást igényel-e?	Nem.
VI.3. cselekvési terv: Intézményátvételi protokoll kidolgozása	
Cselekvés rövid leírása	A református köznevelési intézmények (újra)indulását a rendszer-változás utáni két évtizedben alapvetően a volt egyházi ingatlanok visszavétele határozta meg. Ezt követően a megállapodás alapján történő fenntartói jog átvétel vált meghatározóvá. Az intézmények számszerű növekedésével nőtt a területi lefedettség, esetenként átfedésbe kerültek a beiskolázási területek. Az intézményátvételtől szóló döntés során figyelemmel kell lenni a már működő intézményekre, illetve a fenntarthatóság kritériumára.
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	OSZ, valamint az egyházkerületi köznevelési szervezet. (ld. III.2. cselekvési terv) A kezdeményezést az egyházkerülethez szükséges benyújtani szolgálati úton, egyházmegyén keresztül: „kezességet az egyházkerület vállal érte”.
Kik vesznek benne részt	Egyházkerületek elnöksége, illetékes egyházmegye elnöksége, egyházkerületi oktatási szervezet vezetője, fenntartók képviselői
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	Egyházkerületi oktatási szervezet vezetője
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Az intézményátvétel regionális szinten (egyházmegyéken is átítelve) demográfiai és missziói elemzésre épülve történik. Az intézményátvételtől szóló döntés előkészítése során kiemelt figyelmet kap az adatok összegyűjtése (születésszám, a már működő református intézmények beiskolázási jellemzői, bejárók aránya, felekezeti arányok, gyülekezet teherbíró képessége, református munkavállalók várható aránya, fenntarthatósági vizsgálat). Jelezni kell, ahol egymás működési feltételeit rontja az átvétel, illetve kezdeményezni intézmény indítását, ahol hiány van. A református intézmények folyamatos jogi és adminisztratív segítséget kapnak tanügyigazgatási feladataik szakszerű és hatékony ellátásához.
Mérföldkövek	• az OSZ által kidolgozott és az ET által 2023-ban elfogadott protokoll áttekintése • részletesebb eljárásrendek kidolgozása (intézményátvétel, intézményalapítás és intézményfenntartás tekintetében egyaránt)

Forrásigény	Nincs.
Jogi szabályozást igényel-e?	A köznevelési és szakképzési törvény rendelje el az átvételhez kapcsolódó protokoll szükségességét. Magát a protokollt rugalmasabban, de központi módon kell meghatározni, pl. elnökségi határozatban. Ajánlás kidolgozása javasolt, amit az egyházkerület saját eljárásában érvényesít.
VI.4. cselekvési terv: Tudatosan tervezett beruházások, infrastrukturális fejlesztések	
Cselekvés rövid leírása	Egy központilag kiépített digitális adatplatform létrehozása, valamint egyházkerületi szinten szakmai referensek kijelölése, akik segítik a beruházások és pályázatok megtervezését, lebonyolítását, közbeszerzések előkészítését, monitoringját és elszámolását. A közös beszerzések és beruházások vizsgálata. (Referensek működése, döntéshozatali protokollvázlat, példa az elérhető adatokra, intézményi hasznosság, közös beruházások lehetősége és az intézményi lebontás tekintetében lásd a kiegészítést lentebb.)
Kinek kell elrendelnie	MRE Zsinat
Kinek kell szerveznie	Országosan kijelölt koordinátorok, egyházkerületi szakmai referensek és fenntartói/intézményi projektvezetők
Kik vesznek benne részt	Fenntartók képviselői, intézményvezetők, adatelemző szakemberek, informatikusok, beszerzési szakértők, pályázati referensek, pedagógiai szakértők, egyházkerületi referensek (részben a V.3. szerinti Református Oktatási Tudásközpont és Pedagógiai Intézet kereten belül)
Megvalósítás koordinátorai, felelősei	MRE Zsinat által kinevezett központi koordinátor, egyházkerületi referensek és intézményvezetők (vagy kijelölt munkatárs), RPI
Elvárt eredmény (célállapot) 2030-ra	Egy országos szinten működő digitális adatplatform és egyházkerületi szintű szakmai támogató referensi munkatárs(ak), amely biztosítja az adatokon alapuló beruházási döntéshozatalt, a beruházások koordinált tervezését és értékelését, rendszeres képzésekkel és közös beszerzésekkel támogatva az intézmények működését, figyelembe véve az oktatáspolitikai változásokat, intézményi strukturális átalakításokat és pedagógiai programokat.
Mérőföldkövek	• digitális adatplatform kialakítása • egyházkerületi referensek kijelölése • közös beszerzési rendszer bevezetése • intézményi képzések
Forrásigény	• digitális platform fejlesztése és fenntartási költsége • képzések • közös beszerzési rendszer kialakítása és fenntartása • egyházkerületi referensek foglalkoztatása

Jogi szabályozást igényel-e?	Igen. Szükséges a központi adatkezelés és adatvédelem szabályozása, monitoring tevékenység jogi hátterének kialakítása, valamint a közös beszerzési folyamatok és a regionális szakmai támogatás jogi kereteinek kidolgozása.
Kiegészítés a VI.4. cselekvési tervhez:	
Referensek működése: Egyházkerületenként 1–2 fő szakmai referens kerül kinevezésre (<i>pályázati „dömping” időszakában szükséges több szakember bevonása</i>), akik projekt tanácsadóként működnek. Feladataik: • intézményi beruházási igények felmérése • pályázatok előkészítése és beadása • tervezők, kivitelezők, közbeszerzési tanácsadók koordinálása • ütemezés, költségvetés készítése • dokumentációs segítségnyújtás az elszámoláshoz • monitoring és utókövetés támogatása • a referensek kapcsolattartóként is szolgálnak az országos adatbázis-fejlesztés és a helyi intézmények között Döntéshozatali protokoll vázlat: 1. Az intézmény kezdeményezi a beruházási szándékot és jelzi a fenntartónak 2. A fenntartó az intézmény vezetésével a referens felé benyújtja elképzelését 3. A referens előzetes adatelemzést végez és konzultál az adatbázis alapján 4. A fenntartó és az intézmény közösen döntenek a projekt indításáról 5. A referens közreműködik a pályázat, költségvetés és tervek elkészítésében 6. A döntést a fenntartói igazgatótanács hagyja jóvá 7. A megvalósítást a referens nyomon követi és támogatja az adminisztratív és szakmai folyamatokat	

Mit tartalmazna az adatbázis?

- Intézményi szintű adatok: Cím, fenntartó, elérhetőségek, intézményi férőhelyszám, kihasználtság, tanulói létszám alakulása 5 évre visszamenőleg, humán erőforrás (létszám, végzettség, státusz), oktatási és tanügy igazgatási adatok, pedagógiai program típusa, infrastrukturális adatok (épületek állapota, energetikai jellemzők, eszközpark)
- Pénzügyi és működési adatok: Éves költségvetés és mérleg sarokszámok, pályázati források (megnyert, beadott, elutasított), korábbi beruházások és azok eredményei
- Környezeti és háttérelmzési adatok: Demográfiai mutatók (területi népesség, tanulói korcsoportok), oktatási versenyképesség (más intézmények a környéken), elérhető közlekedési infrastruktúra, politikai és pályázati környezet (aktuális támogatási trendek)
- Honnan szerezhetők be ezek az adatok? Intézmények és fenntartók belső nyilvántartásaiból, KIR, KSH és települési demográfia, gazdasági és társadalmi adatok, MRE zsinati hivatali adatgyűjtésekből, pályázati adatbázisokból (EMET, EU-s rendszerek), Közbeszerzési Hatóság nyilvános adatbázisából, fenntartói jelentésekből és látogatásokból

Hogyan segíti ez egy-egy intézmény tudatos beruházási folyamatát?

- Stratégiai előrelátást ad – láthatóvá válik, hogy az adott intézmény hol helyezkedik el az országos és egyházi intézményi hálózatban.
- Beruházási döntések megalapozása – adatok alapján eldönthető, hogy mikor éri meg bővíteni, összevonni, új programot indítani.
- Pályázati felkészültség javítása – azonnal előhívhatók a szükséges statisztikák, mutatók, előzmények.
- Összehangolható fejlesztések – elkerülhető a párhuzamos fejlesztés vagy a túlzott kapacitás.
- Fenntarthatóság és monitoring – a rendszer visszajelzést ad arról is, hogy a megvalósult beruházás hozta-e a várt hatást.
- Közös beszerzések alapozása – könnyebben azonosíthatók hasonló igényű intézmények, így lehetőség nyílik összevont tenderekre.

Az adatbázis lehetővé teszi az intézmények számára, hogy saját beruházási helyzetüket objektív adatok alapján értékeljék. Segítségével az intézmény: (1) időben felismerheti a demográfiai és infrastrukturális kihívásokat; (2) megalapozott döntéseket hozhat bővítésről, korszerűsítésről vagy oktatás-szerkezeti változtatásról; (3) felkészülten indulhat pályázatokon; (4) összehangolhatja fejlesztéseit más református intézményekkel; (5) hatékonyabban tervezheti a humán és tárgyi erőforrásait; (6) értékelni tudja a korábbi beruházások eredményeit. Az adatbázis így nemcsak információt, hanem döntéstámogatást is biztosít.

Lehetséges közös beszerzési területek:

intézményi energetikai korszerűsítések (pl. napelemek, hőszigetelés); oktatástechnikai beruházások (digitális tantermek, interaktív eszközök); sportlétesítmények fejlesztése (tornatermek, sportpályák); közös beszerzésű járműpark (iskolabuszok, fenntartói, intézményi járművek).

Intézményi lebontás módszere:

Az egyes intézmények adatainak és igényeinek felmérése alapján regionális vagy intézménytípus szerinti bontásban valósíthatók meg a beruházások, figyelembe véve az intézmények méretét, profilját és fejlesztési igényeit. Az adatplatform segítségével objektíven összehasonlíthatóvá válik, mely intézményekben szükségesek legsürgősebben a beruházások, illetve hogyan optimalizálható ezek sorrendje és nagysága. A kerületi referensek személyesen is segítenek az igények összehangolásában és gyakorlati támogatást nyújtanak.

A stratégia készítésében közreműködtek

Dr. Szontagh Pál szakmai vezető, munkacsoport-vezető

Bruckner László munkacsoport-vezető

Ráczné Váradi Éva munkacsoport-vezető

Solymosi Csilla munkacsoport-vezető

Dr. Szabó Elődné Gyulai Melinda munkacsoport-vezető

Bara Lajos István horizontális koordinátor

Dr. Duráczy Bálint horizontális koordinátor

Pintérné Lázok Orsolya horizontális koordinátor

Tombor László horizontális koordinátor

Szakértők:

Bíróné Kabály Enikő

Budai Ferenc

Csontos Zoltánné

Együd László

Enghyné Zergi Márta

Dr. Eperjesi Tamás

Ferenczi Alpár

Fukász László

Hajdúné Tóth Livia

Dr. Joó Anikó

Dr. Kádár Péter

Lenkeyné Teleki Mária

Nagy Attila

Pappné Dr. Forgács Edit

Pluhár Gáborné Szűcs Enikő

Rózsahegyi-Nagy Márta

Dr. Szászi Andrea

Szőke Imre

Szűcsné Tihanyi Gyöngyi

Dr. Tolnai Ágnes

Tóth József

Dr. Veress Bertalan

Vuityné Sárándi Klára

¹ <https://misszioiszolgalat.reformatus.hu/> (Letöltés: 2025.11.28.)

² Országos Református Tanáregyesület

³ Továbbiakban: MRSZ

⁴ Továbbiakban: RTA

⁵ Református EGYMI, RPI, tanodák, szakkollégiumok

⁶ Kétféle támogató központról beszélünk. Egyrészt ide tartoznak azok az intézmények, amelyek inkluzív szervezete-fejlesztésben vesznek részt a 2025/2026-os tanévtől. Másrészt olyan intézmények, ahol gyakorlati megvalósulását látjuk a méltányos és hatékony nevelés-oktatásnak (pl.: kidolgozott megoldások a hatékony pályaaorientációra, egyéni tanulási utak segítésére, erőszakmentes kommunikációra, esetfeldolgozásokra, továbbá az atipikus gyerekek fejlesztésére és a környezet érzékenyítésére vonatkozóan).

⁷ Az esélyteremtés érdekében extrém többletfeladatot ellátó intézmények.

⁸ Olyan iskolákat érdemes kijelölni, ahol a hozzáadott érték kimutatható. A méltányos oktatást támogató gyakorlatok, szakmai anyagok ide csoportosulnának. Az iskoláknak lehetőségük lesz a kialakított gyakorlatokat megtekinteni és szakemberek támogatásával a szakmai anyagokat a saját helyzetüknek megfelelően adaptálni.

⁹ A befogadó környezet és nevelés alapvető feltételei lépésről lépésre kialakításra kerülnek.

¹⁰ Továbbiakban: EKOSZ. A református köznevelési törvény szerint: „15. § (1) Az egyházközség tanügyirányítási feladatait oktatási bizottság működtetésével vagy oktatási iroda létesítésével látja el.

(2) Mindkettő működtetése esetén közöttük a feladatmegosztást határozatban kell rögzíteni.”

¹¹ Association of Christian Schools International

¹² Továbbiakban: PRK

¹³ Kulturális és Innovációs Minisztérium

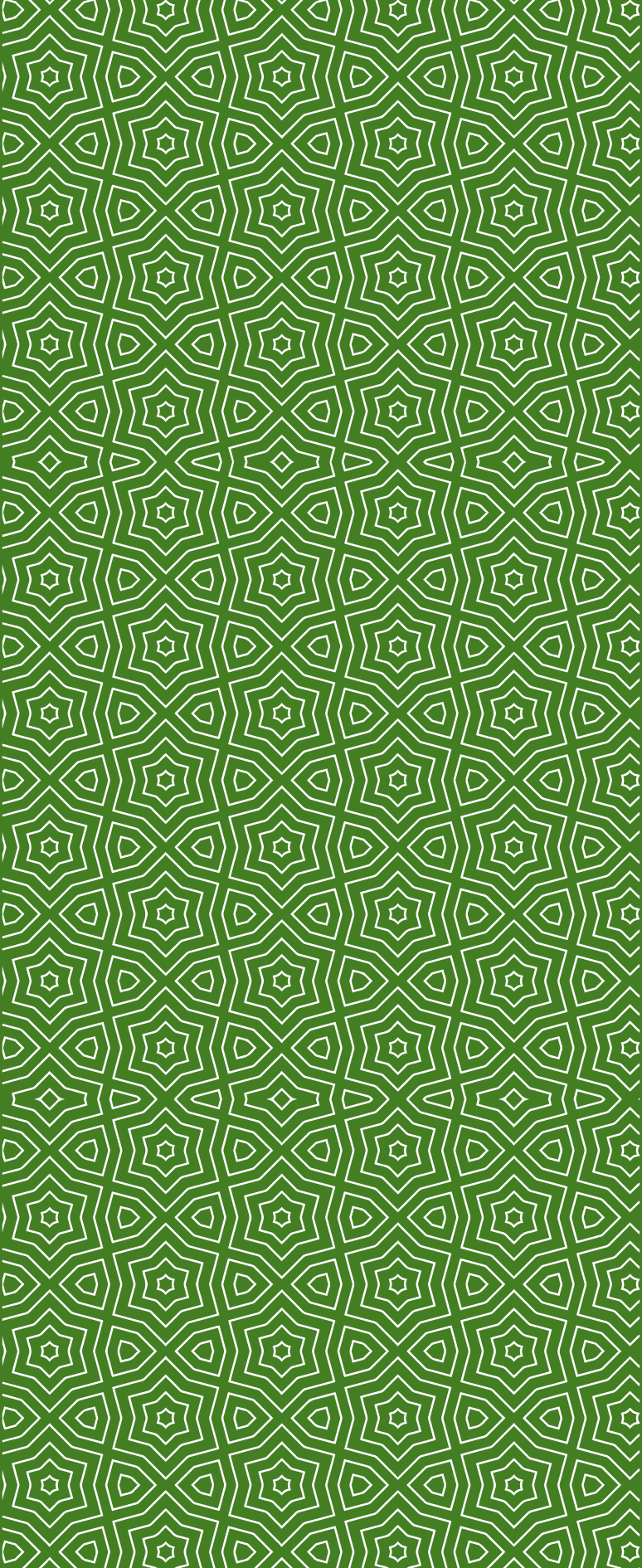
¹⁴ Az ISCED (International Standard Classification of Education) az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere.

¹⁵ KIR: Köznevelési Információs Rendszer

¹⁶ Felsőoktatási Felvételi Információs Rendszer

¹⁷ Diplomás Pályakövető Rendszer

Recenzió

RAPALI VIVIEN REGINA

Donáth Péter: Tanítóképzők, tanáraik és diákjaik az 1945–1949. évi politikai forgószélben

Donáth Péter a 20. századi magyar pedagógia és oktatástörténet kutatásának kiemelkedő alakja, az állami és egyházi tanítóképzés történetének elismert szakértője. Legújabb kötete a *Tanítóképzők, tanáraik és diákjaik az 1945–1949. évi politikai forgószélben* nem pusztán folytatása a szerző 2020-ban megjelent oktatástörténeti monográfiájának¹, de méltó kiegészítése is évtizedes munkásságának. Annak az életműnek, amelynek fókuszában a 20. századi magyar oktatáspolitikai fordulatos időszakai és a magyar tanerő életpályáinak vizsgálata áll.

A *Tanítóképzők, tanáraik és diákjaik az 1945–1949. évi politikai forgószélben* tanulmánykötet a 20. századi magyar oktatástörténet legsötétebb időszakába kalauzolja az olvasót: az államosítás, az ideológiai nyomás és a pedagógusok, a diákok kényszerű alkalmazkodásának történeteit tárja fel, miközben a korszak emberi drámáin keresztül a történeti empátia lehetőségét kínálja fel az olvasónak. Donáth Péter sokrétű forrásbázisra épülő munkája levéltári iratok, népbíróügyi anyagok, visszaemlékezések és sajtóforrások mentén rekonstruálja tanul-

mányai szereplőinek sorsát. Meglehetősen érzékletes, s legfőképpen hiteles képet fest arról, hogy a pedagógusok és a hallgatók miként élték meg a második világháborút követő politikai és ideológiai átrendeződést, a „fenyegetett demokrácia” időszakát és a fordulat évét követő viharos éveket.

E gyűjteményes kötet egyszerre válogat a szerző korábban megjelent írásaiból és tartalmaz új kutatási eredményeket bemutató tanulmányokat is. Hét tanulmányból áll, melyeket a szerző egyszerre tudományos és erkölcsi önreflexióként is értelmezhető előszava vezet fel. A „Szubjektív előszó”-ban Donáth (ön)kritikus hangon teszi fel a kérdést: vajon lehet-e még olvasóra találni egy nagy terjedelmű, dokumentatív történeti munkával az egyébként alapvetően gyorsfogyasztásra berendezkedett világban. A teoretikus kérdésre a „reménytelennek reménye” felelettel válaszol (ezt rögzíti a fejezet címében is): a kutatás és a megértés szenvedélyére hivatkozik, amely a források önálló megszólaltatásában, az empátikus történeti attitűdben és a személyes intellektuális elkötelezettség vállalásában nyer értelmet.

Az első fejezet (*A Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesületének 1919-ben és 1947-ben történt átmeneti, majd végleges megszüntetésének történetéhez*²) a TITOE történetét dolgozza fel, amely az Óvó- és Tanítóképzők Egyesülete (ÓTE) elődszervezeteként több mint öt évtizeden át játszott meghatározó szerepet a magyar tanítóképzésben. Bár a szervezet megszüntetésének gondolata már 1919 tavaszán felvetődött, végül az 1945–1946-os politikai bizonytalanság évei után, hatósági nyomásra, 1947-ben oszlatták fel. A fejezet dokumentatív igénytel tárja fel e két sorsfordító pillanat körülményeit, miközben érzékletesen bemutatja, miként szűkült a szakmai autonómia tere, miként marginalizálódott a közösség, miközben egyre erősödött az állami ideológiai befolyás a korszak tanítóképezdéinek és szakmai gárdájának életében.

A második fejezet (*A budai tanítóképző tanárait és altisztjét érintő igazolási, B-listázási és népbírószági eljárások 1945–1948*³) a budai állami tanítóképzőben lezajlott eseményeken keresztül, mintegy esettanulmányként mutatja be az állami tanítóképezdek pedagógusai és hallgatói ellen indított, adminisztratív (igazolások, B-listázások) és represszív eljárások (internálások, különbírószágok stb.) eszközeivel végzett politikai tisztogatásokat (1945–1948). A szerző a budai állami tanítóképző igazgatójának, Padányi-Frank Antalnak ügyén („Padányi-Frank-ügy”) keresztül szemléletesen mutatja be a tanárokat ért atrocitásokat. De a budai állami intézmény igazgatója megpróbáltatásainak ismertetése mellett mások portréját is felrajzolja (Mesterházy Jenő, Árpácssy Gyula, Szalatsy Richárd). Az esetismertetések mellett rávilágít arra, hogy a 20. századi magyar pedagógustársadalmat ismétlődően sújtották politikai megtorlások, amelyek során az egymást váltó rendszerek a tanítóképzők tanárait ideológiai megfelelésre kényszerítették, majd igazolási és fegyelmi eljárásokkal sújtották. A budai tanítóképző oktatóinak példáján – de különösen a *Padányi-Frank-ügy*ön keresztül – jól kirajzolódik, miként vegyült a politikai indíttatás személyes ambíciókkal, rivalizálással és vélt sérelmekkel, gyakran méltánytalan ítéleteket eredményezve. A szerző a jelenség elsődleges okát abban látja, hogy a tömegmédia elterjedése előtt – más eszközök hiányában – az egymást váltó politikai rendszerek elsősorban a tanítókat tekintették a jövő nemzedék világképét formáló legfontosabb tényezőknél, akiktől éppen ezért elvárták, hogy a gyermekeket

a mindenkori hatalom ideológiai elvárásainak megfelelően pallérozzák.

A harmadik (*A református tanító(nő)képzők államosításáról 1918–1919-ben és 1946–1948-ban*⁴) és a negyedik fejezet (*Súlyos következményekkel járó játszmák a katolikus tanító(nő)képzők államosítása körül*⁵) az állami népiskolai nevelés mellett működő, 1945 előtt meghatározó szerepet betöltő egyházi tanító- és tanítónőképző intézmények sorsát mutatja be. A szerző a református és katolikus tanítóképzők államosításának folyamatát, valamint az ezzel járó politikai, egyházi és helyi társadalmi konfliktusokat elemzi, rávilágítva az oktatás szellemi autonómiájára gyakorolt hatásokra is. A diákmozgalmak és spontán tiltakozások bemutatása érzékletesen szemlélteti, miként reagáltak a fiatalok és tanárok az egyre erősödő, alapvetően vallás- és egyházellenes ideológiai nyomására.

A kötet ötödik fejezete két felekezeti iskola, a soproni Isteni Megváltó Leányai zárda (*„Sopronból nem lesz Pócspetri!”*⁶) valamint az Esztergomi Érseki Tanítóképző körüli küzdelmek bemutatásán (*Az Esztergomi Érseki Tanítóképző diákjainak és tanárainak megpróbáltatásai az 1948. évi államosítás körüli küzdelmek kapcsán*⁷) keresztül nyújt átfogó képet a felekezeti iskolák 1948-as államosításának folyamatáról. A szerző a két intézmény államosításakor a társadalmi és politikai háttérrel, valamint a hatósági beavatkozások eltérő természetét vizsgálva érzékelteti, miként vált az oktatás a hatalom ideológiai küzdelmének színterévé. A fejezet külön érdeme, hogy nem csupán a politikai döntések szintjén, hanem az egyéni sorsok és közösségi reakciók tükrében, személyes vallomások, visszaemlékezések

– pl. Németh Marianna vallomása⁸ – által is bemutatja az eseményeket. Így árnyalt és emberközeli képet ad a magyar (felekezeti) oktatás történetének egyik legviharosabb időszakáról. A fejezet jól mutatja, hogy miként váltak a „demokrácia védelmének” jelszavával fellépő hatósági önkény áldozataivá vétlen pedagógusok, szerzetesnők és diákok, akiknek osztályrészül koncepciók eljárások, internálás és hivatásvesztés jutott.

A hatodik és hetedik fejezetek – *Két epizód az államosított iskolák diákjainak spontán reakcióiból az 1948 őszen-telén az oktatásirányítás által oktrojált politikai-világnézeti kampányra – s azok megtorlása*⁹; *A „Vörös Sziget dinamójától” (1949/1950) a görbe tükör láttató erején át, a feleselő diagnózisokig (1956)*¹⁰ – már az 1949–1956 közötti időszak eseményeit, a totális diktatúrában megjelenő szellemi ellenállást, a pedagógusok és a diákok reflexióit, megmaradási stratégiáit tárgyalják.

Összességében a kötet alapos forrásfeltárással és részletes esettanulmányokra építve nyújt átfogó képet az 1918–1919 és az 1945–1956 közötti időszakban tevékenykedő pedagógusok életéről és a hatalom nyomása alatti működésükről. Mindenképpen erényei közé tartozik a forrásgazdagság; a szerző széles primer forrásbázissal dolgozott, felhasználta többek között a Magyar Nemzeti Levéltár, a Budapesti Fővárosi Levéltár, az Állambiztonsági Levéltár anyagait, de az ELTE TÓK Könyvtárában őrzött iratokat is. A szerző mikrotörténeti megközelítése különösen találó: az egyes emberi sorsokon keresztül mutatja be a történeti eseményeket és tárja fel a mögöttük húzódó indítékokat. Némiképp kritikai észrevételt csak a szerkesztést illetően jegyeznék: a tudományos indíttatású

olvasónak talán zavaró lehet, hogy a kötet végén vagy az egyes tanulmányokat követően elmaradt a felhasznált levéltári források külön egységbe rendezése és felsorolása, amely a szerkezet és a könnyebb kereshetőség szempontjából lett volna kívánatos.

Mindent összevetve azonban Donáth Péter kötete nemcsak méltó kiegészítése eddigi munkásságának, hanem értékes hozzájárulás a magyar oktatás- és társadalomtörténet ezirányú és témájú kutatásaihoz, hiszen tudományos igényvel, az olvasó számára mégis könnyen befogadható módon

tárja fel a tanítóképzők államosításának és az ideológiai nyomás mentén kényszerűen átalakított oktatásügy összetett folyamatait. Különösen az oktatástörténettel foglalkozó kutatók számára ajánlanám, ugyanakkor nem csupán a szakmabelieknek, hanem a korszak iránt érdeklődő laikus olvasóknak is tanulságos és élvezetes olvasmánynak bizonyulhat.

Donáth Péter: *Tanítóképzők, tanáraik és diákjaik az 1945–1949. évi politikai forgószélben*
Budapest, Trezor Kiadó, 2025.
ISBN 978-963 8144-58-4

¹ *Pedagógusok az 1918–1919. évi politikai forgószélben – Tanítóképzők az idegen megszállás, a forradalmak és az ellenforradalmi megtorlás idején*, Budapest, Trezor, 2020.

² A recenzált mű: 16–56.

³ Uo.: 57–122.

⁴ Uo.: 122–160.

⁵ Uo.: 161–189.

⁶ Uo.: 190–256.

⁷ Uo.: 257–325.

⁸ Uo.: 182.

⁹ Uo.: 326–457.

¹⁰ Uo.: 458–488.

SZÁMUNK SZERZŐI

Bánné Mészáros Anikó mesterpedagógus, mérés-értékelési szakértő, a Református Pedagógiai Intézet pedagógiai szakértője

Bruckner László a Magyarországi Református Egyház Oktatási Szolgálatának szolgálatvezető főigazgatója

Dr. Rapali Vivien Regina PhD gyűjteményi tudományos- és történész szakértő, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Levéltár levéltári főmunkatársa

Dr. habil. Szontagh Pál pedagógiai szakértő, címzetes igazgató (RPI, Budapest); főiskolai tanár (KRE PK Gyakorlati és Továbbképzési Intézet, Nagykörs–Budapest), a KRE Pedagógusképző Központ főigazgatója

REFHÁLÓ 2026–2030

Table of contents

Pál Szontagh, Greetings to the Reader!

Workshop

Anikó Bánné Mészáros, Evaluation of Reformed educational institutes in light of Christian spirituality – follow-up study 2006–2024

Document

László Bruckner – Pál Szontagh, Increasing “Reformed added value” is our common intention
„Refháló” public education and vocational training network development strategy of Reformed Church in Hungary

Review

Vivien Regina Rapali, *Donáth Péter, Teacher trainers, their teachers and their students in the political turmoil of 1945–1949*

MAGYAR REFORMÁTUS NEVELÉS

református pedagógiai folyóirat

Megjelenik évente 4 szám. Letölthető: <https://www.refneveles.hu/>

ISSN: 1585-7565

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

1041 Budapest, Árpád út 51. A épület I. emelet 1.

www.refpedi.hu

Felelős kiadó: Református Pedagógiai Intézet Igazgatója

Főszerkesztő: Dr. habil. Szontagh Pál pedagógiai szakértő, címzetes igazgató (RPI, Budapest), főiskolai tanár (KRE PK Gyakorlati és Továbbképzési Intézet, Nagykovács-Budapest), a KRE Pedagógusképző Központjának főigazgatója

Katechetikai lapszámok szerkesztője:

Dr. Szászi Andrea PhD katechetikai szakértő, igazgatóhelyettes (RPI, Budapest)

A folyóirat szakértői lektorálási folyamatot követően jelenik meg. A TANULMÁNYOK rovatba szánt kéziratokat anonimizált formában két, a szakterületen jártas, legalább PhD-fokozattal rendelkező lektor véleményezi (double-blind peer review) előre meghatározott szempontrendszer szerint.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Dr. Bárdi Árpád PhD tanszékvezető főiskolai docens (KRE PK Természettani és Matematikai Tanszék, Budapest)

Dr. Pompör Zoltán PhD elnök (HUNRA, Budapest), óraadó oktató (KRE PK Nyelv, Irodalom és Kultúra Tanszék, Budapest)

Prof. Dr. Síba Balázs egyetemi tanár (KRE GESZK Diakónia és Keresztyén Társadalmi Tanulmányok Tanszék, Budapest)

ThDr. Szénási Lilla PhD egyetemi adjunktus, dékánhelyettes (SJE RTK Alkalmazott Tudományok Tanszék – Révkomárom, Szlovákia)

Dr. Senczi Árpád PhD főiskolai tanár (KRE PK Neveléstani és Metodológiai Tanszék, Nagykovács)

TUDOMÁNYOS TANÁCSADÓ TESTÜLET

Bognárné Dr. habil. Kocsis Judit tanszékvezető, egyetemi docens (VÉF Pedagógia Tanszék, Veszprém)

Dr. Gloviczki Zoltán PhD főiskolai tanár, rektor (AVKF Neveléstudományi Tanszék, Vác)

Dr. Joó Anikó PhD főiskolai docens (DRHE Pedagógia és Pszichológia Tanszék, Debrecen)

Dr. Józsa Gabriella PhD egyetemi docens (KRE PK Gyakorlati és Továbbképzési Intézet, Nagykovács)

Dr. Kis Klára PhD egyetemi docens (DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszék, Debrecen)

Prof. Dr. Kodácsy-Simon Eszter tanszékvezető egyetemi tanár, kutatás-tudományos rektorhelyettes (EHE Valláspedagógia Tanszék, Budapest)

Kustárné Dr. Almási Zsuzsanna PhD központvezető egyetemi adjunktus (DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszék, Katechetikai Központ, Debrecen)

Prof. Dr. Maior Enikő egyetemi professzor, rektori tanácsadó (PKE Modern Nyelvek Tanszéki Csoport, Nagyvárad, Románia)

Dr. Somfalvi Edit PhD egyetemi adjunktus (KPTI Gyakorlati Teológiai Tanszék, Kolozsvár, Románia)

Szerkesztőbizottsági titkár: Rózsahegy-Nagy Márta

Olvasószerkesztő: Bajnokné Vincze Orsolya és Rózsahegy-Nagy Márta

Az angol nyelvű szövegeket gondozta: Görög Tímea

Tördelő: Rezessy Szabolcs

A korábbi évfolyamok számai és a közlési feltételek az MRN honlapján elérhetők.

A szerkesztőség fenntartja a jogot a kéziratok nyelvi-stiláris javítására, a szerkezeti elemek egységesítésére, a logikai hibák korrigálására és a tipográfia kialakítására.

Az egyes közlemények tartalmáért a szerző a felelős.

© Református Pedagógiai Intézet, 2025

Magyar Református Nevelés

REFORMÁTUS PEDAGÓGIAI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség: Református Pedagógiai Intézet
1041 Budapest, Árpád út 51.

A épület I. emelet 1.

Főszerkesztő: Dr. Szontagh Pál

Szerkesztőségi titkár: Rózsahegyi-Nagy Márta

E-mail: mrn.szerkesztoseg@reformatus.hu

Publikációs felhívás

Kedves (Leendő) Szerzőnk!

Mindannyian ismerjük (ismerni véljük) az ókori mondást: „Ép testben ép lélek”. Kevesebben tudják, hogy a Juvenalistól származó idézet eredetiben így hangzik: „...orandum est ut sit mens sana in corpore sano...”, vagyis „azért kell imádkozni, hogy egészséges legyen a lelkünk az egészséges testben”. Egyes történészek szerint a mondat értelme éppen ellentétes azzal, amire a legtöbben gondolnak: Juvenalis szerint az ép test nem garantálja az ép lelket, ritka adomány ez, amiért érdemes imádkozni az istenekhez, sőt, egészséges lélek nélkül az egészséges test semmit sem ér.

Akárhogy is van, a mozgás és a szellemi fejlődés, a sport és a nevelés–oktatás évezredek óta elválaszthatatlanok egymástól. Ezt a kölcsönösen egymásra ható kapcsolódást szeretnénk görcső alá venni folyóiratunk 2026. évi 1. számában, melynek tervezett címe:

„...úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél” (1Kor 9,26)

Hogyan jelenik meg mindez a mozgásgazdag, egészséges életmódra nevelés az iskolai, óvodai valóságban? Milyen csapdákat rejt korunk versengésre készítő szelleme a harmonikus testnevelésben? Imádkozunk és teszünk-e eleget azért, hogy testünk és lelkünk egészséges maradjon?

Ezekre és más hasonló kérdésekre keresi a választ a Magyar Református Nevelés, és ehhez várja a tudományos és műhelytanulmányokat, pedagógiai esszéket minden, a téma iránt érdeklődő kutatótól, pedagógustól, olvasótól.

Az anyagok beküldésének határideje: 2026. január 31.

Formája: az MRN kéziratbeküldő felületén keresztül, melynek címe: <https://rpi-mrn.reformatus.hu/>

A belépéshez első alkalommal egy működő e-mail címmel regisztrálni szükséges!

Folyóiratunk állandó rovatai, melyekbe írásaikat várjuk:

TANULMÁNYOK – ide az adott szám tematikájához illeszkedő, szabályos jegyzetapparátussal és irodalomjegyzékkel ellátott, szaktudományos szempontból releváns írásokat várunk. A tanulmányokat magyar és angol nyelvű absztrakt vezeti be. A Tanulmányok rovatban új kutatási eredmények első, originális közlése történik meg. A tanulmányok minden esetben lektorálásra kerülnek. A lektori értékelőlap sablonját ld. alább. Irányadó terjedelem: minimum ½, maximum 1 szerzői ív (szóközökkel együtt 20.000–40.000 leütés).

MŰHELY – ide az adott szám tematikájához illeszkedő, a tanulmányok rovathoz képest gyakorlatiasabb, adott esetben jegyzetapparátust nélkülöző, kifejezetten gyakorlati szempontú írásokat, joggyakorlatok megosztását, illetve a felsőoktatásban készült szakdolgozatok, TDK-dolgozatok, doktori értekezések részleteit vagy kivonatát várjuk. Irányadó terjedelem: minimum ½, maximum 1 szerzői ív (szóközökkel együtt 20.000–40.000 leütés).

SZEMLE – ide az adott szám tematikájához illeszkedő könyvek, kiadványok ismertetését (recenzióját) várjuk. Minden esetben kérjük a recenzált kiadvány pontos könyvészeti adatainak feltüntetését, és a kiadvány borítóképének minél nagyobb felbontású megküldését! Irányadó terjedelem: szóközökkel együtt kb. 10.000 leütés.

*Kérjük, hogy a kéziratok elkészítésénél vegyék figyelembe a **Stíluslapban** felsorolt formai szempontokat!* A kézirathoz minden esetben fel kell tölteni a kitöltött és aláírt **Szerzői nyilatkozatot** is!

Amennyiben a kéziratbeküldő felülettel kapcsolatban kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal a szerkesztőséghez az mrn.szerkesztoseg@reformatus.hu címen.

A kéziratokat anonimizált formában két lektor véleményezi (double-blind peer review) a honlapunkon megtalálható **szempontsor** szerint. Amennyiben a két lektor véleménye nem egyezik, a szerkesztőség harmadik lektort kér fel.

A kéziratok elbírálását követően minden egyéb technikai részlettel kapcsolatban a szerkesztőbizottsági titkár keresi majd a szerzőket.

Folyóiratunk formai követelményei honlapunkon **megtálálhatók** (<https://www.refneveles.hu/szerzoknek/>)

Szeretettel várjuk beküldött munkáikat!

Magyar Református Nevelés Szerkesztősége

